

**T. C.
RECEP TAYYİP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI**

**İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ATATÜRK
KİTAPLIĞI K. 328 NUMARALI YAZMANIN MESTAP
KAPSAMINDA TRANSKRİPSİYONLU METNİ VE
İNCELEMESİ**

(Yüksek Lisans Tezi)

**Hazırlayan
Ahmed Mücahid MİLİÇ**

**Danışman
Prof. Dr. Orhan Kemâl TAVUKÇU**

**RİZE
2017**

KABUL VE ONAY

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalında, Ahmed Mücahid MİLİÇ tarafından hazırlanan İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı K.328 Numaralı Yazmanın Transkripsiyonlu Metni ve İncelemesi, başlıklı bu çalışma, 18/ 08/2017 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oy birliği/ oy çokluğuyla başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan: Prof. Dr. Orhan Kemâl TAVUKÇU

Kabul/Ret

Üye: Doç. Dr. Abdullah EREN

Kabul/Ret

Üye: Yrd. Doç. Dr. Mehmet Sait ÇALKA

Kabul/Ret

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylıyorum.

14.08.2017

Prof. Dr. Ahmet İshak DEMİR
Müdür

ETİK BEYAN

Bu tezdeki bütün bilgileri etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi ve tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yaptığımı bildiririm. İfade ettiklerimin aksi ortaya çıktığında ise her türlü yasal sonucu kabul ettiğimi beyan ederim. 14/09/2017

(İmza)

Ahmed Mücahid MİLİÇ

ÖN SÖZ

Kültür tarihimizi aydınlatan kaynaklardan biri olan “mecmualar”ın kökeni doğu literatüründe Hazreti Peygamberin hadis-i şeriflerinin Sahabe-i Kiram tarafından derlenmesine dayandırılabilir. Daha geniş anlamda ise insanoğlunun yazıyı kullanmaya başladığı ilk dönemlere kadar dayandırılabilir. İnsanoğlunun dünyaya ilk gelişinden itibaren taşıdığı estetik algılar, güzel olana karşı olan meyli, ve bunların bir sonucu olan saklama ve muhafaza etme güdüsü sonucunda “söz uçar yazı kalır” ifadesinin belki de künhüne dayanan derleme geleneğinin doğmuş olabileceği ileri sürülebilir.

Türk kültüründe mecmua ise temelde edebiyata dayalı olmakla birlikte bazen unutulmasın diye kenara gelişigüzel yazılmış bir not, bir ilacın tarifi, bir yerin adresi, bir kişiye ait unutulmaması gereken bilgiler, duyulan ya da şahit olunan iyi ya da kötü bir hadisenin unutulmaması amacıyla yazılması ya da bir toplantı esnasında duyulan bir şiirin çok beğenilmesi sebebiyle unutulma tehlikesine karşın yazılması gibi çeşitli sebeplere bağlı olarak ortaya çıkmış ve yaygınlaşmıştır. Dolayısıyla mecmuaların günümüzdeki sosyal bilimler araştırmalarında ne denli önemli veri ve kaynak olabileceğini gözden uzak tutmamak gerekmektedir.

Türk dili ve edebiyatı alanı için ise mecmualar araştırma ve incelemelerde kaynak olarak telif-müstakil eserler kadar ehemmiyet teşkil etmektedir. Zira bazen müstakilen ortaya konmuş telif eserlerde dahi yer almamış olan şeyler mecmualarda ortaya çıkabilmekte, bir şairin divanında yer almayan bir edebi ürün mecmuada karşımıza çıkabilmekte ve ilim ve edebiyat dünyasına kazandırılabilir. Bunun yanında bir edebi verimin de varyantları, akraba metinleri tespit edilebilmektedir. Bütün bunlar edebiyat alanındaki zenginliğimizi delilleriyle ortaya koymakta ve arttırmaktadır. Bunların dışında mecmualar derleyen kişinin insiyatifine, eğitim düzeyine ve kültürel birikim seviyesi gibi birçok özelliklerine göre bu amaçların dışına da çıkmış olabilmekte hatta bilerek

ya da bilmeyerek imlâ ve istinsahta çeşitli yönlerden hatalar yapabilmektedirler. Yüksek lisans tezi olarak ele almış olduğumuz İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı Muallim Cevdet Kısmı K. 328 numaralı mecmua yazmasında bu çeşit hususlarla karşılaşmış ve ilgili yerlerde dikkat çekilmeye çalışılmıştır.

Çalışmada öncelikle metnin transkripsiyonu gerçekleştirilmiş ve incelemesi yapılmıştır. Ardından izleyen süreçte yazmada yer alan metinlerin “Mecmuaların Sistemik Tasnifi Projesi (MESTAP)” kapsamında tablo şeklinde gösterilmiştir. Bunun yanında “Giriş” kısmında birçok başlık açılarak mecmuanın tavsif ve analizi yapılmaya çalışılmıştır. Ardından sonuç kısmı eklenmiştir. Son olarak ise yazmanın tıpkıbasımına yer verilerek kaynak listesi ile sonlandırılmıştır.

Mecmuada bulunan şiirlerin nazım biçimi, birim sayıları, müstakil divanlar ve eserlerdeki yerleri hakkında herhangi bir netlik oluşmamıştır. Zira ele aldığımız herhangi bir şiir mahlasa ait şairin divanında bulunmamaktadır ya da mevzu bahis olan şiirin başka bir şaire ait olduğu tespit edilmiştir. Bu mesele ile ilgili notlar çalışmanın ilgili yerlerinde bulunmaktadır. Ayrıca mahlassız ve başlıksız şiirlerin kaynaklarına ulaşamamış ve bu nedenle bu şiirler telif olarak kabul edilmek durumunda kalmıştır.

Bu çalışma sırasında, uzakta olsa da hep bir şekilde yanımda bildiğim, yardımlarından istifade ettiğim değerli hocam Prof. Dr. Orhan Kemâl TAVUKÇU'ya, fedâkâr aileme, desteklerini benden esirgemeyen değerli arkadaşlarıma teşekkür ediyorum.

Ahmed Mücahid MİLİÇ

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAY SAYFASI.....	2
ETİK BEYAN.....	3
ÖN SÖZ.....	4
İÇİNDEKİLER.....	6
ÖZET.....	7
ABSTRACT.....	8
KISALTMALAR.....	9

GİRİŞ

MECMUALAR HAKKINDA.....	10
“MECMUALARIN SİSTEMATİK TASNİFİ PROJESİ” (MESTAP).....	20

I. BÖLÜM

1.MECMUA HAKKINDA GENEL BİLGİLER

1.1.Mecmuanın Nüsha Tavsifi.....	27
1.2.Mecmuanın Tertip Özellikleri.....	30
1.3.Mecmuadaki Şiirlerin Muhteva Özellikleri.....	31
1.4.Mecmuadaki Şiirlerin Dil ve İmla Özellikleri.....	32
1.5.Mecmuadaki Şiirlerin Edebi Açıdan Değerlendirilmesi.....	33
1.6.Mecmuayı Derleyen Kişi Hakkında Tespitler.....	34
1.7.Mecmuada Yer Alan Şairler ve Şiirleri Hakkında Bilgiler..	35
1.8.Mecmua Metnini Kurarken İzlenen Yöntem.....	43
1.9.MC_Yz_K0328 Nolu Mecmuya Ait MESTAP Tablosu...	46

II. BÖLÜM

2.1.METİN.....	52
----------------	----

SONUÇ.....	129
------------	-----

TIPKIBASIM.....	131
-----------------	-----

KAYNAKLAR.....	181
----------------	-----

ÖZ GEÇMİŞ.....	184
----------------	-----

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Ana Bilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı

Tez Türü: Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Prof. Dr. Orhan Kemâl TAVUKÇU

Hazırlayan: Ahmed Mücahid MİLİÇ

Yıl: 2017

ÖZET

İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ATATÜRK KİTAPLIĞI K. 328 NUMARALI YAZMANIN MESTAP KAPSAMINDA TRANSKRİPSİYONLU METNİ VE İNCELEMESİ

“Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı” olarak nitelendirilen “Mecmua”ların yayın ve çalışmalarının edebiyat tarih ve araştırmaları açısından olan ehemmiyeti inkâr edilemez bir gerçektir. Öyle ki müstakil eserlerde yer almamış parçalar bu hazine niteliğindeki nüshalardan çıkabilmekte, ilim ve edebiyat dünyasına kazandırılabilir. Bu çalışmada ise başlı başına bir kaynak olarak mecmuaların hakkını da teslim etmek yerinde olacaktır. Yani mecmuaların incelenmesinin, çalışılmasının, ilim ve edebiyat âlemine kazandırılmasının bu uğurda ne kadar mühim bir iş olacağını idrak ettiğimizden böyle bir çalışma yapmaya gerek duyduk.

Türk dili ve edebiyatı çalışmalarında hatırı sayılır bir paya sahip olan edebiyat tarihi hâlen büyük bir kısmı görülememiş bir buzdağı, menbana ulaşılammış bir hazine gibidir. Bu araştırma ve çalışmalarda ise başlı başına bir kaynak olarak mecmuaların hakkını da teslim etmek yerinde olacaktır. Yani mecmuaların incelenmesinin, çalışılmasının, ilim ve edebiyat âlemine kazandırılmasının bu uğurda ne kadar mühim bir iş olacağını idrak ettiğimizden böyle bir çalışma yapmaya gerek duyduk.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı MC_K. 328 nolu mecmua yazmasının Mecmuaların Sistemik Tasnifi Projesi (MESTAP) kapsamında transkripsiyonlu metnin ortaya konularak incelemesinin yapıldığı bu çalışmanın gelecek çalışmalar için de faydalı olabilmesini umuyoruz.

Anahtar Kelimeler: Türk Edebiyatı, Edebiyat Tarihi, Osmanlı Edebiyatı, Mecmua, MESTAP

Recep Tayyip Erdogan University Social Sciences Institute

Department: Turkish Language and Literature

Thesis Type: Master Thesis

Supervisor: Prof. Dr. Orhan Kemâl TAVUKÇU

Author: Ahmed Mücahid MİLİÇ

Year: 2017

ABSTRACT

ISTANBUL METROPOLITAN MANUCIPALITY ATATURK LIBRARY THE TRANSCRIPTION AND ANALYZE OF THE MANUSCRIPT NUMBERED K. 328 WITHIN THE SCOPE OF MESTAP

The significance of the publications and studies of "Mecmua", which is described as "The Kırkambar of the Ottoman Literature" in terms of literary history and researches, is an irrefutable fact. In such a way, the pieces that are not included in the independent works can be exported from the replicas of this treasure, and can be brought to the world of science and literature.

The history of literature, which has a considerable share in Turkish language and literature studies, is still an iceberg, a treasure that has never been reached. In these researches and studies, it will be appropriate to hand over the rights of the media as a resource in their own right. In other words, we need to do such a study because we realized how important studying of the study of the mecmuas and the studying of the study and knowledge of literature and literature would be an important task for this purpose.

Istanbul Metropolitan Municipality Atatürk Library MC_K. 328 It is hoped that this work, in which the transcript of the mecmuas is published by MESTAP (MESTAP) , can be useful for future studies.

Key Words: Turkish Literature, Literature History, Ottoman Literature, Mecmua, MESTAP

KISALTMALAR

age.	Adı geçen eser
c.	Cilt.
Dİ.	Dîvân-ı İlâhiyât
DÖR.	Dede Ömer Rûşenî Dîvânı
ATA KTP.	İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı
KAD.	Kaygusuz Abdal Dîvânı
KÜD.	Kemâl Ümmî Dîvânı
Mec.	Mecmua
MESTAP	Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi
Mnk.	Menâkıpname (si)
MC.	Muallim Cevdet
Mü.	Müellif
Nüs.	Nüsha
s.	Sayfa
Tab.	Tablo
tar.	Tarih (i)
Üni.	Üniversite (si)
vr.	Varak
vb.	Ve benzeri
vs.	Ve saire
yay.	Yayınları
Yz.	Yazmalar
YLT.	Yüksek Lisans Tezi

GİRİŞ

MECMUALAR HAKKINDA

Mecmua Nedir?

Mecmua kelimesi; “cem’ olunmuş, toplanmış, bir araya getirilmiş şey, top, tüm.”¹, “1. Toplanmış, birikdirilmiş ve tanzim ve tertib edilmiş şeyler. 2. Eş’âr ve sâ-yir âsâr-ı müntahabe cem’ ve kayd ile hâsıl olmuş risâle, bu gibi âsâr-ı müntahabenin kaydına mahsus cüzdân. 3. Ulûm ve fûnûn ve edebiyata mûte’allik mebâhisi câmi’ olarak neşr olunan risâle-i mevkûta.”² anlamlarına gelen Arapça cem’ kökünden türemiş bir kelimedir. “Kütüphanecilik litaratüründe ise mecmuanın karşılığı “derlemedir”. Günümüz Türkçesinde “dergi” olarak karşılığını bulan mecmua, yakın zamana kadar da günlük olmayan (haftalık, aylık, üç aylık, altı aylık, yıllık vb.) periyotlarla yayınlanan süreli yayınlar karşılığında kullanılmaktaydı.”³

Mecmualar genelde bir veya daha fazla yazar yahut şaire ait çeşitli şekil ve hacimlerdeki dînî, din dışı nesir ya da şiirlerden oluşan derleme eserlerdir. Mecmualar birçok açıdan halk edebiyatındaki cönklerle benzerlik göstermektedir. Başlangıçta ayetler, hadisler, fetvalar, dualar, hutbeler, şiirler, ilahiler, şarkılar, latifeler, lugaz ve muammalar ve faydalı bilgilerin ilaç tariflerinin ve faydalı bilgilerin (fevaid) , notların, tarihi belge ve kayıtların (tevârih) toplandığı not defterleri olarak ortaya çıkmış, zamanla gelişerek tertip ve şekle kavuşarak türlerine göre bazı farklılıklar gösteren düzenli bir kitap ve telif çeşidi özelliği kazanmıştır. Bir telif türü olarak gelişimini tamamladıktan sonra genellikle kitap hüviyetindeki teliflerden farklı bir tarafı kalmamıştır.⁴

¹Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Sözlük*, (Ankara: Aydın Kitapevi, 1993), 596.

²Şemseddin Sami, *Kâmûs-ı Türkî*, (İstanbul: Çağrı Yayınları 2006), 1293.

³Fatih Köksal, *Eski Türk Edebiyatında Tenkit ve Teori*, (İstanbul: Kesit Yayınları, 2012), 83.

⁴Mustafa Uzun, “Mecmua”, *DİA*, XXVIII, Ankara (2003): 265-268.

Klasik Türk Edebiyatı alanında mecmua, yukarıdaki tanımlardan farklı olarak, “farklı kişilere ait metinlerin, metin parçalarının bir araya getirildiği eserler bütünü”⁵ şeklinde tanımlanır.

“Mecmualarda bir araya getirilen metinlerin çoğunlukla benzer ya da ortak tarafları vardır. Bu eserler arasında çoğunlukla konu yakınlığı bulunmakla birlikte, esas müştereklik kısmen hacimsiz eserler derlemesi oluşudur. Bununla birlikte hacimli eserlerin toplanmasından oluşan mücessem mecmualar da yok değildir. Aynı konudaki metinlerin toplandığı mecmualar, içerikleriyle anılmaktadır”⁶.

Mecmualar, mürettep divanlardan sonra eski Türk edebiyatı alanında önemli bir yere sahiptir. Dualar, hadisler, fetvalar, tıbbî veya gündelik faydalı bilgiler, tılsımlar, gizemlerle süslü olan mecmualar kültür dünyamızın bir parçası olmuştur. Hem sanatsal anlamda hem de kültürel, siyasi, ekonomik vb. alanlarda geçmiş kültürümüz ile bir köprü kurulmasına katkı sağlayacak olan mecmualar, bir an evvel araştırmacılar tarafından kültürümüze kazandırılmalıdır.

Mecmuaların Özellikleri

Şiir mecmualarının çoğunda ferağ / ketebe / istinsah kaydı bulunmaz. Bunun sebebi, bugün bizim için son derece önemli kaynaklar arasında yer alan mecmuaların, derleyen kişilerin tabir caizse tamamen “zevklerine göre” tuttuğu defterler kabilinde olmasıdır. Aynı nedenle mecmuaların derlendiği tarihin tesbiti de çok kolay değildir. Ancak, tarihin tesbitinde mecmuada şiiri bulunan şairlerin yaşadığı dönemden, mecmuanın fiziki durumundan (kağıt, cilt vs.) hareketle en azından tahminde bulunmak mümkündür. Mecmua derleyicisinin düştüğü kimi tarih notları da (varsa) bu hususta işimizi kolaylaştırabilir.⁷

Mecmua Türleri

Mecmualar, aynı konu etrafında yazılmış, aynı türden metinleri içerebildiği gibi, farklı konularda ve farklı türde metinleri de içerebilir.

⁵Köksal, *Eski Türk Edebiyatında Tenkit ve Teori*, 83.

⁶Köksal, *Eski Türk Edebiyatında Tenkit ve Teori*, 83.

⁷Köksal, *Eski Türk Edebiyatında Tenkit ve Teori*, 83.

Kültürümüzde farklı mecmua türleri vardır. Mecmû'alarda bir araya getirilen metinlerin çoğunlukla benzer ya da ortak tarafları vardır. Bu eserler arasında çoğunlukla konu yakınlığı bulunmakla birlikte, esas müştereklik kısmen hacimsiz eserler derlemesi oluşudur. Bununla birlikte hacimli eserlerin toplanmasından oluşan mücessem mecmû'alar da yok değildir. Aynı konudaki metinlerin toplandığı mecmû'alar, içerikleriyle anılmaktadır. Bunlar; “şiiir mecmuaları (mecmû'a-i eş'âr) , risale mecmuaları (mecmû'atü'r-resâil) , hadis mecmuaları (mecmû'atü'l-ehâdis) , fetva mecmuaları (mecmû'a-i fetâvâ) , dua mecmuaları (mecmû'a-i ed'iye) , tarih manzumelerini içeren mecmualar (mecmû'a-i tevârih) , fevâid mecmuaları (mecmû'a-i fevâid) , hutbe mecmuaları (mecmû'atü'l-huteb) , hikâye mecmû'aları (mecmû'a-i hikâyât) , münşe'ât mecmû'aları (mecmû'a-i münşe'ât) , tıpla ilgili mecmû'alar (mecmû'a-i tıb, mecmû'a-i mücerrebât, mecmû'a-i mu'âlcele) , gizli ilimlerden bahseden mecmû'alar (mecmû'atü'l-havâss, mecmû'a-i cifr ve reml, mecmû'a-i ilm-i nücûm, mecmû'a-i tılsımât, mecmû'a-i melâhîm, mecmû'a-i vefk) , letaif mecmû'aları (mecmû'atü'l-letâ'if) , ...”⁸ vb. kültürümüzde var olan mecmualardır.

Klasik Türk Edebiyatı sahasına dâhil olan mecmualar ise; içerisinde nazîre olarak yazılmış şiiirleri ihtiva eden nazîre mecmuaları, kasîdelerin derlenmiş olduğu kasîde mecmuaları, farklı şâirlere ait na't mecmuaları, gazellerin kayıtlı bulunduğu gazel mecmualarıdır. Bunlardan en önemlileri ise nazîre mecmualarıdır. Edebiyatımızda bilinen dört büyük nazîre mecmuası vardır. Bunlar: “Ömer b. Mezîd'in Mecmû'atü'n-nezâir'i (derlenişi 1487, bs. 1982) , Eğridirli Hacı Kemâl'in Câmî'u'n-nezâir'i (derlenişi, 1512) , Edirneli Nazmî'nin Mecma'u'n-nezâir'i (derlenişi, 1523) , Pervâne Beğ'in Mecmû'a-i Nezâ'ir (derlenişi: 1560) ve Budinli Hisâlî'nin Metâliu'n-nezâir'i” olarak sıralanabilir. 19. yy. 'da Ziya Paşa tarafından kaleme alınan Harâbat adlı eser de bir şiiir mecmuası hüviyetindedir. Ziya Paşa Türk, Arap, İran ve Çağatay sahasında yazılmış şiiirlerden seçme yaparak 3 ciltlik bir şiiir mecmuası / antolojisi oluşturmuştur.

⁸K.Gıynaş, “Şiiir Mecmuaları Hakkında Yapılan Çalışmalar Bibliyografyası”, *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi* (2011): 25.

Mecmuaların Sınıflandırılması

Âgâh Sırrı Levend mecmuaları dört bölüme ayırmıştır. Bunlar;

- a) Nazire mecmuaları,
- b) Meraklılarca toplanmış, birer antoloji niteliğinde seçme şiirler mecmuaları,
- c) Türlü konulardaki risalelerin bir araya getirilmesiyle meydana gelen mecmualar,
- d) Tanınmış kişilerce hazırlanmış, birçok yararlı bilgileri, fıkraları ve özel mektupları kapsayan mecmualar.⁹

Günay Kut da mecmuaları,

- I. Nazire mecmuaları,
- II. Seçme şiir mecmuaları (Mecmua-i eş'ar, mecmua-i devavin)
- III. Aynı konu ile ilgili eserlerin bir araya gelmesi ile oluşan mecmualar (Mecmua-i edviye, mecmua-i ed'iye, mecmua-i tevarih, mecmua-i muammeyat, mecmua-i münşeât, mecmuatü'r-resail gibi) ,
- IV. Karışık mecmualar,
- V. Tanınmış kişilerce veya derleyeni belli kişilerce hazırlanmış mecmualar.¹⁰ şeklinde beş sınıfta toplamıştır.

Mecmualar hakkında güncel tasnif denemelerinin biri de Mehmet Gürbüz'e aittir. Gürbüz'ün tasnifi şöyledir:

- I. Şiirlerin şekil özelliklerine göre oluşturulan şiir mecmuaları.
- II. Şiirlerin konularına göre oluşturulan (tematik) şiir mecmuaları.
- III. Nazire mecmuaları.
- IV. Şairlerin aidiyeti / mensubiyeti esasına göre hazırlanan şiir mecmuaları
- V. Bir mensubiyet ilişkisi gözetmeksizin belirli şairlerin divanlarını / şiirlerini bir araya getirmeyi amaçlayan mecmualar.¹¹

⁹Agâh Sırrı Levend, *Türk Edebiyatı Tarihi*, (Ankara: TTK, 1988), 166-167.

¹⁰Günay Kut, "Mecmûalar", *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi*, VI, (İstanbul: Dergâh Yayınları, 1986), 170.

Bu araştırmalar ışığında mecmû'alar ana hatlarıyla şu şekilde incelenebilir:

I. Nazire mecmû'aları,

II. Seçme şiir mecmû'aları (Mecmû'a-i eş'ar, mecmû'a-i devavin)

III. Aynı konu ile ilgili eserlerin bir araya gelmesi ile oluşan mecmû'alar

(Mecmû'a-i edviye, mecmû'a-i ed'ie, mecmû'a-i tevarih, mecmû'a-i

muammeyat,

mecmû'a-i münşeat, mecmû'atü'r-resail gibi) ,

IV. Karışık mecmû'alar,

V. Tanınmış kişilerce veya derleyeni belli kişilerce hazırlanmış mecmû'alar.

M. Fatih Köksal mecmuaları şiir mecmuaları ve diğer mecmualar şeklinde iki başlık altında toplamıştır. Klasik Türk Edebiyatı araştırmacılarının ise, üzerinde daha çok durması gereken mecmua türü, şiir mecmularıdır. Şiir mecmuaları, “herhangi bir nazım türü veya nazım şekli birliği / müşterekliği aranmaksızın derlenmiş manzum metinlerden oluşan toplamalara”¹² denir.

“Kütüphanelerde ‘Şiir Mecmuası’, ‘Mecmûa-i Eş'âr’ veya ‘Mecmûatü'l-Eş'âr’ adlarıyla kayıtlı olan derlemeler herhangi bir nazım türü veya nazım şekli birliği aranmaksızın derlenmiş manzum metinlerden oluşan eserlerdir. Belirli nazım şekli veya türlerinden şiirlerle oluşan mecmualar da esas itibariyle şiir mecmuasıdır. Ama bu eserler çoğunlukla mecmûa-i nuût, mecmûa-i kasâid, mecmûa-i ilahiyât, mecmûa-i gazeliyât gibi o nazım şekli ve türünün adıyla anılır.”¹³

“Bunların başlıcalarını ilâhilerin toplandığı ‘mecmûa-i ilâhiyât’lar, kasidelerin bir arada toplandığı ‘mecmûa-i kasâid’ler, nazirelerin ve nazirelere esas olan zemin şiirlerin bir arada toplandığı nazire mecmuaları (mecmûatü'n-nezâir, mecmûa-i nezâir) , naatlerin toplandığı ‘mecmûa-i nuût’lar, sadece gazellerin toplandığı ‘mecmûa-i gazeliyât’lar, seçme beyit veya müfredlerin toplandığı ‘mecmûa-i ebyât’ veya ‘mecmûa-i müfredât’lar, şarkıların bir araya

¹¹Mehmet Gürbüz, “Şiir Mecmûaları Üzerine Bir Tasnif Denemesi”, *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII, Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*, (İstanbul: Turkuaz Yayınları, 2012), 97-113.

¹²Köksal, *Eski Türk Edebiyatında Tenkit ve Teori*, 84.

¹³Köksal, *Eski Türk Edebiyatında Tenkit ve Teori*, 84.

getirildiği ‘mecnûa-i şarkiyât’lar, muammâların toplandığı ‘mecnûa-i muammiyât’lar, muhtelif tarih manzumelerini içeren ‘mecnûa-i tevârih’ler, sadece ölüm tarihlerinin bir araya toplanmasıyla oluşan ‘mecnûa-i vefeyât’lar sayılabilir.”¹⁴

Mecmuaların Konuları

Mecmuaların konuları daha çok edebiyatla ilgilidir. Gazel, kaside, musammat, tarih, mektup vs. şekiller ile tevhid, na’t, mersiye vs. türler üzerine oluşturulmuş mecmualar bunlardandır. Ancak fıkıh, kelim gibi dini ilimler; simya, reml, sihir, falcılık gibi eski batıl ilimler; musiki, hat gibi sanat dalları vs. üzerine derlenmiş mecmualar da vardır. Bu tür mecmualar bir konu bütünlüğüne sahiptir. Buna karşılık her mecmua derleyicisi, aynı titizliği göstermeyebilir ve her çeşit hoş giden yazıyı mecmuasına alabilir.

Mecmuaların Önemi

Mecmualar, Klasik Türk Edebiyatında birçok yönden önem arz etmektedir. Mecmûalar, edebiyat tarihinde büyük bir boşluğu doldurur.¹⁵ Bazen edebiyat tarihinin asıl kaynaklarına yardımcı olur, bazen tek kaynak olarak işlev üstlenir.¹⁶ Mecmualar en başta derlendiği dönemin edebi zevki, o döneme ait şairlerin okunurluğu ve önemi hakkında fikir verir. Ali Nihad Tarlan’a göre mecmualar, yazıldığı devrin edebi zeminini teşkil eder ve bu zemin anlaşılmadan devrin edebi hüviyetini layıkıyla anlamamız mümkün değildir.¹⁷ Edebiyat tarihi hakkında birinci derecede öneme sahip olan tezkirelerde yer almayan şairler hakkında bilgi vermesi bakımından da büyük bir öneme haizdir. Bugün tezkirelerde yer almayan, divanı veya şiirleri hakkında bir bilgimiz olmayan nice şairlere mecmualar vasıtasıyla ulaşabilmekteyiz. Yine şairlerin divanlarına çeşitli sebeplerle almadıkları şiirlere de bu mecmualar sayesinde ulaşabiliriz. Mecmualar tek bir konuyu içine alan yazıları topladığı gibi değişik konuları da içine alabilir. Hatta

¹⁴Köksal, *Eski Türk Edebiyatında Tenkit ve Teori*, 85.

¹⁵Yaşar Aydemir, “Metin Neşrinde Mecmûaların Rolü ve Karşılaşılan Problemler”, *Turkish Studies / Türkoloji Araştırmaları, Tunca Kortantamer Özel Sayısı*, I, (2007): 122-137.

¹⁶Yaşar Aydemir, “Şiir Mecmuaları ve Metin Teşkilinde Mecmuaların Rolü”, *Bilgi*, 19, (2001): 126.

¹⁷Ali Nihad Tarlan, “Eski Mecmualar Arasında”, *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, c. 1, (1946): 137.

değişik dillerde de olabilir. Bu açıdan değerlendirilirse mecmualar yalnız edebiyat tarihi için değil, genel bir tarih için de önemi bir kaynak hüviyetindedir. Mecmualara yalnız edebi bir eser olarak değil, aynı zamanda tarihi bir belge olarak yaklaşmak daha doğru olacaktır.¹⁸

Genelde mecmuaları özelde ise şiir mecmualarını önemli kılan temel unsurlar M. Fatih Köksal tarafından 11 madde halinde sıralanmıştır:

1. Kaynaklarda adı geçmeyen, unutulmuş şairlerin şiirlerine mecmualarda rastlamak mümkündür.

2. Bilinen şairlerin bilinmeyen / divanlarında bulunmayan şiirlerine rastlamak mümkündür.

3. Şairlerin divanlarındaki şiirlerinin farklı şekillerine (fazla veya eksik beyitler, nüsha farkları vs) mecmualarda rastlanabilir.

4. Mecmualar arasında bilinmeyen, varlığı bilindiği hâlde nüshası tespit edilemeyen eserlerle karşılaşılabılır.

5. Bilinmeyen veya kullanılmayan nazım şekilleri, bilinen nazım şekillerinin örneği görülmemiş kafiye tipleri, farklı bend yapıları; yeni türler, edebiyatımızda kullanımına rastlanmamış aruz kalıpları, görsel şiirler vb. örnekler de mecmualarda bulunabilir.

6. Mecmualarda, zaman zaman şairlerin hayatıyla ilgili önemli malumata tesadüf etme imkânı vardır. Bu, ölümü bilinmeyen bir şairin ölümü için düşürülmüş bir tarih manzumesi şeklinde olabileceği gibi, araştırmacılar için çok önemli olabilecek derkenara düşürülmüş bir bilgi notu veya şiir başlığı şeklinde olabilir.

7. Bazı şiir mecmualarında, başka şairlerin şiirleri bulunmakla beraber, özellikle bir şairin şiirlerinin yoğun olduğu görülür. Derleyen şair olduğu bir şiir mecmuası edebiyat araştırmalarına katkısı bakımından kuşkusuz daha kıymetli sayılır.

8. Mecmualar, -bir kısmı kendisi de şair olan- şiir sever kişiler tarafından tertip edilen eserlerdir. Derleyeni belli olan mecmualarda şahsın / şairin şiir zevkinin yanında dönemin genel beğenisiyle de alakalı önemli ipuçları verecektir.

¹⁸Günay Kut, "Mecmûalar", VI: 170.

9. Nazire mecmuası olmasa da kimi şiir mecmualarında nazire şiirler bulunduğundan, şairler arasındaki etkileşimi takip etmek de mümkündür.

10. Hemen her mecmuanın boş kalmış sayfalarında, yazılı sayfaların derkenarlarında, vikaye ve fevaid yapraklarında çeşitli dualar, otlarla ilaç yapım tarifleri, tılsım, vefk, reml, tefe''ül gibi bazı gizli ilimler, havas denilen bazı itikadlara dair notlar, tarih kıt'aları, müstakil matla ve müfredler bulunur. Bunlar asıl mecmua konusuyla ilgisi olmayan kayıtlardır. Bütün bunlar edebiyat araştırmacıları kadar sosyoloji, tarih, antropoloji, dinler tarihi, halkbilim gibi farklı bilim dallarının alanına giren çok önemli bilgilerdir. Türk milletinin kültür kodlarını ortaya koyması bakımından, mecmuaların bir de bu gözle incelenmesi çok önemlidir.

11. Tüm bunların önemi mecmuaların tek tek, birbirinden bağımsız bir şekilde incelenmesi çok fazla bir anlam ifade etmez. Bu bakımdan önce şiir mecmualarının daha sonra edebiyat sahasına giren tüm mecmuaların taranacağı bir "bilgi bankası" oluşturulması zaruridir.¹⁹

Eski Türk Edebiyatında Şiir Mecmuaları

Eski Türk edebiyatında şiir mecmuaları çalışmamızın ana konusunu teşkil ettiğinden üzerinde durulması gereken bir mevzudur. Daha önce Türk edebiyatında mecmuaların rolünden ve tasniflendirilmesinden bahsetmiştik. Bu tasniflendirme esnasında karşımıza çıkan 'şiir mecmuaları' ve 'nazire mecmuaları' şiir açısından bizi ilgilendiren kısmı oluşturmaktadır.

Şiir Mecmuaları

Klasik Türk edebiyatında şiir mecmuaları, genellikle derleyeni belli olmayan ve çok sayıda şairin, muhtelif nazım türlerindeki şiirlerini barındıran eserler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bugün hem kütüphanelerde hem de özel koleksiyonlarda sayısız şiir mecmuasına rastlamamız mümkündür. Bu mecmuaların en başta edebiyat bilimi olmak üzere birçok bilim dalı ile ilgili önemli bir kaynak niteliği taşıdığına daha önce değinmiştik. Şiir mecmuaları bu değerinin yanında, o dönemi yansıması ve derleyenin kişisel zevki hakkında bize

¹⁹Köksal, *Eski Türk Edebiyatında Tenkit ve Teori*, 88-91.

ipucu vermesi bakımından da oldukça önemli bir rol oynamaktadır. Şiir mecmualarının edebiyatımıza nazire mecmuaları şeklinde XV. yüzyılda geldiğini biliyoruz.²⁰ Bu tarihten itibaren özellikle XVI. yüzyıldan sonra sayıları ve popülerliği giderek artan şiir mecmualarının fiziki özellikleri bakımından birbirinden oldukça farklı olduğunu söylememiz gerekir. Bazılarının oldukça özensiz bir şekilde derlendiği, hatta bir karalama defteri niteliğinde olduğu ve birçok imla hatasını barındırdığını söyleyebiliriz. Bazıları ise derleyenin kaleminden son derece özenli bir şekilde çıkmış, adeta bir sanat eseri niteliğindedir.

Şiir mecmualarında birçok nazım şekline tesadüf etmek mümkündür. Bazı mecmualarda yalnız gazel ve kasidelere değil, aynı zamanda mesnevilere de yer verilmiştir. Hatta bazı şiir mecmuaları birkaç şairin divanını ihtiva etmesi yönüyle ‘‘Mecmua-i Devâin’’ adı ile anılır.²¹

Mecmuaların genel tasnifinin yanında şiir mecmualarının da bir tasnifi yapılmıştır:

- a. Ayrı bir gelenek oluşturan nazire mecmuaları,
- b. Değişik şairlerin şiirlerinden seçmelerin yapıldığı şiir mecmuaları,
- c. Sadece tek bir şekil ve türdeki şiirlerin toplandığı mecmualar,
- d. Değişik şairlerin divanlarının bir araya getirildiği mecmualar,
- e. Cönkler.

Nazire Mecmuaları

Nazire mecmuaları genel itibariyle bir şairin yazdığı gazel ve kasideye aynı vezin ve kafiyede şiir yazmış bir başka şairin bu tarz şiirlerinin toplandığı mecmualar olarak adlandırılmaktadır.²² Türk edebiyatında da ilk mecmua bir nazire mecmuası olarak XV. Yüzyılda karşımıza çıkar. Ömer bin Mezid tarafından 1437 yılında düzenlenen ‘‘Mecmuatü’n-nezâir’’ adlı eserde 84 şaire ait 397 şiir bulunmaktadır. Derleyeni belli olan ikinci nazire mecmuası ise Eğridirli Hacı Kemal’in 1512’de hazırladığı ‘‘Câmiü’n-nezâir’’ adlı eseridir. 496 varaklık eserde 266 şaire ve kendisine ait şiirler bulunmaktadır. Eserde 14 değişik nazım

²⁰Levend, Türk Edebiyatı Tarihi,167.

²¹Kut, ‘‘Mecmûalar’’, VI: 172.

²²Kut, ‘‘Mecmûalar’’, VI: 170.

şekli vardır ve gazeller yoğunluktadır.²³ Bir diğer nazire mecmuası ise Edirneli Nazmî tarafından 1523 yılında hazırlanan “Mecmaü'n-nezâir”dir. 243 şairin şiirlerin içine alır ve 3356 gazeli ihtiva eder.²⁴ Bunların haricinde “Pervane Beg Mecmuası”, Budinli Hısâlî tarafından derlenen “Metâliu'n-nezâir” gibi nazire mecmualarına rastlamak mümkündür.

Mecmualar hakkında bilgi verilen bu bölümde MESTAP kapsamında daha önceden hazırlanmış ve YÖK tarafından yayımlanan yüksek lisans tezlerinin²⁵ aynı başlıklı ilgili bölümlerinden alıntılama yapılarak faydalanılmıştır.

²³Ertok Morkoç Yasemin, “Eğridirli Hacı Kemal'in Câmiü'n-nezâir'i, Metin ve Mecmua Geleneği Üzerine Bir İnceleme”, (Doktora Tezi, Ege Üniversitesi, 2003) , 37.

²⁴Köksal, M. Fatih, “Edirneli Nazmî, Mecma'ü'n-nezâir (İnceleme-Tenkitli Metin)”, (Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, 2001),42.

²⁵Mutlu, Serpil, “Millî Kütüphane 06 Hk 578, 06 Hk 951 Numaralarında Kayıtlı Mecmuaların ‘Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi’ne (MESTAP) Göre Tasnifi”,(Yüksek Lisans Tezi, Ahi Evran Üniversitesi, 2014),10-15; Güler, Ömer Faruk, “Millî Kütüphane 06 Mil Yz A 3810 Numaralı Şiir Mecmuasının ‘Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi’ne (MESTAP) Göre Tasnifi”, (Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi, 2015), 1-4; Yazıcı, Cennet Sevilay, “Atatürk Üniversitesi Merkez Kütüphanesi Asl 551 (Mc:9 Sa 172-10) Numarada Kayıtlı Mecmuanın Transkripsiyonlu Metni”, (Yüksek Lisans Tezi, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, 2016), 8-11; Kaya, Emir, “Mecmua-i Eş'âr, [University of Michigan Isl. Ms. 416] (Metin-İnceleme)”, (Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Kültür Üniversitesi, 2013),2-6.

“MECMUALARIN SİSTEMATİK TASNİFİ PROJESİ” (MESTAP)²⁶

MESTAP Projesinin Ortaya Çıkışı

Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığının himayelerinde 30. 06. 2012 tarihinde Ankara’da “Osmanlı Şiirinin Hazinesi: Mecmualar ve Cönkler” başlıklı bir çalıştay yapıldı. Çalıştayın konusu, Prof. Dr. M. Fatih Köksal tarafından gündeme getirilen “Mecmuaların SistematiK Tasnifi Projesi (MESTAP)”nin etraflı bir şekilde ele alınarak tartışılmasıydı. Bu projenin hedefi, geniş katılımlı ve uzun soluklu, sistematiK bir çalışmayla resmî ve özel kütüphanelerde bulunan bütün mecmuaların içeriğinin dökümü yapılarak elde edilen birikimin bir veritabanı üzerinden araştırmacıların kullanımına sunulmasıdır. Mecmua ve cönkler üzerinde çalışmaları bulunan 39 bilim insanının katıldığı çalıştayın amacı, projenin hayata geçirilebilmesi için yapılması gerekenlerle ilgili bir yol haritasının oluşturulmasıydı.

Prof. Dr. Osman Horata Türk edebiyatı alanındaki en büyük eksikliklerden birisinin ekip çalışması yapmamak olduğuna vurgu yapmıştır. Alanlarının uzmanı olan bilim insanların bireysel olarak yapabileceklerinin sınırlı olduğunu, geniş ölçekli kimi çalışmalarına ancak bir ekip çalışmasıyla sonuca ulaşabileceğini belirtti. Türkiye’de gerçekten son derece iyi yetişmiş, alanına, topluma ve ülkesine bir şeyler verme kaygısında olan önemli bilim insanların olduğunu ifade eden Horata, eğer bu insanlar bir araya getirilebilirse kalıcı birçok eserin ortaya çıkarılabileceğine inandığını söyledi. Ayrıca üniversitelerimizin artan sayısına paralel olarak yüksek bir yoğunluğa ulaşan bilgi üretiminin, üretilen bu bilginin tasnifi ve dağıtımını konusunda birtakım zorlukları da beraberinde

²⁶Bu yazı Mecmua Sempozyumu’na (Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı: Mecmua Sempozyumu, MSGSÜ, İstanbul Şehir Üniversitesi, 3 Mayıs 2011 İstanbul) “Şiir Mecmualarını Niçin ve Nasıl Çalışmalıyız?” başlığı altında sunulmuştur. Ahi Evran Üniversitesi olarak üç yüksek lisans öğrencisiyle bu proje ilk defa hayata geçirilmekle birlikte, yazıyla verilen tezlerin adlarının örtüşmesi gerektiği düşüncesiyle bu ad değişikliği uygun görülmüştür. Bu değişikliğinin asıl saiki ise, daha kapsayıcı ve maksadı daha net olarak açıklayan bir başlığın uygun olacağına dair önerisiyle değerli araştırmacı M. Sabri Koz’dur. (<http://mecmualar.tr.gg/MESTAP-Projesi-Hakk%26%23305%3Bnda.htm>).

getirdiğine dikkat çeken Horata, bunu klasik yöntemlerle yapmanın mümkün olmadığını, böyle bir şeyin ancak bilgisayar ve dijital ortamın imkânlarından yararlanılarak gerçekleştirilebileceğini söyledi. Bu çerçevede üniversitelerde üretilen bilginin sağlıklı bir şekilde tasnifinin ve dağıtımının yapılabilmesine yönelik olarak “Bütünleşik Bilgi Sistemi” alt yapısı oluşturduklarını ifade etti. Bu sistem üzerinden Türk kültürüyle ilgili akla gelecek her konuda yazılmış eserlerin bibliyografik dökümünü yapılmasından WEB ortamında tasnif edilip okuyuculara sunulmasına kadar önemli bir veri tabanı oluşturmayı hedeflediklerini belirtti. MESTAP projesi çerçevesinde de Türk kültürünün büyük hazineleri olan şiir mecmualarını ve cönkleri, söz konusu veri tabanının parçalarından biri olarak bilim dünyasına ve kültür hayatına en etkin bir şekilde sunabileceklerini söyledi.

Daha sonra Prof. Dr. M. Fatih Köksal, “Şiir Mecmualarının ve Cönklerin Muhtevalarının Tespiti İçin Yapılacak Akademik Çalışmalarda Ortak Yaklaşımlar” başlıklı sunumunda, çalıştayın kapsamını da belirleyecek nitelikte, projenin hayata geçirilmesine ilişkin olarak;

1. Sayıları yaklaşık on bini bulan ve her biri içerdiği çok çeşitli bilgiler dolayısıyla birer kültür hazinesi durumundaki mecmuaların nasıl ele alınması gerektiği,

2. Bilgi çeşitliliğinin getirdiği bir problem olarak farklı bilimsel disiplinlere ait birikimin nasıl sunulması gerektiği,

3. Nihâî hedef olan, toplanan malzemenin (tabloların) bir araya getirilmesinin en kullanışlı ve ergonomik bir şekilde nasıl tasarlanabileceği,

4. Projenin lisansüstü tezler üzerinden yürütülmesi hâlinde uygulamada karşılaşılabilecek muhtemel güçlüklerin neler olabileceği ve bunlara ne tür çözüm önerilerinin getirilebileceği,

5. Çalışılacak veya kapsam dışı bırakılacak mecmua ve cönklerin tespit edilmesi,

6. Mecmualardaki Arapça ve Farsça şiirlerin nasıl gösterilmesi gerektiği,

7. Cönklerdeki divan şairleri ve mecmualardaki halk şairleri için bu iki alanda çalışan akademisyenler arasında nasıl bir irtibat kurulması gerektiği,

8. Aynı mahlası kullanan onlarca şairin olduğu göz önünde bulundurulduğunda mecmualardaki şairlerin kimliği konusunda bir tespit çalışmasına girişilmesinin doğru olup olmadığı,

9. Mecmua metinlerinin imlasında bir birlikteliğin sağlanabilmesi için neler yapılmasının gerektiği,

10. Metinler internet üzerinden paylaşımına açılacağından arama / erişim basamaklarının daha kolay gerçekleşebilmesi için transkripsiyon sisteminin kullanılıp kullanılmayacağı ve eğer kullanılacaksa hangi transkripsiyon fontunun tercih edileceğinin tespiti,

11. Proje çerçevesinde ele alınacak mecmuaların içerikleriyle ilgili tanıtıcı bilgi mi verileceğinin yoksa şiir ve düz yazıların tam metinlerinin mi verileceğinin belirlenmesi,

12. Mecmualar üzerinde inceleme yapılıp yapılmayacağı belirlenmesi gibi çözüm bulunması gereken sorunları ortaya koydu.

Kültür tarihi ve edebiyat araştırmaları için son derece önemli kaynaklar olan mecmua ve cönklerin günümüz araştırmacısının hizmetine etkin ve hızlı bir şekilde sunulmasını amaçlayan “Mecmuaların Sistemik Tasnifi Projesi (MESTAP) ”nin hayata geçirilmesine ilişkin en somut adım olan “Osmanlı Şiirinin Hazinesi: Mecmualar ve Cönkler” çalışmayı, oldukça verimli bir çalışma olmuştur. Konu üzerinde çalışmaları bulunan 39 bilim insanının katılımıyla gerçekleşen çalışmada mesele bütün boyutlarıyla masaya yatırılmış ve problemler için geniş tabanlı bir çözüm arayışına gidilmiştir.²⁷

Neden MESTAP Projesi?

Başta şiir mecmuaları olmak üzere kütüphanelerimizdeki mecmuaların edebiyat araştırmaları bakımından önemine yukarıda değindik. Ne var ki bu denli önemli olan bu eserler üzerine -nazire mecmualarını hariç tutarsak- bugüne kadar yeterince çalışma yapılmadığını, hatta yapılan çalışmaların mecmuaların sayı kabarıklığı karşısında hiç nispetinde kaldığını rahatça ifade edebiliriz.

²⁷M.Gürbüz , “Osmanlı Şiirinin Hazinesi: Mecmualar ve Cönkler Çalışması”, *Turkish Studies*, Vol. 8 / 1 (Winter 2013): 2709-2909.

Bununla şiir mecmualarının edebiyat araştırmalarında hiç kullanılmadığını kastetmiyoruz elbette. Pek çok çalışmada şiir mecmualarından yararlanıldığı doğrudur ama bunlar kısmi ve sadece bir amaca yönelik çalışmalardır. Bazen bir şairin divanı hazırlanırken başkaca şiirleri olup olmadığı hususunda araştırma yapmak için, bazen ortada bir divanı olmadığı hlde şiir mecmualarının taranmasıyla divan oluşturularak yayımlanmak için, bazen de bir şairin yayımlanmış divanında yer almayan şiirlerini ortaya çıkarmak amacıyla mecmualara müracaat edildiğini görüyoruz.

Bazı niversitelerimizde lisansüstü tez çalışması olarak şiir mecmualarının ele alınması da bu hususta önemli ve kuşkusuz sevindirici adımlardır. Ne var ki kütüphanelerdeki mecmua sayısı düşünüldüğünde, hele hele bu tür çalışmaların sistemsiz, birbirinden kopuk ve habersiz yapıldıkları düşünüldüğünde çok da anlam ifade etmeyeceği ortadadır. Zira bu tür çalışmalarda, herhangi bir müstakil eser neşrinden farksız, sadece bir mecmuanın transkribesi yapılmaktadır.

Bizim teklifimiz ise yukarıda sözü edilen çalışmalardan büsbütün farklı olacaktır.

Her şeyden önce MESTAP ferdi yahut bir niversiteye münhasır olmayıp ülke çapında, bütün alan çalışanları (en azından bir kısım gönüllü) tarafından el birliğiyle gerçekleştirilecek müşterek bir proje olacaktır.

Projenin hedefi, öncelikli olarak şiir mecmuaları, nihaat olarak da edebiyatla ilgili -cönkler de dhil olmak üzere- bütün mecmuaların ayrıntılı tasnif ve dökümlerinin yapılmasıdır.

Proje, katılmayı kabul ve taahhüt eden Eski Türk Edebiyatı alanı çalışanlarının lisansüstü -tercihan yüksek lisans- öğrencilerine yaptırılacak tezler hlinde yürütülecektir.

Çalışma Yapılırken Kullanılacak Yöntemler

Mecmuaların çalışılması aşağıdaki usullere göre olacaktır:

a) nce bir komisyon marifetiyle kataloglar taranarak mecmu'a-i eş'rların, cönklerin ve diğer mecmuaların yer ve numaraları tespit edilecektir.

b) Tespit edilen mecmua ve cönkler tek tek görülerek alanla ilgili olmayanlar, kataloglara sehven mecmua olarak girilenler veya başka sebeplerle uygun görülmeyen nüshalar ayıklanarak proje dışına çıkarılacaktır.

c) Tespit işlemi tamamlandıktan sonra bir format belirlenerek bütün öğrencilere o format üzerinde çalışma yaptırılacaktır (Önerdiğimiz format aşağıdadır) .

d) Kesin olarak sayısı bilinmemekle birlikte, çalışılmaya değer azami 4 bin civarında mecmua olduğunu öngörüyoruz. Bir başka öngörümüz, bu projeye en kötü ihtimalle 30 üniversitemizin katılacağı ve her üniversiteden yılda takriben 5 öğrencinin mecmua çalışacağıdır. Mecmuaların hacmi de gözetilerek bir öğrenciye ortalama 2-3 bin civarında manzumenin tasnif ve dökümü tekabül edecek şekilde verilecektir. Bu da bir öğrenciye yaklaşık 4-8 arası mecmua verilmesi anlamına gelir ki, bu durumda yılda yaklaşık 180 tez çalışmasıyla 1000 civarında mecmuanın dökümü tamamlanacaktır. Normal şartlarda proje dört yılda, birtakım beklenmeyen olumsuzlukların ortaya çıkabileceğini düşünürsek kötümser bir yaklaşımla projenin ilk aşaması beş yılda tamamlanacaktır.

Önerilen modeldeki tasnif, yararlanma ve taramanın daha kolay ve pratik yapılması ve farklı uygulamaları da sınırlaması için bir tablo hâlinde yapılmaktadır. Tablodan önce taranan mecmuanın (yazma nüshanın) nüsha tavsifi yapılacaktır. Tablo, iki ana bölümden oluşacaktır. İlk tabloda şair mahlaslarının alfabetik sırası (Latin alfabesine göre) esas alınmıştır.

Tablonun ilk satırında mecmuanın, bulunduğu kütüphanede kayıtlı adı (Mecmû'a-i Eş'âr, Mecmû'atü'l-eş'âr, Şiir Mecmuası, Cönk vs.) ile yer ve numarası (Millî Kütüphane Yz. A 4226 gibi) yer alacaktır.

Diğer satırlarda, -her satır bir şiire ayrılmak üzere- şu bilgilerin bulunduğu 7 sütun bulunacaktır :

1. sütunda: Sayfa / varak numarası
2. sütunda: Şairin mahlası
3. sütunda: Matla' beyti (Musammat ise ilk bend)
4. sütunda: Nazım şekli / birimi
5. sütunda: Nazım türü
6. sütunda: Vezni

7. sütunda: Açıklamalar

Vezin için aralarda boşluk bırakılmaksızın çizgi-nokta sistemi uygulanacaktır. Sözelimi fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün kalıbının tef'ile aralarına eğik çizgi (/) konularak -. -- / -. -- / -. -- / -. - şeklinde gösterilmesi gibi. Hece ölçüsüyle yazılan şiir varsa, "11'li hece ölçüsü gibi" şeklinde kaydedilecektir

Şiir veya şairiyle ilgili özel bir durum varsa bu mutlaka "Açıklamalar" sütununda belirtilecektir. Bu özel durum, şairle, şiirin nazım şekliyle veya türüyle ya da vezinle ilgili olabilir. "Şiirde çokça vezin kusuru vardır. ", "Başlıkta rubai yazmasına rağmen şiir 'tuyuğ' formundadır. ", "Şiir, bilinen nazım şekillerinden hiç birine uymamaktadır. " "Kaynaklarda bu mahlasta bir şair bulunmamaktadır. " "Şairin yayımlanan Divan'ında bu şiir yoktur. " ... gibi akla gelen – gelmeyen, her mecmuanın kendine mahsus hususiyetleri içinde pek çok husus bu sütuna kaydedilebilir. Mahlası bulunmayan şiirler varak / sayfa numarasına göre tablonun sonunda gösterilmelidir. Bu durumda (muhtemel taramalarda kolaylık sağlaması için) mahlas hanesi boş bırakılmayarak tire (-) işareti konulmalıdır.

Mecmuaları çalışanların o şiirin şairin yayımlanmış divanı varsa orada bulunup bulunmadığını araştırması kuşkusuz gereklidir. Şiirin mahlasta şairlerden hangisine ait olduğunu tespit etmeye çalışması da bir yol olarak önerilebilirse de sağlıklı sonuçlar vermeme ihtimali düşünülerek bunun elzem olmadığını düşünüyoruz. Zira zaten bu projenin nihaî amaçlarından biri bu tür bilgileri tektik ve tahkik olduğu için, hassaten bir şairle ilgilenenlerin bu verilerden hareketle en isabetli sonuçlara kendilerinin varabileceği aşikârdır.

Şiir mecmualarında yer yer mensur bölümlerin bulunabileceğinden yukarıda bahsetmiştik. Mensur bölümler, fazla hacimli olmayan müstakil bir eser (risale) olabileceği gibi çeşitli dualar, ilaç terkip ve tarifleri, sihir, tılsım, gizli ilimlere dair bilgi veya notlar, padişahların cülus tarihleri, tarikat silsileleri vs. her şey olabilir. Bu durumda mensur kısımlar için de ekte gösterilen ikinci tabloyla bu kısımların da ayrıntılı tasnifi yapılmış olacaktır. Mensur bölümleri için hazırlanacak tabloda şu sütunlar bulunacaktır :

1. sütunda: Sayfa / varak numarası

2. sütunda: Müellif adı (belliyse)

3. sütunda: Eser adı (varsa)
4. sütunda: Baş (Metni tanımaya imkân verecek kadar baştan bir veya birkaç satır)
5. sütunda: Son (Metnin son cümleleri)
6. sütunda: Konu (Metnin muhtevasını açıklayıcı ifadeler yazılmalıdır.)
7. sütunda: Açıklamalar (Metin hakkında vurgulanması gereken dikkat çekici hususlar varsa kaydedilmelidir.)

MESTAP Projesinin Sonucu ve Yararları

Yukarıda ifade edildiği gibi proje hedeflendiği gibi yürürse dört yıl, azami beş yıl gibi kısa denilebilecek bir sürede Türkiye kitaplıklarında bütün şiir mecmualarının, 10 yıl içinde de bütün -edebiyatla ilgili- mecmuaların ve cönklerin dökümü elimizde olacaktır.

Proje sonunda tez çalışmalarının hülâsası demek olan tablolar bir “veri bankası”nda bir araya getirilecektir.

Böylece; klâsik bir örnek verecek olursak, Zâtî'nin divanında bulunmayan şiirlerini araştırarak biri, bilgisayarının başından ayrılmaksızın bunları tespit edebilecek, yer ve yaprak numaraları belli bu mecmualara yönelebilecektir. Normal olarak aylar, yıllar alacak bir araştırmayı çok kısa bir sürede halledebilecektir. En çok kullanılan aruz kalıpları, kafiyeler, redifler vb. kolaylıkla tespit edilebilecektir. Hatta mecmualardaki şiir dışında yer alan metinler dahi kültür tarihimizin kodlarının çözümü noktasında sosyoloji, tarih, halkbilim, teoloji, etnografya gibi çok farklı disiplinlere zengin bir malzeme sunacaktır.

Burada ortaya koyduğumuz tasnif ve döküm sisteminin, verilerin tablo hâlinde sunulması dışında en önemli farklılığı belli bir kütüphaneye münhasır olmayıp bütün mecmuaları kapsayan çok kapsamlı bir proje olmasıdır.

I. BÖLÜM

1.MECMUA HAKKINDA GENEL BİLGİLER

1.1.Mecmuanın Nüsha Tavsifi

Ele aldığımız çalışma İstanbul Büyükşehir Belediyesi, Atatürk Kitaplığı, Muallim Cevdet Koleksiyonu, Yazmalar Kısmı'nda MC_Yz_K0328 numarasıyla kayıtlı bulunmaktadır.

Burada verilecek olan nüsha tavsifiyle eserin fiziki özellikleri ayrıntılı tetkikiyle ortaya konmaya çalışılmıştır.

Eser ciltli bir halde olup cildinin kahverengi meşinden meydana geldiğini söylemek mümkündür. Üst ve alt kapağı sağlam olup aynı malzemeden üst kapağa bağlı mıklebi bulunmaktadır. Bu kısımlar bağlantı kısımlarından kullanıma, zamana ve muhafaza şartlarına bağlı olarak çok hafif derecede çürüme ve aşınma tarzında dökülmeye maruz kalmıştır. Cildin üst ve alt kapaklarında ve mıklep kısmında yıldızdan çerçeve ve şemseler mevcuttur. Şemseler nitelik olarak kenarları yıldız çerçeveli yekşah tekniği kullanılmış gömme şemse tarzındadır. Çerçeveler ise peş peşe olarak biri ince düz ve köşelerinden kesmeli şekilde sekizgen şekli verilmiş, diğeri ise tırtık görünümünde ince halat motifli dikdörtgen şeklindedir. Kapak içlerinin düz renkli kartonla kaplı olduğu görülmektedir.

Kullanılan kağıt türü ise aharlı kağıt olarak tespit edilmiştir. Varaklarda hiçbir süsleme ve çerçeve bulunmamaktadır. Sayfalar yer yer korunma şartları ve aradan geçen zamana bağlı olarak rutubete maruz kalmış ancak bu durum yazmadaki yazıların okunabilmesine herhangi bir engel teşkil etmemiştir. Varakların birbirine orta üst ve orta alt kısımlardan dikilerek sabitlenmiş olduğu görülmektedir. Her bir varakta sol alt kısımda ferağ / takip kaydı bulunmaktadır. İnceleme konusu yaptığımız mecmuamızdaki takip kayıtlarından ve sayfa numaralarının ilerleyiş şekline göre yola çıkarak eserin sıra ve parça bütünlüğünü koruduğunu düşündük. Ayrıca yazmanın son sayfasındaki “temmet” ifadesi de

bizi bu mecmuanın herhangi bir eksilmeye, parçalanmaya, ayrılmaya uğramadığı düşüncesine yöneltti.

Üst kapağın iç kısmındaki yerde muhtemelen eseri edindiğimiz kütüphane görevlileri tarafından latin harfleriyle kırmızı renkte yazılmış olan “yaprak: 93” ve “satır: 9” ifadeleri yer almaktadır. Gerçekten de eserde metinlerin bulunduğu toplam 93 sayfa ve istisnaları olmakla birlikte genel olarak tercihen 9 satıra yer verildiği görülmektedir. Bu da bize söz konusu mecmuanın müstensih tarafından itinalı bir şekilde derlendiğini gösterir niteliktedir.

Metinlerin başladığı sayfadan hemen bir önceki sayfada 5 satırlık bir yazı, “nikâh 1210” ibaresi, bu yazıya ait olduğunu zannettiğimiz ve çok silik olduğu için okuyamadığımız bir başlık ve bir de mühür yer almaktadır. Ayrıca aynı sayfada anlam veremediğimiz birkaç ifade veya simge de var ise de bunlar değerlendirmeye alınmamıştır. Bu kısım ile ilgili tespitler ilgili bölümlerde ifade edilmiştir. Yazı şu şekildedir:

“İşbu binikiyüzotuzbeş senesi cemâzi'l-ûlânın onuncu Cumâ günü Sarâchâne başında Mîmar Ayaz mahallesinde sâbikan Galata ...si Hüseyin Efendi hânesinde sâkin Hadîce binti Muhammed Emîn tarafindana vekîl, müderrisîn-i kirâmdan Muhammed Tâhir ibn Hüseyin şâhid, müderrisîn-i kirâmdan Es-seyyid Muhammed Sâlih ibn Es-seyyid İbrâhim ibn Es-seyyid Ömer Hulûsi ibn Mahmûd efendi tarafindana vekîl, Bedrî Mahmûd şâhid, El-hac İsmâil Efendi ibn ...”

“Nikâh”

“Sene”

“1210”

Yazmada bulunan türlerin hepsi şiir olup hem aruz hem de hece ölçüsüyle yazılmıştır. Hece ölçüsü ile yazılmış olan şiirlerin geneli 4+4 duraklı 8’li hece ölçüsüyle olup aruzla yazılan şiirlerin vezinleri muhtelifdir. Bu kalıplar metne ait MESTAP tablosunda belirtilmiştir.

Sütun ve satır sayıları muhtelifdir. Birkaç yerde sayfa kenarına yazılmış o sayfadaki metne bağlı birimlere rastlanmıştır. Genel olarak ise her bir sayfa özenli bir şekilde düzenlenmiştir denilebilir. Zira sayfaların hiçbiri dağınık bir görüntüye sahip değildir.

Kırmızı ve siyah olmak üzere iki çeşit mürekkep kullanılmıştır. Metin başlıkları ve bazı nazım birimlerinin işaretlendirilmesi, kırmızı diğer birimlerin yazımı ise tamamen siyah mürekkep ile yapılmıştır.

Kullanılan hat çeşidi harekeli nesihdir. Yazma boyunca bu hat çeşidi kullanılmıştır.

Nüsha içindeki şiir, şair, yüzyıl, vezin, nazım birimi, nazım biçimi gibi hususiyetlere ilgili kısımlarda değinildi.

Nüshanın müstakil bir ismi olduğuna ait bir kayda rastlanılmadığı gibi düzenlenme tarihi, yeri ve düzenleyicisi / düzenleyicilerine ait açık ve net kayıtlara da rastlanılmamıştır.

Eser, 1^b varağından;

“Naşihat ve Ėbret Mine’ d-dünyā” başlığı ile başlayan bir metnin ilk beyti olan

“Ėamdü lillah kim bizi kıldı ilāh

Ol Muᖓammed ümmetinden pādişāh”

beyti ile başlatılmış olup 47^a varağında yer alan

“Ey ᖓafı Ėayre baᖓub ᖓālüme ger şükr iderem

Dilde ol şükrile ᖓaᖓᖓı dün ü gün zıkr iderem

Cem^c idüb ‘akl u dili her netekim cem^c iderem

Bilmezem ne ᖓılam neydem elinden felegüñ”

bendi ve “Temmet. ” ifadesi ile sonlandırılmıştır.

Yazmadaki nazım birimleri muhtelifdir ve ilgili detaylar metne ait MESTAP tablosunda yer almaktadır.

Yazmadaki şiirlerden sadece bir tanesine başlık konmamıştır. Mecmua incelendiğinde başlığın unutulduğu gibi bir yargıya ulaşmak mümkündür. Bunun haricinde bir tane de başlığı okunamayan şiir vardır. Muhtemeldir ki bu başlık değiştirilmek istenmiş ve dönemin şartlarında bu şekilde bir uygulamaya gidilmiştir. Şiirlerin başlıklandırılması genel olarak şiirin muhtevasına ve türüne göre ve umumiyetle de söyleyicisi belirtilerek yapılmıştır. Başlıkların dili Türkçe değil Farsçadır. Aynı şaire ait olduğunu zannettiğimiz diğer şiirler de yaygın üsüle uygun olarak “ve lehu eyzen” başlığı ile verilmiştir.

Elimizdeki mecmua 47 varaktan müteşekkildir. Eser 142x189 mm boyutlarındadır. Eserin daha önce bulunduğu kişilere ve eserin fiyatına dair herhangi bir bilgi bulunamamıştır.

1.2.Mecmuanın Tertip Özellikleri

Elimizdeki mecmua 93 sayfadan meydana gelmiş olup nazım şekilleri itibariyle mesnevi, manzume, gazel, murabba, tahmis ve koşmalar yer almaktadır. İçerikleri yönüyle ise nasihatname, kırk hadis tercümesi, dolapname, tevhid, münacaat, naat, ilahi, tapuğ, durak türlerindeki şiirlerden müteşekkildir. Ayrıca bazı şiirler karşılıklı konuşma (müracaat) özelliği göstermektedir.

Mecmuanın yazımında herhangi bir harf sırası gözetilmediği gibi türlerin sıralanmasında da herhangi bir düzenin olmadığı tespit edilmiştir. Tür, vezin, muhteva, yüzyıl gibi özelliklerin hemen hiçbirine ait bir tasnif yapılamaması bizlere müstensihin mecmuayı herhangi bir düzen gözetmeksizin tertip ettiğini düşündürmektedir. Şairler, şiirler, yüzyıllar gibi hususiyetler için ayrı bir başlık altında inceleneceği için bu kısımda ayrıntıya değinmeyeceğiz.

Metinde iki şiirin haricinde hemen bütün şiirlerde başlık vardır. Manzume ve mesnevilerde kullanılan başlıklar o parçaya ait olan bölüm başlıkları olup belirtilmiştir. Ayrıca bir tane silik olduğu için okunamayan başlık vardır. Bir şiirde ise hiçbir başlık yoktur. Bu şiir “ (Başlık Yok) ” ifadesi ile belirtilmiştir.

Mecmuadaki şiirler dağınık olmayıp gayet özenli ve düzenli yerleştirilmiştir. İstisnası olmakla birlikte her sayfa başlıklar dahil olmak üzere dokuz satır halinde tutulmaya çalışılmış bunlar nazım birimlerine göre sütun sayısının muhtelif özellik göstermesine sebep olsa da genel itibarla satır sayısındaki düzeni bozmamıştır. Satırlar bazen mısra bazen beyit bazen ise bir dördlüğün ikişer dizesi olarak yazılmış olup muhtelif özellik göstermektedir. Bunların yanında bazı sayfalarda ilgili şiirle alakalı hatta muhtemelen o şiirin sonradan hatırlanarak kenara eklenmiş küçük yazılmış beyitler de bulunmaktadır.

Mecmuada başlıkların tamamı kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Bunun dışında bazı beyitler ve mısralar kırmızı mürekkep ile nokta ile işaretlense de genel itibarla bu işaretleme rastgele yapıldığını düşünmekteyiz. Bazı şiirlerde

şairin mahlası varken bazılarında ise yoktur. “Ve lehu eyzen” başlıkları mahlassız bazı şiirler hakkında bizi sınırlı da olsa bir kanıya vardırabilmektedir.

Mecmua nüshası, yazarı tespit edilemeyen bir nasihatname manzumesi ile başlamakta Kemal Ümmî'nin Kırk Armağan mesnevisi ile devam etmektedir. Çeşitli nazım biçim ve birimlerinden oluşan metinlerden sonra şair Hâfi'ye ait bir şiirin son bendi ile sonlanmaktadır. Muhtevaları itibariyle tekke-tasavvuf edebiyatı verimlerini barındıran bir antoloji niteliğindedir. Mesneviler haricindeki diğer şiirlerin başlıklarında şair ve şiirin konu bakımından türüne yer verilmiştir. “tevhîd”, “süleymân fermâyed”, “men kelâm-ı kemâl ümmî”. . . gibi.

İç kapağın olduğu ilk sayfa arkasında muhtemelen bir nikah akdinin senedinin yazılı olduğunu zannettiğimiz 5 satırlık bir yazı, bir mühür ve bazı anlamlandıramadığımız harf ve kelimeler yer almaktadır.

Mecmua metninde her sayfada sol alt tarafta bulunan ferağ / takip kayıtları devamlılığı izleme ve tespit yönüyle kolaylık sağlamıştır. Müstensih, istinsah yer ve tarihine ait bilgiler ise muğlaktır. Ancak genel itibarla 14. -15. yüzyıl şairlerine ait olduğu tespit edilen şiirlerin toplandığı bu mecmua en geç 17-18. yüzyıllar civarında tertip edilmiş olabilir.

1.3.Mecmuadaki Şiirlerin Muhteva Özellikleri

Mecmuadaki şiirler dini içeriklidir. Dini- tasavvufi edebiyatımızı incelerken görebileceğimiz Yunus Emre, Eşrefzade Rumi, Süleyman Çelebi, Kemal Ümmî, Kaygusuz Abdal gibi isimlerin halkın dilinden yazdıkları ilahiler, naatlar, mesneviler, nasihatname-ibretname tarzında yazılan şiirler vardır. Bunun yanında Halvetilik, Gülşenilik, Ruşenilik gibi tekke ve tasavvuf tarikatları çevresinde bulunan gerek ismi bilinen gerekse bilinmeyen derviş, müntesib ya da şairler tarafından yazılmış tapuğlar, duraklar, cumhurlar da yer almaktadır. Bunların yanında klasik üslupta âşıkâne tarzda yazılan fakat yine dini-tasavvufi mahiyette şiirler de vardır. Bir de alegorik tarzda yazılmış bir dolapname mesnevisi vardır.

Umumi itibarla şiirler didaktik amaçla yazıldığı için dil ve anlatım teknikleri olarak halkın anlayacağı bir üslup tercih edilmiştir.

Şiirlerde;

- islam dininin esasları,
- iman esasları,
- Allah, peygamber ve din ulularının sevgisi ve bu sevginin önemi,
- hazreti peygamber aleyhisselamın yaşayışına uygun yaşamının önemi,
- yaratılışın gayesi ve hikmeti,
- ölümün kaçınılmazlığı,
- ölüm ve ölümden sonrası,
- dünyadan ibret alma,
- nasihat verme,
- kırk hadis şerhleri,
- bazı temel tasavvufi öğretiler,
- dervişlik ve önemi,
- ahirete yönelik yakarışlar,
- kıyamet, hesap, şefaet, akıbet ve ahiret düşünce ve endişeleri,
- günahlara dalmanın verdiği pişmanlığın dile getirilmesi ve af dileme,
- dünyanın geçiciliği, aldatıcılığı, zorluğu ve zamane halleri,
- sabır ve tevekkül, önemi ve insana kazandıracakları,
- felekten şikayet gibi konular işlenmiştir.

1.4.Mecmuadaki Şiirlerin Dil ve İmla Özellikleri

Mecmuadaki şiirlerde yazıldıkları devir itibariyle Eski Anadolu Türkçesinden Klasik Osmanlı Türkçesine geçiş özellikleri vardır. Geçiş dönemi olduğu için fonetik ve morfolojik olarak karışık kullanımlar vardır. Dolayısıyla “karışık dilli” sayabileceğimiz bir yapıya sahiptirler. Genel olarak 14. -15. yy. a ait olan metinler Eski Oğuz Lehçesiyle birlikte başlangıç devri Osmanlı Türkçesinin de özelliklerini bariz olarak gösterir. Dönem özelliği olarak eklerin kullanımı ve yazımı muhtelif, dildeki yabancı kelimeler sonraki devirlere göre daha seyrek, bazen arkaik olarak nitelendirebileceğimiz Türkçe kelime ve ekler, ses özellikleri de mevcuttur. Şiirlerde dini tasavvufi bir mizaç hakim vaziyette olsa da şiirlerin genelinde ifade sarih, dil sade ve üslup yalındır.

1.5.Mecmuadaki Şiirlerin Edebi Açından Değerlendirilmesi

Mecmuadaki şiirlere bakıldığında çok yüksek bir edebi söyleyişe sahip olduğunu söylemek çok da mümkün değildir. Bu, şiirlerin çoğundaki didaktik amaca bağlanabilir. Yani şiirlerde öncelikli amaç, özellikle divan edebiyatı sanatçılarının şiirlerinde olduğu gibi sanat üretmek olmamış, dini duyguların harekete geçmesini sağlayarak okuyanların manevi duygularına temas etmek olmuştur. Daha çok dini-tasavvufi halk edebiyatı verimlerinde görebileceğimiz samimiyet, açıklık, sadelik, nasihat ve ibret temelli nazımlar ortaya konmuştur. Temel olarak edebi söyleyişlerin yükseldiği konular Allah, peygamber ve din ulularının sevgisi ve bu sevginin önemi, yaratılışın gayesi ve hikmeti, ölüm ve ölümden sonrası, dünyadan ibret alma, bazı temel tasavvufî öğretiler, ahirete yönelik yakarışlar, kıyamet, hesap, şefaet, akıbet ve ahiret düşünce ve endişeleri, günahlara dalmanın verdiği pişmanlığın dile getirilmesi ve af dileme, dünyanın geçiciliği, aldaticılığı, zorluğu ve zamane halleri, felekten şikâyet gibi mevzuların işlendiği şiirlerde görülür. Ancak bu şiirlerde bile çok yüksek bir edebi söylemin olduğunu iddia etmek oldukça güçtür.

Yer yer yükselen yer yer düşen söylem ve ritim, çeşitli ve bol miktardaki vezin hataları, söylem tekrarları, şiirlerin derlenme esnasında eksik birimlerinin var oluşu, bu birimleri tamamlamak adına yüksek ihtimalle aktarıcı yada müstensih tarafından kasıtlı / kasıtsız yapıldığını zannettiğimiz adapte yada irticali olduğunu varsaydığımız tamamlamalar ve değiştirmeler, mecmuanın geneline hakim olan didaktik söylem ve salt nasihat vericilik, mecmuadaki şiirlerin edebi değerini düşürmüş görünmektedir.

Bunların dışında edebi değer taşıyan birimlerin ise mısra başında ve içlerinde bulunan tekrarlar sayesinde oluşturulan ahenk, telmih ve atıflar, tezatlar, tenasüp ve leff ü neşrler, tahkiye üslubu, nidalar, benzetme ve istiareler, alegori, mübalağalar, müracaa (karşılıklı söyleşme üslubu) , deyimler, ve muhtelif edebi sanatlar kullanmak gibi yollarla sağlanmış olduğu görülüyor.

Esasında Türk Edebiyatı tarihinde şiirlerin ortaya konulduğu döneme bakılacak olursa umumiyetle bu dönemlerde ortaya konulan diğer metinlerin çoğunun da edebi açıdan mecmuada yer alan şiirlerin edebi değer açısından eşdeğer olduğu görülür. Nitekim edebiyatımızın daha bir geliştiği ve zirveye

tırmadığı devir 16. yy ve devamında izleyen süreçtir. 16. yy. öncesinde ise Anadolu'da Türk-İslam kurumlaşmasının oluşmaya başlayıp sağlamlaştırılması ve yaygınlaşması için verilen çabanın devam ettiği görülür. Dolayısıyla bu çabaların birisi de tekkeler ve dergâhlardır. Bu kurumlarda halkın bir araya getirilmesi ve dini ve tasavvufi olarak eğitilmesi ve vatan sevgisi ve millet olma bilinci aşlamak amaçlanırdı. Tüm bu faaliyetler esnasında edebi verimler de ortaya konmaktan geri durulmazdı. İşte bu mecmuadaki şiirler de edebi özellik olarak bu nevidendir.

Ayrıca mecmuada yer alan öğretici mahiyetteki şiirlerde bile yer yer sanatlı söyleyişlerin olduğu görülmüştür.

Netice olarak genel itibarla mecmuadaki şiirler edebi açıdan kalite olarak yazıldıkları devrin de özellikleri dikkate alınarak vasattır çıkarsamasında bulunulabilir.

1.6.Mecmuayı Derleyen Kişi Hakkında Tespitler

Mecmuanın herhangi bir yerinde derleyen kişiye ait bir kayda rastlanılmadı. Ayrıca mecmua içinde derleyene ait olduğunu düşünebileceğimiz bir şiir yada nesir ifadeye de rast gelinemedi.

Mecmuada yer alan şiirlerin mahiyetine bakılacak olursa şiirlerin dini tasavvufi halk edebiyatı kapsamında yer aldığını görürüz. Buradan yola çıkarak derleyeninin de edebi zevkinin halkın genel edebi zevk seviyesini pek de aşmadığını söylenebilir.

Derleyeninin mecmuasına seçtiği şiirlere bakarak çok yüksek bir eğitime sahip olmadığını iddia edebilmekle birlikte hiçbir eğitimden geçmediğini iddia etmek de yanlış olacaktır. Zira mecmua içindeki şiirlerin mahiyetine haiz olabilmek için dönem şartlarında temel seviyede bir din terbiyesinden geçmek ve asgari bir tasavvuf bilgisi edinmek lazım gelmektedir. Yine şiirlerin incelenmesi sonucu bu şiirlerin rastgele değil güdümlü bir şekilde seçildiği ve başlıklandırıldığı görülebilmektedir. Çünkü şiirlerin başlıklarında umumiyetle şiirlerin kime ait olduğu ve nazım biçimlerinin belirtildiği görülür. Ayrıca başlıkların farsça yazılması da derleyicininin farsça bilgisine sahip olabileceği görüşünü ortaya çıkartmaktadır.

Derleyici kişinin hayatı hakkında mecmuadaki şiihlere dayanarak tasavvufa meyilli dindar bir kimse olduğunu söyleyebiliriz. Bunun dışında kendisine ait bir kayıt bulunamadığı için başka bir iddiada bulunamıyoruz.

1.7.Mecmuada Yer Alan Şairler ve Şiihleri Hakkında Bilgiler

Mecmuadaki Şairler ve Yüzyılları

Aşağıdaki tabloda mecmuadaki sıralarına göre şairlerin isimleri ve yaşadıkları yüzyıllar verilmeye çalışılmıştır. Bilgi karmaşasından dolayı emin olunamayan şairlerin yüzyılları “?” ile gösterilmiştir. Adı tespit edilemeyen on adet şairin yüzyılları gösterilmemiştir.

Tablo 1. *Mecmuadaki Şairler ve Yüzyılları*

Şair	Yüzyıl
Kemāl Ümmī	15. yy.
Muhammed	?
‘Alī	?
Dede Ömer Rūşenī	15. yy.
Eşrefzāde Rūmī	14-15. yy.
Yūnus Emre	13-14. yy.
Muhyī	?
Miskin Ādem	?
Cemālī	?
Derviş Muhammed	?
Kaygusuz Abdāl	15. yy.
Lutfī	?
Süleymān Çelebi	15. yy.
Hafī	15. yy.

Adı Bilinmeyen Şairlerin Şiir Sayıları

Aşağıda başlık ya da mahlas yoluyla herhangi bir şekilde adı tespit edilemeyen şairlerin şiir sayılarının belirtildiği tabloya yer verilmiştir. Sıralama şiirlerin mecmuadaki yerlerine göre yapılmıştır.

Tablo 2. Adı Bilinmeyen Şairlerin Şiir Sayıları

Şair	Şiir Adedi
Adı Bilinmeyen Şair 1	1
Adı Bilinmeyen Şair 2	1
Adı Bilinmeyen Şair 3	1
Adı Bilinmeyen Şair 4	1
Adı Bilinmeyen Şair 5	1
Adı Bilinmeyen Şair 6	1
Adı Bilinmeyen Şair 7	1
Adı Bilinmeyen Şair 8	1
Adı Bilinmeyen Şair 9	1

Adı Bilinen Şairlerin Şiir Sayıları

Aşağıda başlık ya da mahlas yoluyla herhangi bir şekilde adı tespit edilebilen şairlerin adlarının ve mecmuadaki şiir sayılarının belirtildiği tabloya yer verilmiştir.

Tablo 3. Adı Bilinen Şairlerin Şiir Sayıları

Şair Adı	Şiir Sayısı
Kemāl Ümmī	6
Muhammed	2
‘Alī	2
Dede Ömer Rüşenī	1
Eşrefzāde Rūmī	1
Yūnus Emre	2
Muhyī	1
Miskin Ādem	1
Cemālī	1
Dervīş Muhammed	1
Kaygusuz Abdāl	1
Lutfī	1

Süleymān	1
Hafī	1

Mecmuada Yer Alan Şairler ve Şiirlerinin Başlıkları

Aşağıdaki tabloda öncelikli olarak metinde yer alan şiirlerin mecmuadaki sırasına göre kullanılan mahlasları ve şiirlerin başlıkları verilmiştir.

Tablo 4. *Mecmuada Yer Alan Şairler ve Şiirlerinin Başlıkları*

Şiirin Mecmuadaki Sırası	Şiirde Geçen Mahlas	Şiirin Başlığı
1	-	Naşihat ve İbret Mine'd-dünyā
2	Kemāl Ümmī	Min Kelām-ı Kemāl Ümmī
3	-	Muhammes
4	Muhammed	Tevhīd
5	Muhammed	Cevāb-ı Bārī Te'ālā
6	‘Alī	(Başlık Yok)
7	Rūşenī	Rūşenī Fermāyed
8	-	Eşref-zāde
9	Yūnus	Şikāyet-i ‘An Aḥvālī'n-Nefs
10	-	Şikāyet-i ‘An Aḥvālī'n-Nefs
11	‘Alī	Münacāt ve Tazarru‘
12	Muhyī	Min Kelām-ı Muhyī
13	-	Ve Lehu Eyzan
14	Miskin Ādem	Ve Lehu Eyzan
15	Cemālī	Min Kelām-ı Cemālī
16	Derviş Muhammed	Muhammed Fermāyed
17	Yūnus Emrem	Yūnus Fermāyed
18	Ḳayḳusuz Abdāl	Ḳayḳusuz Abdāl
19	-	Tevhīd
20	-	Tevhīd
21	-	Ve Lehū Eyzan
22	-	Ve Lehū Eyzan
23	Luṭfī	Luṭfī Fermāyed
24	Kemāl Ümmī	Kemāl Ümmī

25	Kemāl Ümmī	Kemāl Ümmī
26	Ümmī Kemāl	Kemāl Ümmī
27	Kemāl Ümmī	Kemāl Ümmī Fermāyed
28	-	Kemāl Ümmī Fermāyed
29	-	Ve Lehū Eyzen
30	Süleymān	Süleymān Fermāyed
31	Ḥafī	Ḥafī Fermāyed

Mecmuadaki Şiirlerde Kullanılan Vezin Türleri

Bu bölümde mecmuadaki şiirlerin vezin türleri şiirlerin mecmuadaki sıraları gözetilerek gösterilmiştir.

Tablo 5. *Mecmuadaki Şiirlerde Kullanılan Vezin Türleri*

Şiirin Mecmuadaki Sırası	Vezin Türü
1	Aruz
2	Aruz
3	Aruz
4	Hece
5	Hece
6	Aruz
7	Aruz
8	Aruz
9	Hece
10	Aruz
11	Aruz
12	Aruz
13	Hece
14	Aruz
15	Aruz
16	8'li Hece (4+4 duraklı)
17	7'li Hece (4+3 duraklı)
18	Aruz
19	Aruz
20	Aruz
21	8'li Hece (4+4 duraklı)
22	8'li Hece (4+4 duraklı)
23	Aruz
24	Aruz
25	Aruz
26	Aruz
27	Aruz

28	Aruz
29	Aruz
30	Aruz
31	Aruz

Mecmuada Bulunan Şiirlerin Nazım Biçimleri ve Şiir Tarzları

Bu bölümdeki tabloda şiirlerin mecmuadaki sıralarına göre nazım biçimleri gösterilmiş aynı zamanda eğik çizgi konulduktan sonra muhtevasına göre hangi şiir tarzında oldukları belirtilmiştir.

Tablo 6. *Mecmuada Bulunan Şiirlerin Nazım Biçimleri ve Şiir Tarzları*

Şiirin Mecmuadaki Sırası	Nazım Biçimi / Şiir Tarzı
1	Manzume / Nasihatname, İbretname
2	Mesnevi / Kırk Hadis
3	Muhammes / İlahi
4	Koşma / İlahi
5	Koşma / İlahi
6	Tahmis / İlahi
7	Gazel / Naat
8	Nâ-tamam Gazel / Naat
9	Koşma / İlahi
10	Manzume / Nasihatname, İbretname
11	Manzume / Münacaat
12	Gazel / İlahi
13	Koşma / İlahi
14	Koşma / İlahi
15	Gazel / İlahi
16	Koşma / İlahi
17	Koşma / Naat
18	Mesnevi / Dolapname
19	Koşma / Naat
20	Koşma / İlahi
21	Koşma / İlahi
22	Koşma / İlahi
23	Gazel / Münacaat
24	Gazel / Nasihatname, İbretname
25	Gazel / İlahi
26	Gazel / İlahi
27	Gazel / İlahi
28	Gazel / Nasihatname, İbretname
29	Manzume / Nasihatname, İbretname

30	Kaside / Naat
31	Terbi ^c / İbretname

Mecmuada Bulunan Şiirlerin Nazım Birimleri ve Birim Sayıları

Bu başlık altında mecmuada bulunan şiirlerin sırasıyla nazım birimleri, birimlerin sayıları ve birden çok bölümden (kısmıdan) oluşan şiirlerin bölüm (kısm) sayıları tablo halinde gösterilecektir. Birden çok bölümden oluşanların bölüm sayıları belirtilerek bu sınıflama dışında kalan şiirlerin bölüm sayısı (-) ile gösterilecektir.

Tablo 7. *Mecmuada Bulunan Şiirlerin Nazım Birimleri ve Birim Sayıları*

Şiirin Mecmuadaki Sırası	Kullanılan Nazım Birimi	Birim Sayısı	Şiirin Bölüm (Kısım) Sayısı
1	Beyit	104	4
2	Beyit	203	11
3	Bent / Beşlik	6	-
4	Kıta	8	-
5	Kıta	6	-
6	Bent / Beşlik	7	-
7	Beyit	9	-
8	Beyit	4	-
9	Kıta	5	-
10	Beyit	20	-
11	Beyit	22	-
12	Beyit	7	-
13	Kıta	6	-
14	Kıta	5	-
15	Beyit	7	-
16	Kıta	5	-
17	Kıta	8	-
18	Beyit	31	2
19	Kıta	4	-
20	Kıta	5	-
21	Kıta	5	-
22	Kıta	5	-
23	Beyit	9	-
24	Beyit	8	-
25	Beyit	6	-
26	Beyit	9+1 mısra	-
27	Beyit	12	-
28	Beyit	9	-
29	Beyit	20	-
30	Beyit	9+1 mısra	-

31	Bent / Dörtlük	7	-
----	----------------	---	---

Mecmuada Kullanılan Aruz Vezinleri

Elimizdeki mecmuada yer alan şiirlerden aruz vezni ile yazılmış olanlarda kullanılan vezinler aşağıdaki tabloda mecmuadaki sırasıyla belirtilmiştir.

Tablo 8. *Mecmuada Kullanılan Aruz Vezinleri*

Sıra	Şiirin Mecmuadaki Sırası	Şiirin Vezni / Vezinleri
1	1	fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilün
2	2	fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilün
3	3	fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilün
4	6	fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilün
5	7	fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilün
6	8	fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilün
7	10	fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilün
8	11	fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilün
9	12	fe'ilâtün / fe'ilâtün / fe'ülün
10	14	fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilâtün
11	15	fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilün
12	18	mefâ'ilün / mefâ'ilün / fe'ülün, fe'ilâtün / mefâ'ilünv/ fe'ülün
13	20	müstef'ilün / müstef'ilün
14	23	fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilün
15	24	fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilün
16	25	fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilün
17	26	fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilün

18	27	mefâ'îlün / mefâ'îlün / fe'ûlün
19	28	fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilün
20	29	mefâ'îlün / mefâ'îlün / fe'ûlün
21	30	mef'ûlü / fâ'ilâtü / mefâ'îlü / fâ'ilün
22	31	fe'ilâtün / fe'ilâtün / fe'ilâtün / fe'ilün

1.8.Mecmua Metnini Kurarken İzlenilen Yöntem

İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı Muallim Cevdet Koleksiyonu Yazmalar Kısımında bulunan K0328 nolu mecmuamızı ele alırken ve transkripsiyonlu metnini kurarken aşağıda belirttiğimiz özelliklere riayet etmeye çalıştık.

1. Manzûmelerin mecmû'adaki yerini ifade etmek için, teşekkül ettirilen metnin sol tarafına manzumelerin varak numaraları verilmiştir:

2. Metni kurarken, manzumelerin hepsi - - içinde numaralandırılmış, manzûme ile alakalı dipnotlar bu numaralara göre verilmiştir. Manzûme başlıkları dipnotlarda * işaretiyle ve koyu puntıyla belirtilmiştir.

3. Beyit numaraları Latin, dörtlük ve bent numaraları ise Roma rakamıyla gösterilmiştir.

4. Beyitlerle kurulu nazım şekillerinde, dipnotlarda birinci ve ikinci mısraı temsilen “a” ve “b” harfleri kullanılmıştır. Dörtlük ve bentlerle kurulu nazım şekillerinde ise bu iki harfe ilâve olarak “c”, “d” vb. harfler kullanılmıştır.

5. Mecmû'adaki manzûmelerle daha önce yapılmış çalışmaları mukâyese ederken dipnotlarda önce mecmû'adaki kelime daha sonra “:” işareti koyularak yayınlanmış metinerdeki hali verilmiştir. Buna ilâve olarak, metin mukâyelerinde farklılık mısra boyutunda olduğu zamanlarda, mecmû'adaki metnin beyit/ bent numarası dipnotta verilerek sadece yayınlanmış çalışmadaki şekli verilmiştir.

6. Mukâyese esnâsında karşılaşılan eksiklikler ve farklılıklar dipnotlarda beyân edilmiştir.

7. Metin üzerinde tarafımızdan eklenen ifadeler, yapılan düzenlemeler [] işareti içinde gösterilmiştir.

8. Doğruluğundan şüphe edilen ifâdeler, veznin bozuk olduğu mısraların yanında (?) işareti konulmuştur.

9. Çeşitli sebeplerle okunamayan yerler, mecmû'adan aslî hâli alınarak metne eklenmiştir.

10. Mecmû'adaki metinlerin ilk mısraları ve özel isimlerin ilk harfleri büyük harfle yazılmıştır.

11. Metinlere mümkün mertebe imlâ ve noktalama yönünden müdâhale edilmemeye gayret edilmiştir.

12. Metinlerin mukâyeseleri yapılırken kitap/ tez olarak hazırlanmış divanlar taranmıştır. Ayrıca, bilimselliğine güvenilen eserlerden de istifade edilmiş, bu eserler hem ilgili dipnotlarda, hem de kaynakça kısmında gösterilmiştir.

Transkripsiyonda Esas Alınan Alfabe

Metnin transkripsiyonunda “TimesEfras” fontu kullanılmıştır.

ا (ā)	a, ā	ص	ş
ا (ā)	a, e, ı, i, u, ü	ض	ž, đ
ب	b, p	ط	ṭ
پ	p	ظ	ẓ
ت	t	ع	‘
ث	ṯ	غ	ğ
ج	c, ç	ف	f
چ	ç	ق	q
ح	ḥ	ك	k, g, (ñ)
خ	ḫ	ك	ñ
د	d	ل	l
ذ	z, d	م	m
ر	r	ن	n
ز	z	و	v, u, ū, ü, o, ö
ژ	j	ه	h, a, e
س	s	لا	la, lā
ش	ş	ی	y, ı, i, ī
		ء	’

1.9. MC_Yz_K0328 Nolu Mecumaya Ait MESTAP Tablosu

Yap rak No.	Mahlas	Matla' Beyti / Bendi	Makta' Beyti / Bendi	Nazım Şekli / Birimi	Nazım Türü	Vezin	Açıklamalar
1 ^b	-	Hamdülillah kim bizi kıldı ilāh Ol Muḥammed ümmetinden pādişāh	Bunda çok teşvīşi yiyenler ey kişi Olırsardur āhirinde hoş kişi	Manzume / 104Beyit	Nasihat name, İbretna me	(_ . _ _ / _ . _ _ / _ . _)	Şiir, divanlarda ve diğer çalışmalarda bulunamamıştır .
7 ^b	Kemāl Ümmī	Bil ki bismillah diliñ mişbāhıdur Hem me'ānī gencinüñ miftāhıdur	Ol cihān bākī durur her kim aña ‘Azm iderse azmaya işi oña	Mesnevi / 202Beyit	Kırk Hadis	(_ . _ _ / _ . _ _ / _ . _)	Eksik ve fazla beyitler vardır. Değişiklikler dipnotlarda gösterilmiştir.
19 ^b	-	Cem oluñ dervişler pervānelerüz yanalum Āteş-i ‘aşkile çün dīvānelerüz yanalum Bāş u cān terkin urur merdānelerüz yanalum Yanalum yaqılalum ‘aşk āteşine yanalum Yanalum tā ḥāk-ile yeksān olunca yanalum	Ḥor bakmañ siz bize biz bağ-ı ‘adnūñ verdüyüz Her birimüz bāş açuḳ meydān-ı ‘aşkuñ merdiyüz Ḳuṭb-ı ‘ālem pīrimüz Şeyḥ Ḥayreddīn perverdiyüz Yanalum yaqılalum ‘aşk āteşine yanalum Yanalum tā ḥāk-ile yeksān olunca yanalum	Muhamm es / 6Bent / Beşlik	İlahi	(_ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _)	Şiir, divanda ve diğer çalışmalarda yoktur.
21 ^a	Muḥammed	Yā Rabbī Settārü'l-‘uyüb Senden dilerem ümmetim Ḥāce-i Ğaffārü'z-zunüb Senden dilerem ümmetim	Adım Muḥammed kılasın Derdüm yine sen bilesin Luṭfile iḥsān kılasın Senden dilerem ümmetüm	Koşma / 8Kıta	İlahi	8'li Hece (4+4 duraklı)	Bu şiir Mustafa Tatçı'ya göre Yunus Emre'ye aittir.

24 ^b	Muhammed	Luṭf idüben eydür Hüdā Bağışladum ümmetüñi Bunda aña kıldum ʿatā Bağışladum ümmetüñi	Luṭfedüben eydür Ğanī Bilsün seni ins ü perī Âhır zemān peygamberi Bağışladum ümmetüñi	Koşma / 6Kıta	İlahi	8’li Hece (4+4 duraklı)	Bir önceki şiiirin müracaası olarak anlaşılan bu şiir de Mustafa Tatçı’da Yunus Emre’ye ait olarak gösterilmektedi r.
25 ^b	ʿAlī	Çün ki itdüñ ehl-i Hakkā iktidā yanmağ gerek Âteş-i ʿaşk-ı Hüdāda ibtidā yanmağ gerek Tā bulunca zāt-ı Hakkā intihā yanmağ gerek Per açup şemʿ-i Celāle cemʿ olup yanmağ gerek Yāne yāne hāk olup dönüb gine yanmağ gerek	Pirümüz kim bārigāh-ı ʿāleme oldı velī İltimās it dāmenine ittiḥāz uqğıl eli Ṭalib-iseñ cezbe-i Hakk zerresine iy ʿAlī Per açup şemʿ-i Celāle cemʿ olup yanmağ gerek Yāne yāne hāk olup dönüb gine yanmağ gerek	Tahmis / 7Bent / Beşlik	İlahi	(_ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _)	Şiir, divan ve diğer çalışmalarda yoktur.
26 ^a	Rüşenī	Çün toğup tıtdı cihān yüzünü hüsñüñ güneşi Kim ola sevmeye bu vechile sen māh-veşi	Veḍ-ḍuhā virdüñi Vel-leyli oğur sünbülüne Rüşenī virdi budur “Küllü ğadātin ve ʿaş”	Gazel / 9Beyit	Naat	(. . _ _ / . . _ _ / . . _ _ / . . _)	Eksik ve fazla beyitler vardır. Değişiklikler dipnotlarda gösterilmiştir
27 ^a	-	Bī-vücüdem ʿaşk odı bilmem benüm nem yandurur Yanuban külli kül oldum pes dağı nem yandurur	Bir ʿaşığ maʿşūkuçün yandurur ecsāmını Mīm ü hī vü mīm ü dāl cānı müsel sel yandurur	Nā- tamam Gazel / 4Beyit	Naat	(_ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ _)	Şiir eksiktir. Divan ve diğer çalışmalarda yoktur.
28 ^a	Yūnus	Dermān eyle ey sulṭānum	Yūnus eger aḥvālini	Koşma /	İlahi	8’li Hece (4+4)	Tatçı’da

		<p>Qurtar beni bu sevdādan Deryālar oldu günāhum Qurtar beni bu sevdādan</p>	<p>‘Arz eyler dūšte hālını Uş tutdum mürşid elini Qurtar beni bu sevdādan</p>	5Kıta		duraklı)	yoktur.
29 ^a	-	<p>Diñle imdi iy qarundaşum beni Yarlıgaya āhıretde Hāq seni</p>	<p>Rahmetüñden beni mahrum itmegil Ben baña itdüklerümi itmegil</p>	Manzume / 20Beyit	Nasihat name, İbretname	(_ . _ _ / _ . _ _ _ / _ . _)	Şiir, divan ve diğer çalışmalarda yoktur.
30 ^b	‘Alī	<p>Yā ilāhī ‘izzetüñ hāqkı için Cümle mürsel enbiyā şiddik için</p>	<p>Cümle mü‘min mü‘mināt [u] müslimāt Kıl tecellī anlara iy pāk zāt</p>	Manzume / 22Beyit	Münacat	(_ . _ _ / _ . _ _ _ / _ . _)	Şiir, divan ve diğer çalışmalarda yoktur.
30 ^b	Muhyī	<p>Meded kıl derdüme dermānum Allah Ki sensin cānuma cānānum Allāh</p>	<p>İmānile göçür Muhyī kuluñı Gidicek dünyādan bu cānum Allāh</p>	Gazel / 7Beyit	İlahi	(. _ _ . / . _ _ _ _ / _ . _)	Tatçı’ya göre Yunus Emre’ye aittir.
31 ^b	-	<p>Bir ğarībsin geldüñ şunda Gülme gülme ağla yüri Derdüñ dağı çokdur cānda Gülme gülme ağla yüri</p>	<p>Bir gün ulu fiğān ola İçüñ taşuñ pür kān ola Toprak daşuñ yorğan ola Gülme gülme ağla yüri</p>	Koşma / 6Kıta	İlahi	8’li Hece (4+4 duraklı)	Tatçı’ya göre Yunus Emre’ye aittir.
32 ^a	Miskin Ādem	<p>Meşgöl oluñ zikrullāha Belki vağan terk idevüz Dek yalvaralum Allāha Belki vağan terk idevüz</p>	<p>Miskin Ādem uyar cānuñ Qo bu dünyādaki sanıñ Emrini tut o sultānuñ Belki vağan terk idevüz</p>	Koşma / 8Kıta	İlahi	(_ . _ _ / _ . _ _ _)	Şiir, divan ve diğer çalışmalarda yoktur.
33 ^a	Cemālī	<p>Göñlümi şām u seher derdüñle ğayrān eyle dōst Cānımı şayf [u] şitā ‘aşkıñla sekrān eyle dōst</p>	<p>Sen şāhā kıldı sefer kuluñ Cemālī zafile Nefs-i düşmen rağmına menzilin āsān eyle dōst</p>	Gazel / 7Beyit	İlahi	(_ . _ _ / _ . _ _ _ / _ . _ _ / _ . _)	Şiir, divan ve diğer çalışmalarda yoktur.
33 ^b	Derviş Muhammed	<p>Gözümüz yaşlı eyledüñ Āh nidelum ölüm seni Bağrımız başlı eyledüñ Āh nidelum ölüm seni</p>	<p>Derviş Muhammed neylesün Hālını kime söylesün Hāq Çalāba ‘arz eylesün Ah nidelum ölüm seni</p>	Koşma / 5Kıta	İlahi	8’li Hece (4+4 duraklı)	Şiir, divan ve diğer çalışmalarda yoktur.

34 ^b	Yūnus Emrem	Ay daħı güneş daħı Nūrundan Muħammedūñ Cümle şeker[dür] dādı Dādından Muħammedūñ	Ey Yūnus Emrem miskin Eksükli bir mücrimsin Yimez iseñ maħrūmsun Ĥūnından Muħammedūñ	Koşma / 8Kıta	Naat	7'li Hece (3+4 duraklı)	-
35 ^a	Ķayķusız Abdāl	Su'āl itdüm bugün ben bir ıolaba Niçün dā'im sürersin yüz tūrāba	Ķayķusız Abdālūñ sözleri çokdur Meger Ĥaķdan olur fazlu ıayāğı	Mesnevi / 31Beyit	Dolapn ame	(. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _)	Eksik ve fazla beyitler vardır. Değişiklikler dipnotlarda gösterilmiştir
36 ^a	-	Derdūñ beni itdi helāk İki cihānuñ serveri 'İzzet sañadur bī-zevāl İki cihānuñ serveri	Ĥaķdan dilerüz varavuz Tūrbeñe yüzler sürevüz Şol görklü yüzüñ görevüz İki cihānuñ serveri	Koşma / 4Kıta	Naat	(_ _ . _ / _ _ . _)	Şiir, divan ve diğer çalışmalarda yoktur.
36 ^b	-	Düşeyin 'aşķuñ baħrına Ĝavvaş olayın bir zemān İsteyeyin Mevlām seni Seyyāh olayın bir zemān	Yoluñda Manşūr olayın Ene'l-Ĥaķ ıablın urayın Aşılıp vaşluñ dārına Ber-dār olayın bir zemān	Koşma / 5Kıta	İlahi	(_ _ . _ / _ _ . _)	Tatçı'ya göre Yunus Emre'ye aittir.
37 ^b	-	Şöyle ĥayrān eyle beni 'Aşķuñ oduna yanayın Her ķancaru baķar-ısam Gördüğüm seni şanayın	Yidi ıamu didükleri Ķatlanmaya bir āhuma Sekiz cennet 'arz olursa Sensiz uçmağı neyleyin	Koşma / 5Kıta	İlahi	8'li Hece (4+4 duraklı)	Tatçı'ya göre Yunus Emre'ye aittir.
38 ^a	-	Şüride vü şeydā kılan Yārūñ cemālidür beni 'Alemlere rüsvā kılan Yārūñ cemālidür beni	Ķaddüm büküb yāy eyleyen İşim gücüm vāy eyleyen Bağrum delüb nāy eyleyen Yārūñ cemālidür beni	Koşma / 5Kıta	İlahi	8'li Hece (4+4 duraklı)	Tatçı'ya göre Yunus Emre'ye aittir.
38 ^b	Luıfı	Yā ilāhı ķomağıl sinümde sen tenhā meni Yoldaş eyle ĥütuñı sinümde yā mevlā meni	Geldi kemter ķullaruñ Luıfı ķuluñ 'ışyāñı çok Raħmetūñden kılnma maħrūm ĥubbimçün mevlā meni	Gazel / 9Beyit	Münaca at	(_ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ _ . _)	Şiir, divan ve diğer çalışmalarda yoktur.
39 ^b	Kemāl	Ey dirīğa bilmezem kim	Gerçi adumdur Kemāl Ümmi	Gazel /	Nasihāt	(_ . _ _ / _ . _)	Eksik ve fazla

	Ümmī	menzilüm rāhum anı Kārubandan giri aldum zād u hem-rāhum anı	velī nosandur özüm Ad u hāle göre hāl ü gāh u bī- gāhum anı	8Beyit	name, İbretna me	_ / _ . _ _ / _ . _)	beyitler vardır. Değişiklikler dipnotlarda gösterilmiştir
40 ^b	Kemāl Ümmī	İy arundaşlar eger ābidler ise apıñuz Māsivāullah ul ol mabuduñuzdur apıñuz	Şapıñuz düşmen ilinden dōst iline giriñüz Bu Kemāl Ümmī bigi aciz degilse apıñuz	Gazel / 6Beyit	İlahi	(_ . _ _ / _ . _ _ _ / _ . _ _ / _ . _)	Eksik ve fazla beyitler vardır. Değişiklikler dipnotlarda gösterilmiştir
41 ^a	Ümmī Kemāl	Yokluğa degşürdi cümle vārını dervīşler Degmeye uydurmadı esrārını dervīşler	Ey aceb ne söyleyeydi kendüden Ümmī Kemāl Ger aña öğretmese güftārını dervīşler	Gazel / 9Beyit	İlahi	(_ . _ _ / _ . _ _ _ / _ . _ _ / _ . _)	Eksik ve fazla beyitler vardır. Değişiklikler dipnotlarda gösterilmiştir
42 ^b	Kemāl Ümmī	Ne kim Hādan gelür el hūkmü lillah Niderse ol bilür el hūkmü lillah	Kemāl Ümmī bu derde āre şabr it Çü her toğan ölü el hūkmü lillah	Gazel / 12Beyit	İlahi	(. _ _ _ / . _ _ _ _ / . _ _)	Eksik ve fazla beyitler vardır. Değişiklikler dipnotlarda gösterilmiştir
43 ^b	-	İy gönül uyan ki uş irdi ölüm Dünyede kime amān virdi ölüm	Nicelerüñ yüzine güldi cihān Nicelerüñ defterin dürdi ölüm	Gazel / 9Beyit	Nasihat name, İbretna me	(_ . _ _ / _ . _ _ _ / _ . _)	Eksik ve fazla beyitler vardır. Değişiklikler dipnotlarda gösterilmiştir
44 ^b	-	Cihān ehli nazar ıluñ cihāna Görüñ kim nice on giydi zemāne	Günāhkārem günāhlaruma yama Baña rahmet ıl ey Hāyy-i tüvānā	Manzume / 20Beyit	Nasihat name, İbretna me	(. _ _ _ / . _ _ _ _ / . _ _)	Şiir, divan ve diğer alışmalarda yoktur.
46 ^a	Süleymān	utdı cihānı ser-te-ser envār-ı Muştafā Çün kim belürdi dünyāda āsar-ı	Gerçi ki yok-durur bu Süleymānda hūş amel Nūr arturur gönüllere envār-ı	Kaside / 9Beyit	Naat	(_ _ . / _ . _ . / . _ _ . / _ . _)	-

		Muṣṭafā	Muṣṭafā				
48 ^a	Ḥafī	<p>Nece bir ṫāsile qāh yuṫam elinden felegüñ</p> <p>Yā niçe bir ola dil-vār hem elinden felegüñ</p> <p>Bükülüp qaddüm olupdur hem elinden felegüñ</p> <p>Bilmezem ne qılam nidem elinden felegüñ</p>	<p>Ey Ḥafī gayre baqup ḥālūme ger şükr iderem</p> <p>Dilde ol şükriḫe Ḥaqqı dün ü gün zıkr iderem</p> <p>Cem^c idüp ^cakl u dili her netekim cem^c iderem</p> <p>Bilmezem ne qılam nidem elinden felegüñ</p>	Terbi ^c / 7Bent / Dörtlük	İbretna me	(. . _ _ / . . _ _ / . . _ _ / . . _)	-

2.BÖLÜM

2.1.Metin

1^b

Naşihat ve İbret Mine'd-dünyā

-1-*

fā'ilātün fā'ilātün fāilün

- 1 Hāmdülillāh kim bizi kıldı ilāh
 Ol Muḥammed ümmetinden pādişāh

 Çok şalāt ü çok selām öñden soña
 Aña uyanlara olsun hem aña

 Dünyenüñ ḥālin eyideyim ben saña
 Şāyed ola kılasın du'ā baña

 Dünyenüñ işlerine bak İbret al
 Kıo bu nefsün ārzūsın inşāfa gel

5 Dünyenüñ her bir işi İbret-durur
 Ol Ḥaḳuñ birliğine şāhid-durur

 Dünye lezzetine maḡrūr olmağıl
 Dünye zevkünden şafālar almağıl

 İşid imdi bir naşihat hoş ḥaber
 Diñlerisen ḳalbüne kıla eşer

* Bu şiir divanlarda ve diğerk çalışmalarda bulunamamıştır.

‘Aşkile benden yaña tutgıl gözün
Çok naşihatler ala benden özün

2^a

Çün yaratdı Haq-Te‘alā ‘ālemi
‘Ālem içinde huşūsan Ādemi

10 ‘Aqlile vü ‘ilmile kıldı güzīn
Cümleden mümtāz itdi hem özin

Kimisine virdi anuñçün hayāt
Kimisine kıldı ardınca memāt

Kimi geldi dünyeye ağlar gider
Zehr içüben dehr elinden kan yudar

Kimi geldi dünyeye çok nāzile
Yiyüb içer gülüb oynar sāzile

Kimisi devlet içinde zevkile
Yiyüb içer hoş şafā vü şevkile

15 Kıl nazar bindügi t̄azī atlara
Karn[1] toyınca yidügi etlere

Gicelerde çoçduđı hūrīlere
Yatduğı atlas libās döşeklere

Kimisinüñ koyniçinde sīm ü zer
İrdüğine virür andan nūr-ı fer

2^b

Guşsa vü gam görmeyüb yiyüb içer
Dünyenüñ zevkın sürüb hoş-dem geçer

Kimi mansıblar içinde hoş ferah
Kim ki görse dir aña gelmez tarah

20 Beglik içre virmek almağdur işi
Sükkeridür yidügi her gün aşu

Devlet ü ni'met senüñle iy ahı
Şükürüni kılurısañ vire dañı

Vây eger şükürin anuñ kılmazısañ
Ol Hañuñ ni'metlerin bilmeziseñ

Ödeyesin ahıru bir bir anı
Koyasın nâr-ı cañime ol teni

Naşihat-ı Uhrevî

fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Diñle bir dürlü hikâyet dañı hoş
Dünye hâlinden kılurısañ anı güş

25 Kimi dünyenüñ işine mübtelâ
İçi taşu toptolu olmuş belâ

3^a

Kimi rencü derd içinde zâr-ı gam
Kim ağıdur gözlerinden derd ü nem

Kimisi bir yola muhtāc āç yürür
Kimisi arnı oyunca yir yürür

Kiminũn ii olu renc ü anā
Kimi yiyũp idũgi derd ü belā

Kimi giyer dũrlũ dũrlũ ho libās
Kimi bulmaz egnine ala palās

30 Kiminũn omri gier alıgıla
Eline girmez ala etmek bir pula

Kimisi bulmaz tepe eski haır
Kimisi kāfirlere olmu esır

Kimisi bulmaz geye eski kebe
Kimi atlasdan idinmi o abā

Kimisine āh u vāh u derd ü am
Kimisine yolda olmu derd hem

Kimisinũn olmu arası delik
Arasında hırası bølũk bølũk

3^b

35 Kimisi ac u zelıl mazlũm olup
Zulm iinde asret ü ayrān olup

Naşihat-1 Uğrevi

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

Bir naşihat dağı işit ey fetā
Diñleriseñ cānuña cānlar kıata

Dünye hālin bir dağı söyleyelüm
Nice dürlü hāl beyān eyleyelüm

İş bu halkuñ kimi olmuş pādişāh
Kimi örmüş başına zerrīn külāh

Kimi ʿadlile nice donlar biçer
Kimi zulmile niçe kıanlar içer

40 Kimi olmuş devletile hoş nebī
Kimisi uyup añā olmuş velī

Kimisi olmuş şāhābe-i kirām
Kimisi olmuş hem ulu hem fiḥām

Kimisinüñ toptolu içi taşı
İlmile hem zühdile egni başı

4^a

Kimi olmuş ʿālim ü ʿāmil şu dem
Halkā ider vaʿz ü naşihat iş bu dem

Kiminüñ tevbe vü tevfiķ yoldaşı
Kimi olmuş ancaķ anuñ yoldaşı

45 Kiminüñ zühdile tâ'atdır işi
Kimisinüñ fişk u bid'at dındaşı

Kimi geymiş egnine bir qara çul
Cümle halkdan umduğı aqça vü pul

Kimisi cehlile qalmış perdede
Hiç nesne duymamış bu dünyede

Kimi kâfir oluban kâfir olur
Kimi merdud oluban mel'ün olur

Kimisi tañrı deyü puta tapar
Kimisi Şeddâd-veş milkler yapar

50 Yiyüp içer tañrınıñ ni'metlerin
Dönüp eydür tañrı diyü putların

Ol Haqın şabrın görüñ ki anlara
Yir yüzini vâsi' itdi anlara

4^b

Her kişi neylerse eyler dünyede
İllâ soñra hâli müşkildür dede

Âhiri vardır bunuñ bir hikmeti
'Âqıl oldur ala bundan 'ibreti

Cihâna kim ki geldi ağlayısar
Cigerin tağlayup girtü gidiser

55 Cihāna çün ki geldüñ gidisersin
Ki bunda itdüğüni bulusarsın

Eser yildür inanma bu fenāya
Tayanma ya bu mülk-i bī-vefāya

Bilürsin yoğ vefāsi bu cihānuñ
Virürsin cānı olmasın gümānuñ

Ođul u kız u māl milküñ olmasun
Kim şağın bunlar seni aldamasun

Dünyenüñ işlerinde yoğdur vefā
İçi taşı toptolu cevr ü cefā

60 Nice begler paşalar bu cihānda
Oturmuş her biri bir hoş zemānda

5^a

İderdi her biri hük-m-i revānı
Ki āhır qalmadı adı vü şanı

Ölüm geldi ısuз qaldı ol evde
Ki bayğuş āvāzı ötdi hem anda

Niçeler didi benimdür bu evler
Ki māl u mülk ü bu taht u serāylar

Pes āhır qodı gitdi cümle şöyle
Cihānuñ ‘ādeti dā’im çü böyle

65 Biri qor gider anı biri gelür
Bir iki gün o da dāhı konuq olur

Dünyenüñ hāli degüldür ber-qarār
Şanma kim sen kılasın bunda qarār

Niçeler geldi bunda gitdi giri
Sende olursun āhır anlaruñ biri

Cümle geldi yine göçdi yurtları
İbşir oldu qalması anuñ biri

İbretin añla cihānuñ iy kişi
Bunda qalmaz erkek ü eger dişi

5^b

70 Cümlesi cān-ı ‘azīzin viriser
Ölüm acısını āhır görüser

Sen dağı inende mesrūr olmağıl
Dünyenüñ işine maqrūr olmağıl

Çün bilürsin dünya qalmaz kimseye
Oğl u kızuñ māl u mülküñ qalmaya

Āhiri gele saña cān alıcı
Cānuñ alub çok cefālar kılcı

Yiyüp içüp gülüp oynadıklarūñ
Ol güne degmez bu cümle işlerūñ

75 Bindürür ger seni bir başsuz ata
Ağlaşu qalur ana vü hem ata

İltübeni qara yire qoyalar
Seni anda qoyubanı gideler

Kimse bilmeye senüñ hiç hālünü
Üleşeler evde qalan mālünü

Qala oqlancuqlaruñ şöyle zelil
Bu dedüklerüm saña yiter delil

6^a

‘Āqıliseñ aña iş bu sözleri
‘Āqıl olan kişi aqlar gözleri

Naşihat-1 Uḡrevī

fā’ilātün fā’ilātün fā’ilün

80 Diñle bir dürlü kelām açgıl gözüñ
Dut qulaq benden yaña itgil özüñ

Çok naşihatlar ki kıldım ben saña
Vay eger tutmazısañ öñden şoña

Dir özüñ devşir öküñ ey nām-dār
Bilgil imdi dünya degil pāy-dār

Rıhlet idüb āhırı göçseñ gerek
Bu fenā milkin qoyup gitseñ gerek

Kim ki geldi bu cihāna gidiser
Hem bu  alem Öyle fānī  alısar

85 Gıtdüğüñ yol  atı uzak Öyle bil
Aña g re yarağunu eylegil

Gelmek olmaz gidicegez āhıra
  n ki gitd ñ h l ñ Allah oñara

6^b

Gıtdüğüñ yol  arañudur  or ulu
N rıla Şol kiŐid r necatlu

Ger dilerseñ yarağın idem saña
 AŐkıla hem  ut  ulak benden yaña

Diñle imdi yarağını ol yoluñ
D i-m  zıkr-ile ola dil ñ

90 Ne ki All h buyruğı var anı  ut
Şabr id b H ğdan gelen acıyı yut

Şol kimesne uydu All h emrine
T bi  oldu Őer ine hem h kmine

R zı oldu H ğ a H ğdan gelene
Z i-sa adet h li b yle olana

H k Te al  dir ki oldur  ullarum
Cennet mde vir rem ni metler m

‘İyş u ‘işret kıllalar hem hürile
İçi taşı toptolu hep nūrıla

95 Şol kimesne kāfir oldı dünyede
Gör ki Allāh hem aña neler ide

7^a

Cümlesi nār-ı cahīme yanalar
Tā ebed şöyle mu‘azzeb qalalar

Kimsesinden kimseye olmaz meded
Hem cehennem ehline olmaz ‘aded

Niçe biñ yıl ağlaşa ehl-i günāh
Çağrışuban diyeler iyvāh u vāh

Biz bize nitmişüz iy sultānımız
Uş cehennem oldı şimdi yirimüz

100 Aşşı itmez anlara hīç ol günāh
İlte anları cahīme ol günāh

Aşşı virmez anlarıñ ağlaşması
Öñden ağlamak gerek uşlı kişi

‘Ākiliseñ durma ağla iy kişi
Bu günāhlarıñ añub yi teşvīşi

Bunda gözüñ yaşınıñ bir qatresi
Olisardur hem cehennem perdesi

Bunda çok teşvîş yiyenler ey kişi
Olısdur āhirinde hoş kişi

7^b

Min Kelām-ı Kemāl Ümmī

-2-*

fā'ilātün fā'ilātün fāilün

- 1 Bil ki bismillāh dilüñ mişbāhıdur
Hem ma'ānī gencinüñ miftāhıdur

Her ki evvel işde bismillāh diye
Cān u gönül birle Yā Allāh diye

Her murādı tizrek hāşıl ola³⁰
Her neden kim kırkarsa kıtıla

Ol Ğanī Cebbāra çok hamd ü şenā
Kim bize dīn içre virmişdür ğinā

- 5 Tañrı adı birle söze girelüm
Şer'î gülzārında güller direlüm

Mübtedī'ler mezhebini kıoyalum
Muştafānuñ sünnetine uyalum

Çok şalavāt idelüm bugün āña
Kim şefā'atde bizi yārın āña

* *KÜD*, s.51-68.

^{2a}ki: kim, diye: dişe *KÜD*.

^{2b}deye: dişe *KÜD*.

-Mec: Hergiz ānuñ işi ebter kıalmaya

Şeytān ānuñ gönline yol bulmaya *KÜD*.

^{3a}tizrek: tizcek *KÜD*.

^{3b}kıtıla: kıurtıla *KÜD*.

Ol Nebiden bir hadîsi key şahîh
Rāvî kılmışdur rivāyet hoş melîh

8^a

Biz daḥî andan rivāyet kılalum
Nazm idüb rüşen hikāyet kılalum

10 Tā ki birlik niçe girek bilesiz
Ölümüñüzden ilerü ölesiz

Dünye arzūsın gönülden üzesiz
Āhiret düzgünlerini düzesiz

Açuñ şimdi cān u gönül sem'ini
Kim gözüñüz göre imān şem'ini

Ol devirde kim cihān ma'mürıdı
Ol güneşden şeş cihet pür-nürıdı

Muştafāya geldi bir gün bir recül
Didi kim iy şāh-ı muhtār-ı rüsul

15 Baña bir destür vir iy şems-rū
Kim ölümüm dilerem andan giri

Bir du'ā kıl kim tizrek öleyim
Miḥnetinden dünyenüñ kırtılayım

^{8b}şefa'atde: şefaattan *KÜD*.

^{10b}ilerü: ilerüde *KÜD*.

^{16b}kırtılayum: kırtılayın *KÜD*.

Kim bu sözi diñledi şāh-ı cihān
Ol ere döndi eyitdi iy fülān

8^b

Bir ʿaceb nesne-durur bilgil ölüm
İşid imdi kim neler söyler dilüm

Sen dilemedin dağı saña gelür
Her ki toğdı toğısar lā-büd ölür

20 Bir şarābdur kim kamu nefsler içer
Bir çapudur kim gelenler hep geçer

Hağdan artuğ nesneler külli helāk
Olısar u çalısar ol Hayy-i pāk

Hem çatı uzak sefer-durur o yol
Kişiye azuğ gerekdür anda bol

Her yarağını anuñ görmek gerek
Yol eri andan yola girmek gerek

Saña menhīdür ölümün dilemek
Geç bu işden fāriğ ol çekme emek

25 Ger emek yirseñ yola eyle yarağ
Tā kim ola Hağ çatında yüzüñ ağ

^{17a}kim: çün, şāh-ı cihān: fağr-ı cihān *KÜD*.

^{20a}şarābdur: çadehdür, nefsler: nefs *KÜD*.

^{20b}hep giçer: geçiser *KÜD*.

^{23^{ab}}↔^{24^{ab}} her: hem, anuñ: yolun *KÜD*.

^{25a}yola eyle yarağ: eyleğil yarağ *KÜD*.

Pes ölümün dileyen şahsa ʿayān
Kāruñ on menzilde dürlü armağān

Vir haber ol armağanlardan bize
Kim bu yola ʿazm iden anı düze

9^a

Armağānuñ vārısa ölmek dile
Yoḥsa ayruḳ bu sözi alma dile

Andan ol er döndi aydur yā Ḥabīb
Kim yazıklar derdine sensin ṭabīb

30 Yā Resūlallāh buyur işidelüm
Dünyede aña göre iş idelüm

Muştafā çün kim şadef ağzın açar
Diñle imdi dürr-i cevherler şaçar

Ġāfil olma ʿaḳluñı başuña dir
Vir şalavāt gör ki Peyğamber ne dir

Eydür evvel armağān ʿAzrāʿile
Nez^c vaḳtında gerekdür rāyile

Hem gerek evvel giceñde sinüñe
Armağānlar kim yaraya dinüñe

^{26b}Kāruñ: gerek *KÜD*.

^{28^{ab}}^{30^{ab}}^{28a}ölmek: ölümün *KÜD*.

^{28b}yoḥsa: yoḳsa, alma: gelme *KÜD*.

^{29b}yazıklar: yazuḳlar *KÜD*.

^{31b}imdi: kim ne, dürr-i cevherler: dürr ü gevherler *KÜD*.

35 Saña Mũnker hem Nekĩr geldiği dem
Armađān girekdũr anlara vehem

9^b

Hem gerek mĩzāna dağı armađān
Kim gele ĥayruñ yazıđuñdan girān

Hem ŗĩrāta armađān dũzmeđ gerek
Kim geđe andan geñezin tĩzrek

Hem bu yola ‘azm kılan sālike
Armađān dũzmeđ gerekdũr Mālike

Hem bil āgāh ol ki Rıđvānuñ dağı
Armađānı var-durur anuñ dağı

40 Hem gerekdũr Cebrā’ ile iy kiŗi
Armađān kim bũyle kıl hem bu iŗi

Hem gerekdũr bu Resũlullāha ĥoŗ
Armađānlar kim saña vaŗf itdũm uŗ

Hem gerekdũr Ĥađ Te‘ālā-yı ‘azĩm
Armađānlar kim begene ol Kerĩm

Tuĥfelerũñ ĥũnki ŗāha ‘arz ola
ŗuđlaruñı ‘afv idũp raĥmet kıla

^{35b}girekdũr anlara ve hem: gerek durur anlara hem *KŪD*.

^{35b}↔^{36a}mĩzāna dađı: dađı mĩzāna *KŪD*.

^{38a}kılan: iden *KŪD*.

^{40b}Armađān kim bũyle kıl hem bu iŗi: Armađānlar bile hem kıl bu iŗi *KŪD*.

^{42a}Te‘ālā-yı ‘azĩm: te‘ālāya ‘azĩm *KŪD*.

^{42b}kim begene: kim bana ne *KŪD*.

Cevāb-1 ‘Azrā’il

fā’ilātün fā’ilātün fā’ilün

10^a

Geldük imdi girü ‘Azrā’il sözün
Söyleyelüm diñle bir bir şeksüzün

45 Şon nefesde kim gelür cān almağa
Rūhuñı cismüñden āsān almağa

Aña ol demde gerekdür armağān
Ol ne dörtdür iydeyim bellü ‘ayān

Biri oldur kim kişi her haşmını
Rāzı ide yidüyise kısmını

Qılmadın dā‘vīciler aña ‘itāb
Nefsini şorulmadın ide hisāb

Ğıybet itdise helāllaşmaq gerek
Halkla şol resme hallaşmaq gerek

50 Hem birisi nedür anuñ dağı bil
Her ne kim borcuñ varısa virü kı

Tañrı emrinden ne kim fevt oldısa
Farz u vācib ü kazāya qaldısa

^{46b}bellü ‘ayān: bellü beyān *KÜD*.

^{47b}ide yidüyise: ger yidüyise *KÜD*.

^{48a}qılmadın: qılmadan *KÜD*.

^{49a,b}gerek: durur *KÜD*.

^{50b}virü kı: ödegil *KÜD*.

Ödemekdür aldısa şavm u salāt
Nezr ü kefareť öřür acc u zekāt

10^b

Hem birisi ölümün şunma-durur
Ölüm için oş yaralanma-durur

Ölmedin dirlik gerekdür şaşa mevt
ılmamadur fırsatı bir lazā fevt

55 Hem biri oldur ki aş u zev ile
Zikri yā müřtā ola biñ řev ile

ün muıb müřtā ola mabübına
Tālib olan irişür malübına

ün ki Azrā'il kelāmin söyledik
Armaānların nedür şer eyledik

Cevāb-ı Sin

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

Diñle hem sin armaānları nedür
āzır ol kim ol daı dōrt nesnedür

Biri oldur kim dilin berk eyleye
Yani ov ovlamaı terk eyleye

^{53a}şunma: anma *KÜD*.

^{54a±b}ölmedin: irmedin *KÜD*.

^{55b}Zikri yā müřtā: tanrıya müřtā *KÜD*.

^{58a}hem sin: sen hem *KÜD*.

60 Her neyi kim göre yāḥod işide
İre anı anda şaḳlayub pinhān ide

11^a

Hem biri oldur ki bevlerden özin
Şaḳlaya yaʿni bevilden kendözin

Hem bevilden şaḳlaya ṭonı teni
Ola cānı gūr ʿazābından emīn

Hem biri anuñ kırāʾatdır temām
Yaʿni Qurʾān oḳumaḳdur şubḥ u şām

Her ki bunda dürişe Qurʾānile
Anda işi dīn ola Qurʾānile

65 Hem birisi düz nemāzıñdur senüñ
ʿAşḳile kıl kim behişt ola sinüñ

Ḳorḳacaḳ menzil durur zīrā ki gūr
Ol yirüñ irden yaraḡın kıla gör

Çünkü ḳabriñ armaḡānların saña
Neydügin şerḥ eyledük öñdin sona

^{60a}neyi: ne *KÜD*.

^{60b}yāḥod işide: yāḥod hem işide *KÜD*.

^{60b}İre: X *KÜD*.

^{61b}bevlerden kendözin: sidikden kendüzin *KÜD*.

^{62a}ṭonı teni: ṭonın tenin *KÜD*.

^{63a}temām: benām *KÜD*.

^{64b}Qurʾānile: imānile *KÜD*.

^{65a}düz namāzıñdur senüñ: dün namāzıdur anuñ *KÜD*.

Cevāb-1 Münker ve Nekīr

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

Geldük imdi şunları hem kııl fikir
Kim biri Münker-durur biri Nekīr

11^b

Heybetile gelicek anlar saña
Hem gerek dört armağān andak aña

70 Biri oldur kim dili gerçek sözi
Söyleye kim ağ ola anda yüzi

Her ki söze kaçdile yalan kıara
Bunda vü anda ola yüzi kıara

Kim yalancınun hiç olmaz hürmeti
Hem sözine kimse kıılmaz rağbeti

Hem biri oldur ki halkun ğıybetin
Terk ide vü yimeye ādem etin

Kim zinādan fuħş u ğıybet söylemek
Kıtırakdur dağı bühtān eylemek

75 Kim zinādan tevbe kılsa kıurtulur
Līk ğıybet söyleyen borçlu kıalur

^{74b}kıtırakdur dağı: kıtırak durur ki *KÜD*.

^{75a}kılsa: kıılan *KÜD*.

Hem biri oldur ki kavli Hâk ola
Kılmaya şol fi'li kim nâ-hâk ola

Halka haqqı söyleye üşenmeye
Haqdan artıq kimseden eymenmeye

12^a

Hem biri oldur ki ol Allâh için
Kıla alçaqlıq degil kim câh için

Her ki halka câh için 'izzet kıla
Dîninüñ üç başşınıñ biri kıla

80 Her ki halka mâlı-çün ikrâm ide
Dîninüñ üç başşınıñ ikisi gide

Cevâb-1 Mîzân

fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Çün ki Münker hem Nekîr sözün tamâm
Söyledük hem armağânın vesselâm

Geldük imdi girü mîzânda dağı
Hem gerek dört armağân anda dağı

Biri ol-durur kim kıla hâliş 'amel
Bî-riyâ vü hatâ vü bî-zelel

^{77ab}Divanda yoktur. *KÜD.*

^{78ab}Divanda yoktur. *KÜD.*

^{79b}Dîninüñ üç başşınıñ biri kıla: Dînüñ üç başşından birisi kıla *KÜD.*

^{80b}Dîninüñ üç başşınıñ ikisi gide: Dînüñ üç başşınıñ ikisi gide *KÜD.*

^{83a}Biri ol durur: oldur *KÜD.*

Tā'atında her kimüñ olsa riyā
Ol 'amel lāyık degildir Tañriya

85 Hem biri anuñ şaқınmaқdur yine
Şol fi'ilden kimsene incinmiye

12^b

Her kim isterse Raḥīmüñ raḥmetin
Ḥalқuñ üstinden gidersün zaḥmetin

Hem biri oldur ki ola ḥulқı ḥoş
Ḥulқile āsūde қıla ḥalқı ḥoş

Lā-cerem eylik bulur ḥulқı eyü
İllā yavuz ḥuylyuya vardur қayu

Hem biri oldur ki tesbīḥ ide bol
Ya'ni Sübḥānallāḥı çoқ ide ol

90 Nice söz kim dilde yennidür velī
Müzdi mīzānda ağır-durur 'alī

Cevāb-1 Şırāt

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

Çün ki didük bildük terāzū ḥālını
Hem aña dört armağān aḥvālını

84a↔85a

^{86b}gidersün: götüre *KÜD*.

^{88b}İllā: Lāki *KÜD*.

^{89a}bol: ol *KÜD*.

^{90a}Nice: Zīhi, yennidür: yeyindür *KÜD*.

^{90b}ağır-durur: olur ağır *KÜD*.

^{91a}bildük: bildiñüz *KÜD*.

Geldük imdi hem şırâtı diñlegil
Derdile taqsırũn için iñlegil

Hem gerek dört armağān anda añā
Kim kişinũn işi ol yolda oña

13^a

Birisi қақıduğın yutmaq-durur
Her kesin şuçın muʿāf dutmaq-durur

95 Her ki halkũn şuçunı tutsa muʿāf
Añā şuçın ʿafv ide Haqq bī-ñilāf

Sen ğazab sũñisine hışm oқına
Hilm ü şabrı қалқан it kim тоқına

Hem biri perhiz kılmıqdur tamām
Yimemekdür az öküş hergiz harām

Kim harāmı terk iderse ol Muʿīn
Rızqın vire helāl yirden yaқın

Hem biri ol kim cemāʿat yolına
Yürıye kim müzdi öküş buluna

100 Bañ ünin her kim işide vü bile
Olmaya hāzır cemāʿatle bile

^{94a}gerek: gerekdür *KÜD*.

^{94a}durur: gerek *KÜD*.

^{94b}her kesin: her kişi *KÜD*.

^{95b}Haqq bī-ñilāf: ol pādīşāh *KÜD*.

^{100a}ünin: üñini, işide vü bile: işidübile *KÜD*.

^{100b}cemāʿatle bile: cemāʿatde bile *KÜD*.

Muṣṭafā didi ki ol benden degül
Fazl-ı rahmetden kaçandur key foğul

Hem biri oldur ki çok t̄aˆat kıla
T̄aˆat üzre t̄ura çok s̄aˆat kıla

13^b ‹Ömrini kılmaya z̄āyiˆ bir nefes
Ḥaḳ yolunda artura d̄āim heves

Cevāb-ı Mālik

fā'ilātün fe'ilātün fā'ilün

Çün şırātuñ niteligin añladuk
Armağānların işidüb tañladuk

105 Geldük imdi yine Mālik şerhine
Diñle imdi kim o kimdür şerhi ne

Tamunuñ kaçucısıdur ol melek
Hem gerekdür aña dağı dört belek

Birisi oldur ki cānın tağlaya
Ḥaḳ Teˆālā korqusundan ağlaya

Beñzi şarı vü gözi yaşlu ola
Derdile hem cigeri başlu ola

^{102b} çok s̄aˆat: her s̄aˆat *KÜD*.

^{103a} ‹Ömrini kılmaya z̄āyiˆ: ‹Ömrini z̄āyiˆ kılmaya *KÜD*.

^{103b} d̄āim heves: d̄āim her nefes *KÜD*.

^{107a} ki cānın tağlaya: kim her dem ağlaya *KÜD*.

^{107b} Ḥaḳ Teˆālā korqusundan ağlaya: Tañrıdan korqup yüreğın tağlaya *KÜD*.

^{108a} şarı vü gözi yaşlu: şarı gözleri *KÜD*.

Çünkü kul suçın[1] bilü[p] kıla āh
Kurtara korkularından anı şāh

110 Hem biri oldur ki dervīş kıllara
Sırrıla hayr eyleye yoħsullara

14^a

Ehline yanında varından şuna
İllā virdügin riyādan şaķına

Tā ki andan her kaçāyı kıla red
Miħnet ü rence belāya ola sed

Hem biri oldur ki işyānı kıoya
Mürşīd ü tevfiķ ü Kıurāna uya

Maşiyetler menzilinden tiz giçe
Tāyyir olub tevbe milkine uça

115 Yazuğından tevbeye her kim gelür
Ol günāhı kılmamış gibi olur

Hem biri oldur ki kışı dünyāda
Ataya vü anaya eylik ide

Anlara karşı gerek öf dimeye
Yāñılup soñra peşimān yimeye

^{109a} suçın[1] bilü[p] kıla: suçını bilüp *KÜD*.

^{110a} dervīş: müflis *KÜD*.

^{111b} illā: Liki *KÜD*.

^{112b} Miħnet ü rence: hem kıamu renc ü *KÜD*.

^{114a} giçe: göçe *KÜD*.

^{114b} uça: göçe *KÜD*.

^{117a} gerek: durup *KÜD*.

Vālideyni hoş tutub hürmet kıla
Kāfir olursa dağı izzet kıla

Cevāb-ı Rıdvān

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

14^b

Çün ki bildün vaşf-ı hālin Mālikün
Hep şular yolındadır her sālikün

Dīger

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

120 Geldük imdi girü Rıdvān kārına
Ya'ni ol Cennet hazīnedārına

Hem gerek dört armağān aña dağı
İş bu sözler haq-durur Tañrı hağı

Birisi şabr eylemekdür her güce
Ādemiseñ aqıla uy nefsi güce

Zīrā nefse zühd ü t̄ā'at güç gelür
Līk fışq u ma'şiyet āsān olur

Şabrıla her müşkil iş āsān olur
Şabrıla her derdlere dermān olur

^{118a}Vālideyni: vālideni *KÜD*.

^{122b}aqıla uy nefsi güce: aqlı vü nefsi güce *KÜD*.

^{124a}āsān olur: geñez gelür *KÜD*.

^{124b}her: hem *KÜD*.

125 Hem biri kılmak-durur şükr ü sipās
Tañrınıñ ni‘metlerine bī-kıyās

Çavlıle vü fi‘ile şākir ola
Sırrıla vü cehrile zākır ola

15^a

Her ki şükr eylerse Rabbü’l-‘ālemin
Arturur iki cihānda ni‘metin

Hem biri oldur ki işit hālını
Harc ide Allāh yolına mālını

Kim bu yolda terkile tutarsa yüz
Haç katında biri ondur onı yüz

130 Haç yolına vārını kılsun sebīl
Kim bula Cennet ü Rıdvan selsebīl

Hem biri oldur ki hāyin olmaya
Ki emīn ola emānet şaqlaya

Ne emāret kim katında varısa
Şaqlaya cānı gibi dindārısa

El ayak göz ferc [ü] dil kulaç karın
Hep saña Haçdan emānetdür şaqlın

^{127b}Arturur: artura *KÜD*.

^{128b}yolına: yolında *KÜD*.

^{129a}yolda: yola *KÜD*.

^{129b}biri: bire, onı: ona *KÜD*.

^{130a}yolına: yolında *KÜD*.

-Mec: Çünkü Rıdvāndan saña virdük haber
Armağanların işidün ser-te-ser *KÜD*.

Cevāb-ı Cebrā'il

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

Geldük imdi Cebre'ile biz girü
Kamusı Hağdur olısar ilerü

15^b 135 Hem gerek dört armağān aña şerif
İşid imdi ol nelerdür iy herif

Biri oldur kim ta'amın yiye az
Çok yimekten eyleye key ihtirāz

Az yimekten hastalar bulur şifā
Çok yimekten şağlara olur cefā

Gerçi Rāzık didi kim yiyün içün
Lık israf eylemekden siz kaçuñ

Hem biri oldur ki az söz söyleye
Aqlile yüz sözi bir söz eyleye

140 Az u öz söyle ki aşşı andadur
Çok sözüñ yaraşuğı Kur'andadur

Ger necāt isteriseñ uş tut ögüt
Epsen olğıl kim selāmetdür süküt

^{138a}didi kim: kim Rāzık *KÜD*.

^{138b}eylemekden siz: eylelemeklikden *KÜD*.

^{139b}yüz sözi bir söz: yüz sözünü bir *KÜD*.

^{140a}ki: kim *KÜD*.

Hem birisi az uyumağdur uyan
Niçe niçe uyku iy nefse uyan

Çamu gündüzlerde dā'im şā'im ol
Gicelerde nā'im olma kā'im ol

16^a

Az yimek az söylemek az uyumağ
Çankı ādemde ki var olur melek

145 Hem biri oldur ki istigfār ide
Dā'im istigfārı çok tekrār ide

Şunı kim her gün Nebī yitmiş keret
İde çün sen dahı iste mağfıret

Çün bilindi armağān-ı Cebre'il
Ol melekler řāvusı peyk-i Celil

Geldük imdi biz girü Peyğambere
Ol nebiler pīşvāsı servere

Rūhına yüz biñ taħıyyāt ü selām
Zirā andan mervīdür işbu kelām

150 Hem gerek dört armağān āña dahı
Kim şefā'at kıla ol saña dahı

^{143a}dā'im: kā'im *KÜD*.

^{143b}nā'im olma kā'im: olma nā'im kā'im *KÜD*.

^{144a}az söylemek az uyumak: az uyumak az sözylemek *KÜD*.

^{146b}ide çün sen dahı: ide sen dahı *KÜD*.

-Mec:Gir ü gör ol kapuya yapılmadın

Nekd-i raħtun yağıya kapılmadın *KÜD*.

Birisi peygamberi sevmek-durur
Şer yolın varmağa ivmek-durur

Her kim anı cān ü gönülden seve
Şer yolın varmağa dā'im ive

16^b

Ol şefā'at kıılmağa vardur ümīd
Olmaya Hāq rahmetinden nā-ümīd

Hem biri oldur kim anuñ bil dürüst
Sünnetine uyasın çālik [u] cüst

155 Sünnetin tutandur anuñ ümmeti
Ümmeti olan iledür himmeti

Her kim uyarsa bu fażl u sünnete
Toğrı yola iltür anı cennete

Hem biri sevmekdür anuñ aşkile
Ehl-i beytin itikād u şıdkile

Anları sevmek mişālidür gemi
Cümlesin sevmege hiç yoğdur kemī

Her ki birin sevmege çün kıla farğ
Ol gemiden taşra kıala ola garğ

^{156a}fażl u: kirtü *KÜD*.

^{156b}yola: yolca *KÜD*.

^{158b}sevmege: sev ki *KÜD*.

^{159a}sevmege çün kıla farğ: sevmeyüp iderse farğ *KÜD*.

160 Hem biri aşhâbını sevmek-durur
Dükeli aḥbâbını sevmek-durur

Ālini etbâcını dört yârini
Hem kamu sevgülü yâranlarını

17^a Cümlesin sevmek gerekdir cānile
Sevmeyen kimdür refâdî şayla

Armağân-ı Bārī Teʿālā

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

Çün haber virdük Nebiden saña biz
Hem işidüñ armağânıñ iy ʿazîz

Geldük imdi uş girü ol Ḥālîka
Ol münezzeh pâdişâh-ı Rāzîka

165 Hem gerek dört armağân aña ulu
On sekiz biñ ʿâlem andan toptolu

Gerçi ānuñ armağâna tañı yok
Rāyigān baḥşâyîş ü inʿâmı çok

İltenüñ cennette köşki yücelür
Lîk dört dürlü iş aña hoş gelür

^{164a}uş girü ol: biz girü uş *KÜD*.

^{166a}anuñ armağana: armağana anuñ *KÜD*.

^{167a}≡^{167b}, iltenüñ: idenüñ *KÜD*.

Birisi oldur ki dirüz uş işit
Emr-i ma'rûf eylemek-durur becîd

Ya'ni halka Tañrı emrin bildüre
Bilmeyene kılmayana kıldura

17^b 170 Emr-i ma'rûf ola dâ'im pîşesi
Halk içinde hayr ola endîşesi

Bâtil işden Hakkâ kılavuzlaya
Egri yoldan toğrı yola uzlaya

Cidd ü sa'y kılduğı f'İllâh ola
Bî-ğaraž hem bî-řama' lillâh ola

Hem birisi nehy-i münkerdür anuñ
Halk içinde devlet anı kılanuñ

Ya'ni yığlındura o her kişiyi
Yavuz işden erkegi vü dişiyi

175 Güci yetdükçe elile döndüre
Ya dili ile diyüb yığlındura

Aña dağı güci yitmezse yine
Göñli birle döndürüben yigrene

^{168a}dirüz uş: uş dirtüz *KÜD*.

^{168b}eylemek durur: eylemeklidir *KÜD*.

^{171b}uzlaya: izleye *KÜD*.

^{175b}yığlındura: kim yığlındura *KÜD*.

^{176b}birle: ile *KÜD*.

Ḥaḳ için sev mü'min-i şādıklar
Ḥaḳ için yer münkir-i fāşıklar

Hem biri ḥalka öğüt virmek-durur
Anuñ ile Ḥālīka irmek-durur

18^a ʿĀlim ü ʿāmil gerek şahsuñ özi
Kim eṣer kıla anuñ ḥalka sözi

180 ʿİlm-ile imān u islām ögrede
Hem şalāt ü şerʿi aḥkām ögrede

Her naşīḥat kim kıtur ay ruḥlara¹⁸¹
Kendü gire öñdin ol bu yüklere

Yuyıcı arıtmayınca iy ʿazīz
Yunıcı kaçan olur arı temīz

Biri hem oldur her bir kimseye
Raḥmet ide yaʿni kim esirgeye

Her ne kim şañursa kendü cānına
Ayruga daḥı gerek anı şana

185 Bil ki şefkat bellü imāndan-durur
ʿĀdet it dā'im ki hoş-ḥūlar-durur

^{180a}islām: aḥkām *KÜD*.

^{181a}ey ruḥlara: ayruqlara *KÜD*.

^{182b}olur: ola *KÜD*.

^{183a}Biri hem oldur: hem biri oldur ki *KÜD*.

^{185b}ʿĀdet it dā'im ki ḥūş ḥūlar durur: Mü'minüñ müşfikliḡi andan durur *KÜD*.

^{185b}-Mec: (a) Armağām Ḥaḳkuñ uş bular durur

Mü'minüñ müşfikliḡi andan durur *KÜD*.

Ḳamu ḥulḳıla teraḥḥüm eyle kim
Saña raḥmet ḳıla Raḥmānū`r-Raḥīm

Bu ḥadīs uşda temām oldı temām
Hem bilindi cümle ol ḳırḳ armağān

18^b

Her ne kim Tañrı Resūli buyurur
İnanub gerḫeḳleñüz kim ḥaḳ-durur

İy dirīgā kim benüm ol Ḥazrete
Lāyık işim yoḳ durur vā-ḥasretā

190 Ğafletile geḫdi ‘ömrüm āh āh
Şaḳal aḳ yüzüm ḳara işim günāh

Yol ḫepük ölüm yaḳın menzil ıraḳ
Kārubān gitdi ḳanı azıḳ yaraḳ

Cürm ü ‘işyān bu Kemāl Ümmīde ḫoḳ
Līk ol ḳırḳ armağāndan biri yoḳ

‘Acz ü ‘ayb u sehv ü nisyān u ḥaḫā
Yoḳluḳ eksiklik ğaraḫ zerḫ ü riyā

Ḳamular ilticek anda armağān
Tuḫfem uş bunlar-durur benüm hemān

^{186a}Ḳamu ḥulḳıla teraḥḥüm eyle kim: Ḳamu ḥalḳa ḥulḳıla eyle raḥīm *KÜD*.

^{187a}uşda: işde *KÜD*.

^{189a}ol ḥazrete: vā ḥasretā *KÜD*.

^{190a}‘ömrüm: ‘ömür *KÜD*.

^{190b}şaḳal aḳ: aḳ şaçum *KÜD*.

^{191a}ḫepük: ḫetin *KÜD*.

^{192a}‘işyān: nisyān *KÜD*.

195 İy bizi yoğdan var idüp yaradan
Sen götür bu perdeleri aradan

19^a

Çünki virdüñ rāyegānī bize cān
Raħmetüñi dağı rüz it rāyegān

Biz kimüz kim saña lāyık armağān
İltevüz çün bī-nevāyuz nā-tüvān

Muştafā vü Müctebā vü Müktedā
Hağkı-çün şamumızı sen yarlığa

İy řavī sulţān u Vehhāb u Kerīm¹⁹⁵
İy Ğanī Raħmān u Tevvāb u Raħīm

200 Ol Hađbübñ ĥurmetiçün Yā Ğudā
Fađl u luřfuñdan bizi şılma cüdā

Bu cihān fāni-durur her kim buna
Meyl iderse düşer oñulmaz buña

Ol cihān bāķī-durur her kim aña
‘Azm iderse azmaya işi oña

^{195a}idüp: iden *KÜD*.

^{198a}Muştafā vü Müctebā: Müctebā vü Muştafā *KÜD*.

^{199a}sulţān: sübhān *KÜD*.

^{200a}Yā: İy *KÜD*.

-Mec: Yā ilāhī cümle imān ehline
(Raħm eyle) bağma yavuz fi‘lime *KÜD*.

-Mec: Yā ilāhī aydanı dinleyeni
Raħmetüñle yarlığağıl yā Ğanī *KÜD*.

-Mec: Fā’ilātün fā’ilātün fā’ilāt
Virdi olmayanda yoğdur vāridāt *KÜD*.

Temmet

19^b

Muhammes

-3-*

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

I Cem oluñ dervîşler pervānelertiz yanalum
Āteş-i ʿaşkile çün dīvānelertiz yanalum
Bāş u cān terkin urur merdānelertiz yanalum
Yanalum yaqılalum ʿaşq āteşine yanalum
Yanalum tā hāk ile yeksān olunca yanalum

II Şeyhümüz şemʿine karşı bāl ü per terk idelüm
Bāl ü per ne nesnedür biz cān ü ser terk idelüm
Rişte-i tevḥīdi cān şemʿine hoş berk idelüm
Yanalum yaqılalum ʿaşq āteşine yanalum
Yanalum tā hāk ile yeksān olunca yanalum

20^a

III Gelmişüz cān ü gönülden Ḥaḫḫa ikrār itmişüz
Her ne kim Ḥaḫdan cüdādur cümle inkār itmişüz
Bir bölük üftādeyüz biz böyle efkār itmişüz
Yanalum yaqılalum ʿaşq āteşine yanalum
Yanalum tā hāk ile yeksān olunca yanalum

IV İçmişüz cām-ı şerāb-ı ʿaşkı maḫmūr olmazuz
Degme bir nādān sözine daḫı maḡrūr olmazuz
Bu kadar açılmaḫ gerekdi mestūr olmazuz
Yanalum yaqılalum ʿaşq āteşine yanalum
Yanalum tā hāk ile yeksān olunca yanalum

20^b

* Bu şiir divanlarda ve çalışmalarda bulunamamıştır.

V Mestler maḥcūblar abdallar āvāreler
Yaresi üzre döne döne urulmuş yareler
Ehl-i Ḥaḳḳuñ ḥāk-i pāyi Ḥalvetī bī-çāreler
Yanalum yaḳılalum ‘aşḳ āteşine yanalum
Yanalum tā ḥāk ile yeksān olunca yanalum

21^a VI Ḥor baḳmañ siz bize biz baḡ-ı ‘Adnüñ verdiyüz
Her birimiz baş açuḳ meydān-ı ‘aşḳuñ merdiyüz
Ḳuṭb-ı ‘ālem pīrimüz Şeyḥ Ḥayreddīn perverdiyüz
Yanalum yaḳılalum ‘aşḳ āteşine yanalum
Yanalum tā ḥāk ile yeksān olunca yanalum

Tevḥīd

-4-*

8’li hece ölçüsü

I Yā Rabbī Settārū’l-‘uyūb
Senden dilerem ümmetim
Ḥāce-i Ğaffāru’z-zunūb
Senden dilerem ümmetim

II Ol Ṭūr-ı Sīnā ḥaḳḳı-çün
Mekke Medīne ḥaḳḳı-çün
Şehr-i Medīne ḥaḳḳı-çün
Senden dilerem ümmetim

* Mustafa TATÇI’ya göre bu şiir Yunus Emre’ye aittir.

Dİ, s.831.

^{lc}Ḥāce-i: Yā Ḥayyü *Dİ*.

^{llb}Medīne: Mīnā *Dİ*.

III Ben gelmedüm uçmağıcün
Yā hūriler kuçmağıcün
Şol bir avuç toprağıcün
Senden dilerem ümmetüm

21^b IV Ümmetüm için gelmişem
Himmeti yüce kılmışam
Ne milk-i cāne kalmışam
Senden dilerem ümmetüm

V Bāşumı ben ururam
Kapuñda toğrı tururam¹³⁶
Şükrāne cānum virürem
Senden dilerem ümmetüm

VI Ol dem bāşum[1] kalduram¹³⁸
Gözüm yāşıla tolduram
Āhum cāna boyanduram
Senden dilerem ümmetüm

VII Atam anam eletmezem
Öldüğüme ğam yimezem
Ümmetüm elden kıomazam
Senden dilerem ümmetüm

^{IIIa}gelmedüm: gelmemişem *Dİ*.

^{IVa}ümmetüm için: için *Dİ*.

^{IVc}milk-i cāna kalmışam: Milk ü cāne gelmemişem *Dİ*.

^{Va}Bāşumı ben ururam: Yüzümü yire uruban *Dİ*.

^{Vb}Kapuñda toğrı tururam: Kapulara toğru turuban *Dİ*.

^{Vc}virürem: virüben *Dİ*.

^{VIa}Ol dem: Şimdi ki *Dİ*.

^{VIc}cāna boyanduram: Cihāne bildürem *Dİ*.

^{VIIa}eletmezem: istemezem *Dİ*.

^{VIIb}Öldüğüme ğam: Dünya kayğusın *Dİ*.

22^a

VIII Adum Muḥammed kılasın
Derdüm yine sen bilesin
Luṭfıla iḥsân kılasın
Senden dilerem ümmetüm

Cevāb-ı Bārī Te‘ālā

-5-*

8’li hece ölçüsü

I Luṭf idüben eydür Ḥüdā
Bağışladum ümmetüñi
Bunda aña kıldum ‘aṭā
Bağışladum ümmetüñi

II Ümmetiñden diledüñ¹⁴⁶
Himmet kılıcın biledüñ
Muştuluk iḥsân diledüñ¹⁴⁷
Bağışladum ümmetüñi

III Döşe yüzüñi ferşüme
Kaldur başuñ bu ‘arşuma
Gel imdi sen tır qarşuma
Bağışladum ümmetüñi

^{VIIIa}kılasın: viresin *Dİ*.

^{VIIIc}Luṭfıla: in‘ām u *Dİ*.

* *Dİ*, s.833.

^{Ib}Bağışladum ümmetüñi: Ümmetiñe çekme cefā *Dİ*.

^{Ic}Bunda aña: Bu dem saña *Dİ*.

^{IIa}Ümmetiñden: Ümmeti benden *Dİ*.

^{IIc}Muştuluk iḥsân: Olsun eyidün *Dİ*.

^{IIIa}Döşe yüzüñi: Döşedi döşek *Dİ*.

^{IIIb}Kaldur başuñ: Dönder yüzüñi *Dİ*.

^{IIIc}Gel imdi sen tır: Gel beri dura *Dİ*.

22^b

IV Kaldur başuñı ey Habīb
Dertlülere sensin ʔabīb
Ümmetüñ itmeyem ğarīb
Bağışladum ümmetüñi

V Ümmetüñ cümle göçürem
Şırātı tizcek geçürem
Kevser şerābın içirem
Bağışladum ümmetüñi

VI Luṭfedüben eydür Ğanī
Bilsün seni ins ü perī
Āhır zemān peygamberi
Bağışladum ümmetüñi

(Başlıksız)

-6-*

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

23^a

I Çün ki itdüñ ehl-i Haḫḫa iḫtidā yanmaḫ gerek
Āteş-i ʕaşḫ-ı Hüdāda ibtidā yanmaḫ gerek
Tā bulunca zāt-ı Haḫḫa intihā yanmaḫ gerek
Per açup şemʕ-i Celāle cemʕ olup yanmaḫ gerek
Yana yana ḫāk olup dönüp gine yanmaḫ gerek

^{IVc}Ümmetüñ itmeyem: Ümmetüñi itme *Dİ*.

^{Va}Ümmetüñ cümle: Ümmetüñi hep *Dİ*.

^{Vb}Şırātı tizcek: Tizcek şırātı *Dİ*.

^{VIbc}Bilsün seni ins ü perī: Āsilere virdüm seni *Dİ*.

^{Vlc}Āhır zemān peygamberi Senden döner sanma beni *Dİ*.

* Bu şiir divanlarda ve diğerk çalışmalarında bulunamamıştır.

- 23^b
- II Şeyhimüz şem^c-i Cemāle çünki maẓhārdur bizüm
Bāl ü per terkine dilden sa^cyimüz vardur bizüm
Riştümüz tevḥīd-i Ḥaḳḳa zenb-i ekberdür bizüm
Per açup şem^c-i Celāle cem^c olup yanmaḳ gerek
Yana yana ḥāk olup dönüp gine yanmaḳ gerek
- III Çün ki biz ḥīn-i elestde Ḥaḳḳ[1] tevḥīd itmişüz
Ol şebeh kim aña māni^c ānı terdīd itmişüz
Bir nice bī-çāreyüz ol ʿahdi tecdīd itmişüz
Per açup şem^c-i Celāle cem^c olup yanmaḳ gerek
Yana yana ḥāk olup dönüp gine yanmaḳ gerek
- IV Al ele nūr-ı Cemālūñ bādesini eyle nūş
Ol ki Ḥaḳdan bī-ḥaberdür güftesine tütma gūş
Baḥrī-veş tal baḥr-ı Ḥaḳḳa dürr-i ʿaşḳı eyle fāş
Per açup şem^c-i Celāle cem^c olup yanmaḳ gerek
Yana yana ḥāk olup dönüp gine yanmaḳ gerek
- 24^a
- V Mest ü şeydā oluban sen aduñ abdāla daḳ
Yāreler ur yarañ üzre birine biñ ola çaḳ
Çün aduñ ʿilm-i ezelde Ḥalvetī eyledi Ḥaḳ
Per açup şem^c-i Celāle cem^c olup yanmaḳ gerek
Yana yana ḥāk olup dönüp gine yanmaḳ gerek
- VI Şorsalar diñ kim bizi meydān-ı Ḥaḳda bāḳıyuz
Her birümüz tā ebed cām-ı ṭahūra saḳıyuz
Mā-sivāya ḳuṭb olan Şeyḥ Ḥayreddīn müştāḳıyuz
Per açup şem^c-i Celāle cem^c olup yanmaḳ gerek
Yana yana ḥāk olup dönüp gine yanmaḳ gerek

24^b

VII Pīrimüz kim bārgāh-ı ʿāleme oldı velī
İltimās it dāmenine ittiḥāz uḡgil eli
Ṭalib iseñ cezbe-i Ḥaḡ zerresine iy ʿAlī
Per açup şemʿ-i Celāle cemʿ olup yanmaḡ gerek
Yana yana ḡāk olup dönüp gine yanmaḡ gerek

Rūşenī Fermāyed

-7-*

fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

25^a

1 Çün toḡup tutdu cihān yüzünü ḡüsnüñ güneşi
Kim ola sevmeye bu vechile sen māh-veşi

Türkü Kürdü ʿAcemi Hindi bilür bunu ki sen
Hāşimīsin ʿArābīsin Medenīsin Ḳureşī

Sensin iy püşt ü penāhı meleküt ins ü perī⁵⁷
Enbiyānuñ güzeli sevgülüsi ḡubı ḡoşı

Sen emīre ḡul olan her ne ḡadar müdbīr-ise
Bende-i muḡbil olur mişl-i Bilāl-i Ḥabeşī

5 Barmaḡından aḡıdup āb-ı revān-baḡşı revān
Nice yüz biñ kişiden defʿ idesin sen ʿaṭeşi

Dīḡ-i ḡikmetde bişürdi çün senüñ sevgüñi Ḥaḡ
Cebreʿl olsa nola maṭbāḡınuñ ḡayme-keşi

* *DÖR*, s.183-184.

^{3a}perī: melek *DÖR*.

25^b

Ƙırılır Ƙır-ı Ebū Cehil bigi ebter olur
Sen Ebu'l-Ƙāsımile her ki ıtarsa güreşı

Yir yüzinde daƣveti fevt ola gidem diyü göge
Bağladuñ bilüñe iy nūr-ı belā-sāye taşı

Veđ-đuḫā virdüñi Vel-leyli oƣur sünbülüñe
Rūšenī virdi budur “Küllü ğađātın veƣāşı”

Eşref-zāde

-8-*

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1 Bī-vücūdem ƣaşƣ odı bilmem benüm nem yandurur
Yanuban külli küñ oldum pes dağı nem yandurur

26^a

Āh ider bir nefes feryād irişür gönüllere
Heft gerdün rubƣ u mesküñe dir hem yandurur

Şemƣe bir pervāñe düşse fāş olur ƣālemlere
Maşşūḫuñ ƣaşƣı beni gör kim ne epsem yandurur

Bir ƣāşƣ maşşūḫiçün yandurur ecsāmını
Mīm ü ḫī vü mīm ü dāl cānı müselsel yandurur

^{7a}Ƙırılır: üzülüb, bigi: kimi *DÖR*.

^{7b}-Mec: Lāle beñzer ki gül-i rüyuña indürmedi baş
Mug-ı hindü kimi yandı kararub içi taşı *DÖR*.

-Mec: Kesilüb başın ayahda göriser her ki senüñ
Yüzün izüñe sürüb koymaz ayaguña başı *DÖR*.

* Bu şiir divanda ve diğēer ƣalışmalarda bulunamamıştır.

Şikāyet-i ‘An Ahvāli’ n-Nefs

-9-*

8’li hece ölçüsü

- I Dermān eyle ey sulţānum
Kurtar beni bu sevdādan
Deryālar oldu günāhum
Kurtar beni bu sevdādan
- 26^b II Düşdi içüme bir firāk
Oldum dergāhuñdan ırāk
‘Ināyet nazarıyla baķ
Kurtar beni bu sevdādan
- III Bir sevdāya düşdüm yine
Dīvāne oldum dīvāne
Yüz tutmuşam dergāhuña
Kurtar beni bu sevdādan
- IV Dergāhuñda çokdur suçum
Günāhile yanar içüm
Ol Hābībūñ hürmetiyçün
Kurtar beni bu sevdādan
- V Yūnus eger ahvālini
‘Arz eyler düşte hālını
Uş tutdum mürşid elini
Kurtar beni bu sevdādan

* Bu şiir divanda ve diğer çalışmalarda bulunamamıştır.

Şikāyet-i ‘An Ahvāli’ n-Nefs

27^a

-10-*

fā’ilātün fā’ilātün fā’ilün

1 Diñle imdi iy qarundaşum beni
Yarlıgaya āhiretde Haq seni

Çok hevā-i nefis içinde kalmışam
Hem günāhlar deñizine talmışam

Çoğı geçdi azı kaldı ‘ömrümüñ
Turmayuban hırşı artar gönñlüümüñ

Hāşıl olmaz kim baña kılam namāz
‘Arı ola zerq riyādan ol niyāz

5 Her ne deñlü zühd ü tāt kıluram
Arasında var riyāsı bilürem

Hırşile tül-i emeldür hep işüm
Dünyem artdıgunca artar teşvīşi

Dünyenüñ yıkıklarını yaparam
Gice gündüz dünje teşvīşin yirem

Kaşd iderem kim kanāat kıлмаğa
Haqqıçün toğrı yola varmağa

27^b

İllā nefsüm yavuz ejderhā hemān
Kim beni yutdı baña virmez emān

* Bu şiir divanlarda ve diğer çalışmalarda bulunamamıştır.

10 Öñüm ardum görmez oldum iy ki vāh
‘Aqlıma yol virmez oldı nefsum āh

Dünyede işlemişem dürlü günāh
Vāy eger yarlıgamazsa pādīshāh

Bilürem dünyāda suçum çok-durur
İllā rahmetüñden artuğ yoğ-durur

Nefsüme virdüm dileğın dā’imā
Gice gündüz yidüm içdüm nā’imā

Bir gün añup suçumı ağlamadum
Yā hod ölüm diyü guşsa yimedüm

15 Bu günāhlarum añub āh itmedüm
Zıkr-i tesbīh ol Hāka āh itmedüm

Gicelerde yatubanı uyudum
Gündüzün nefsum yolına yürüdüm

Gerçi çokdur ‘āşī kulları aḥī
İllā yoğdur bencileyin bir daḥī

28^a

Çok-durur gerçi günāhum Yā İlah
İllā rahmetüñ-durur püşt ü penāh

Gerçi işler günāhı iy Çalāb
İllā senden kıluram suçum talep

- 20 Raḥmetüñden beni maḥrûm itmegil
Ben baña itdüklerümi itmegil

Münâcât ve Tazarru^c

-11-*

fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

- 1 Yâ ilâhî izzetüñ ḥaḳḳı için
Cümle mürsel enbiyâ şıddîḳ için

Vir bize tevbe vü tevfiḳ yoldaşı
Zühd ü ḫâ'at zıkr-i tesbîḫ ḫaldaşı

Ḳullaruña luḫ idüp luḫ işlegil
Bes bularuñ cürmüni bağışlağıl

Şaḳlağıl Yâ Rab bizüm imānımız
Emriñe eyle muvaffıḳ ḫālimüz

- 5 Ḥazretüñe tutavuz şol dem yüzi
Raḥmetüñ deñizine ḫaldur bizi

28^b

Yâ ilâhî saña ma'ḫlûm ḫālimüz
Virmegil [sen] şeyḫāna imānumuz

Bizi şeyḫān aldamasun ey Çalāb
Ṭālib-i Ḥaḳ olmağa virgil ḫalep

Raḥmetüñle yarlıgağıl yâ Ğanī
Yâ Kerīm ü Yâ Laḫîf ü Yâ Velī

* Bu şiir divanlarda ve diğerk çalışmalarda bulunamamıştır.

Bir meşel var söylesün ānı dilüm
Şuçunu bilenlere yokdur ölüm

10 Şuçumuz bildük bizi redditmegil
Hâzretüñden suçlı diyü sürmegil

Yâ İlâhî cümle halka rahmet it
Cennetüñle cümlesine izzet it

Ey Kerîmâ rahmetüñden bî-hisâb
Âhîrette kılma anla izzet

Olmaz ise ger inâyet senden uş
Hâzretüñe varmışuzdur eli boş

Yirimüz turağımız ola cahîm
İçdigümüz şu ola mâ-i hamîm

29^a

15 Yâ İlâhî şundum elüm uş saña
Luţf idüp tevbe vü tevfiķ vir baña

Rûzi kıl cennetde hem dîdâruñı
Kıl mücellâ hem şifât ü zâtuñı

Umaram luţfıñ deñizin Yâ İlâh
Şıgınuban ideyim püşt ü penâh

Yâ İlâhî kılmağıl anda zelîl
Anda imânını virsün hem delîl

Cennetüñde idesin yirüm turağ
Bindüğim atlar ola anda Buraç

20 Yā İlähî kullaruña raḥmet it
Bu ‘Ali kuluña daḥı bile it

Müstecāb it bu du‘āmuz Yā İläh
Vir bize cennetüñ[i] iy pādişāh

Cümle mü’min mü’mināt [u] müslimāt
Kıl tecellî anlara iy pāk zāt

Min Kelām-ı Muḥyî

-12-*

29^b

Fe’ilātün fe’ilātün fe’ülün

1 Meded kıl derdüme dermānum Allah
Ki sensin cānuma cānānum Allah

Ḳamu maḥlūk saña yalvarup eydür
Dilinde tesbîhi Sübhānum Allah

Tımār eyle baña ben dertlü oldum
Kime yalvarayın sulṭānum Allah

Yüzüm ḳarasına baḳma İlähî
Bağışla şuçumı Ğufrānum Allah

* Muḥyî’ye ait olarak kayda alınan bu şiir Mustafa TATÇI’ya göre Yunus Emre’ye aittir. *Dİ*, s.787.

^{1b}Tımār eyleñ baña ben dertlü oldum

İrişdür derdüme dermānum Allah *Dİ*.

^{2a}yalvarup: yalvarur *Dİ*.

^{2b}Dilinde: Her biri *Dİ*.

5 Şuçum bildüm bugün geldüm kapuña
Umaram raḥmetüñ Raḥmānum Allah

Ḥabībünden ayırma göñlümüzi
Bile ḥaşreylegil Ḥannānum Allah

İmānile göçür Muḥyī kuluñı
Gidicek dünyādan bu cānum Allah

Ve Lehu Eyzan

-13-*

8'li hece ölçüsü

30^a

I Bir ğarīpsin geldüñ şunda
Gülme gülme ağla yüri
Derdüñ dahı çoқdur cānda
Gülme gülme ağla yüri

^{4b}Ḳarañu gicelerde zārı kıldum

İrişdi zāruma efgānum Allah *Dİ*.

^{7b}Miskin Yūnus sentüñ çoқdur günāhuñ

Raḥīmsin, Raḥmet-i Raḥmānum Allah *Dİ*.

* M. Fatih Köksal (Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi 30, İstanbul 2014, 161-192.

Yunus Emre Divanı'nın Yeni Bir Nüshası ve Yunus'un Yayınlanmamış Şiirleri, s. 176) 'a göre bu şiir Yunus Emre'ye aittir. Ve şu şekildedir:

^{1ab}Bir ğarībsin bu dünyāda ağla gözüm var yan yüri

Derdüñ dahı olsun cānda ağla gözüm var yan yüri

^{2ab}Dünyā kime kıldı vefā işi güci cevri [ü] cefā

Ḳanı Muḥammed Muştafā ağla gözüm var yan yüri

^{3ab}Ebü Bekir oldur veli Peyğamberüñ toğrı yārı

Ḳanı Ömer 'Osmān 'Ali ağla gözüm var yan yüri

^{4ab}Anlar cihāna geldiler ağladılar [hem] güldiler

Gütdiler hiç qalmadılar ağla gözüm var yan yüri

^{5ab}Bir gün evüñ vürān olur hem cigerüñ biryān olur

Topraқ döşek yorğan olur ağla gözüm var yan yüri

^{6ab}Miskin Yūnus söyler sözün hemān kendü bilir özin

II Ağladılar gülmediler
Şu dünyāda kalmadılar
Hep gitdiler kalmadılar
Gülme gülme ağla yüri

III Ebū Bekr-i oldur velī
Peygamberüñ ulu yarı
Kanı ‘Ömer ‘Osmān ‘Alī
Gülme gülme ağla yüri

IV Şu dünyā kılmağı vefā
Aña dağı kıldı cefā
Kanı Muħammed Muşafā
Gülme gülme ağla yüri

V Fenādur şu dünyā fenā
Kanı ata kanı ana
‘İbret yiter añlayana
Gülme gülme ağla yüri

30^b

VI Bir gün ulu fiğān ola
İçüñ taşuñ pür kan ola
Toprak daşuñ yorğan ola
Gülme gülme ağla yüri

Ve Lehu Eyzan

-14-*

müstef'ilün müstef'ilün

I Meşgûl oluñ zikrullahâ
Belki vaţan terk idevüz
Dek yalvaralum Allaha
Belki vaţan terk idevüz

II Allah adı dilde-y-iken
Bülbül ötsün gülde-y-iken
Ağla fırsat elde-y-iken
Belki vaţan terk idevüz

III Ölüp ögüdülüp yatup
Üstümüzde otlar bitüp
Kara yirde vaţan tutup
Belki vaţan terk idevüz

31^a **IV** Bir fürkat geliser başa
Kimi yir kaza kimi taşâ
Dostdan yaña sefer düşe
Belki vaţan terk idevüz

V Miskin Ādem uyar cānuñ
Kõ bu dünyadaki sanuñ
Emrini tut o sultānuñ
Belki vaţan terk idevüz

* Bu şiir divanda ve diğerk çalışmalarda bulunamamıştır.

Min Kelām-ı Cemālī

-15-*

fā'ilātün fā'lātün fā'ilātün fā'ilün

- 1 Göñlümi şām u seher derdüñle hayrān eyle dōst
Cānımı şayf [u] şitā ʿaşkuñla sekrān eyle dōst

Dōst luṭfuñla şunup cām-ı cemālūñden ḳadeḥ
Bu dil-i dīvānemi hem-reng-i mestān eyle dōst

31^b

Ben garīp ʿāşıḳuñla gül-zār-ı ḥüsnüñ yādına
Her seher bülbül gibi sūz ile nālān eyle dōst

Yakın cān-ı çerāḡı ḥüsnüñe pervāne-vār
Göñlümü şemʿ-i rūḥuñ bezminde yārān eyle dōst

- 5 Cān u dilden ʿāşıḳam rüsvā-yı ʿaşkuñ olmaḡa
Şal benüm de sineme şevḳuñı iḥsān eyle dōst

Derdünüñ derdi-y-ile dermānde olmuşdur göñül
Derd-mendüñdür yine derdüñle dermān eyle dōst

Sen şāhā ḳıldı sefer ḳuluñ Cemālī zaʿf-ile

32^a

Nefs-i düşmen raḡmına menzilin āsān eyle dōst

* Bu şiir divanda ve diğerk çalışmalarda bulunamamıştır.

Muḥammed Fermāyed

-16-*

8'li hece ölçüsü

I Gözümüz yaşlu eyledüñ
Ah nidelüm ölüm seni
Bağrımız başlu eyledüñ
Ah nidelüm ölüm seni

II Artdı atalaruñ zārı
Od oldı analar yiri
Çoq firāqı qodı her biri
Ah nidelüm ölüm seni

III Pervāze ağıdı cānları
Göklere çıqdı ünleri
Döküldi qaldı tonları
Ah nidelüm ölüm seni

IV Bir bize degildür bu söz
Gelüpdür ʿāleme düpdüz
Anca olur qurı söz
Ah nidelüm ölüm seni

V Dervīş Muḥammed neylesün
Ḥālını kime söylesün
Ḥaḳ Çalāba ʿarz eylesün
Ah nidelüm ölüm seni

32^b

* Bu şiir divanlarda ve diğerk çalışmalarda bulunamamıştır.

Yūnus Fermāyed

-17-*

7'li hece ölçüsü

I Āy daḥı güneş daḥı
Nūrundan Muḥammedüñ
Cümle şeker[dür] dādı
Dādından Muḥammedüñ

II Toğdı ümmetüm didi
Ümmet kaydını yidi
Çalab ziyāret kodı
Qabrını Muḥammedüñ

III Yetmiş biñ ḥācılar gider
Mālik milkin terk ider
Varub ziyāret eder
Qabrını Muḥammedüñ

IV Ol Meryem oğlı Āsā
Sırrıla ağdı göge
Yüz biñ Āsā ser-gerdān
Deminde Muḥammedüñ

V Evliyālar geldiler
Şāf şāf olup tūrdılar
Cānlar fidā kıldılar
Yoluna Muḥammedüñ

33^a

* Tatçı'nın Divan-ı İlahiyat üzerine yaptığı çalışmada bu şiire benzerlik gösteren bir şiir var olmakla birlikte aynısı değildir. Bu şiir divanda ve diğer çalışmalarda bulunamamıştır.

VI Muḥammed bir deñizdür
‘Ālemlerde düpdüzdür
Evliyā ördegidür
Gölinde Muḥammedüñ

VII Aḳ şaḳallu ḳocalar
Ḳılsa ṭā‘at giceler
Yārin bile ḳoyalar
Şāfında Muḥammedüñ

33^b VIII Ey Yūnus Emrem miskin
Eksükli bir mücrimsin
Yimeziseñ maḥrūmsun
Ḥūnından Muḥammedüñ

Ḳayḳusız Abdāl*

-18-*

mefā’ılün mefā’ılün fe’ülün

1 Su‘āl itdüm bugün ben bir ṭolaba
Niçün dā‘im sürersin yüz türāba

İñildüñden delindi derdlü baḡrum
Fiḡānuñdan ciğer döndi kebāba

Niçün baḡruñ delikdür gözlerüñ yaş
Sebep nedür şataşduñ bu ‘iḳāba

* Metinde, mahlas beyitte “ḳayḳusız” olarak yazıldığı için başlıkta da bu şekilde verildi.

* *KAD*, s.94-97.

^{2b}Niçün dā‘im sürersin yüz türāba: Didüm niçün sürersin yüz bu āba *KAD*.

^{2ab} Divanda yoktur.

^{3a}Niçün: Neden *KAD*.

Ḳarāruñ yoḳ gice gündüz dönersin
Şaçarsın dertlü göz[üñ]den ḥün-ābe

5 Elif-ḳaddüñ bükülmiş çenge dönmiş
İñildüñi düzetmişsün rebāba

Gözüñ yāşu revān olmuş saḥralar
Giceler varmaduñ bir laḥzā ḥāba

34^a

Ne cevr itdi saña bu çarḥ-ı ḡaddār
Ki derdüñ defteri sıḡmaz ḥisāba

Dütünüñden boyandı göge gökler
Fırāḳuñdan ḳara yirler pür-ābā

Cevāb-ı Ṭolāp*

fe 'ilātün mefā 'ilün fe 'ülün

Ṭolap eydür eyā gözüm çerāḡı
İşitmege cevābum aç ḳulaḡı

^{4b}Şaçarsın: dökersin *KAD*.

^{5b}düzetmişsün: düzeltmişsin *KAD*.

^{6a}saḥralar: seḥergāḥ *KAD*.

-Mec: Niçün feryādıla zārı ḳılursın

Meger derdüñ seniñ gelmez ḥesāba *KAD*.

-Mec: İñildüñden delindi dertlü baḡrum

Figānuñdan ciğer döndi kebāba *KAD*.

-Mec: Nice ḥaber virdi saña bu devrān
(7b)

^{7b}Ki devr içinde düşüpsen bu 'iṭāba *KAD*.

^{8a}dütünüñden: duḥānından *KAD*.

^{8b}pür-ābā: türābā *KAD*.

-Mec: Su'āl itdüm ṭolābuñ döndüğinden

Dönüben çün dolāb geldi cevaba *KAD*.

* Cevāb-ı Ṭolāb: Cevāb-Dāden-i Ṭolāb *KAD*.

^{9a}gözüm: çeşmüm *KAD*.

10 Benüm bu sergüzeştümi şorarsañ
Ki ben yaylarıdum bir yüce tağı

Geçirmişdüm şerāden kökleriümi
İrişdürdüm süreyyāya budağı

Toğuz ay derneşüben dürlü kuşlar
Budağumda tutarlardı otağı

Öterdi tūfī vü kumrı vü turrāc
Geçürdük bir zemān bu resme çağı

Hevā murğ-ı heves bağın gezerken
Ömür kuşunuñ üzülmiş tuzacağı

15 Każā koymış meger deşt-i kâderden
Ki bir şahş irişüb şaldı bıçağı

34^b Delüben boynıma tağdı kemendi
Sürünüben tolandum her şoқаğı

^{10a}bu sergüzeştümi şorarsañ: budur şorarsañ sergüzeştüm *KAD*.

-Mec: İrişmezdi boyuma altmış arşun

Belüme dağı ona ādem kucağı *KAD*.

^{11b}İrişdürdüm şiratāya budağı: Süreyyāya yitürmüşdüm *KAD*.

^{12a}derneşüben: derneşüb bin *KAD*.

^{13b}geçürdük: geçürdüm, resme: niçe *KAD*.

^{14a}murğ-ı heves: murğ-ı kebüter *KAD*.

^{14b}Ömr kuşunuñ üzülmiş: örülmiş ömr kuşunuñ *KAD*.

^{15a}Każā koymış: Każā irdi *KAD*.

^{15b}şaldı: çaldı *KAD*.

-Mec: Yıkılıp yatdum ol dem yüzüm üzre

Çırıldı kalmadı budum budağı *KAD*.

^{16a}delüben boynıma tağdı: delüp boynıma tağdılar *KAD*.

^{16b}sürünüben tolandum: sürüdiler toplandum *KAD*.

Şoqaqlarda niçe müddet yüzime
Gelen geçen ururlardı ayağı

Demür mıhlar toqıdı yüregüme¹⁸⁴
Qazā destiyle çarhuñ hurmağı

Zekeriyyā gibi dā'im dildürüben
Dözetdiler tolab için yarağı

20 Yedi Eyyüb-veş bağrumı kırtlar
Ciğer kânın döker gözüm kınağı

İnilerem nideyin dōst diyüben¹⁸⁷
Gözüm yāşı şular bostān u bāğı

Felek kime tadurdı bir kaşuq bāl
Ki soñra virmedi taşile ağı

Kime dōst oldı devrān bu cihānda
Kim olmadı anuñla soñra yağı

^{17a}Şoqaqlarda niçe müddet: niçe müddet şoqaqlarda *KAD*.

^{17b}Gelen geçen ururlardı: gelüp geçen başarlardı *KAD*.

^{18^{ab}}↔^{19^{ab}}, ^{19^{ab}}↔^{20^{ab}} *KAD*.

^{18a}demür: temür, toqıdı: dokunup *KAD*.

^{18b}hurmağı: çomağı *KAD*.

-Mec: Toľab oldum gice gündüz dönerem

Su üstünde tutar oldum otağı *KAD*.

^{19a}dā'im dil duruban: biçüp belümden *KAD*.

^{19b}Dözetdiler tolab için yarağı: Toľab için dözetdiler yarağı *KAD*.

^{20b}gözüm: çeşmüm *KAD*.

^{21a}nideyin: dün ü gün *KAD*.

^{21b}bostān u bāğı: bostānı bāğı *KAD*.

^{22^a}↔^{23^a} *KAD*.

^{22b}Ki soñra virmedi taşile ağı: ki şunucı şunar taşıla *KAD*.

^{23b}Kim olmadı anuñla soñra yağı: ki soñra olmadı *KAD*.

Baňa Hağ çün ki ‘ankebüt dir
Mekes dāruñ bu olur bes şarāğı

35^a 25 Süleymān kim sürerdi tahtını yil
Kara toprağa üzmişdür yañağı

Sikender kim cihānı kaf-ber-kāf
Tutub hükmiyle sürmüşdür yaşağı

Girüb zulmetde isterken hayātı
Tolu zehrile tutdılar şudāğı

Çanı Hüsrev çanı Kısra çanı Sām
Belürmez birinüñ nām u nişānı

Şabır seccādesin altına şalmış
Tevekkülden kuşanmışdur kuşağı

30 Cihānuñ tā kim ucı vü bucāğı
Belā yurdu-durur miñnet ocağı

^{25a}Süleymān kim sürerdi tahtını yil: Süleymānıñ sürerdi tahtını yil *KAD*.

-Mec: Bu dünya bir büyüti’l ankebütür

Pes oldı mekeslerüñ tuzağı *KAD*.

^{26b}hükmiyle: hükmine, sürmüşdür:sürerdi *KAD*.

^{27a}isterken hayātı: ister āb-ı hayvānı

^{27b}tutdılar şudāğı: şundılar bayağı *KAD*.

-Mec: Cihānda varlığı başdan başa hep

Fenā yurdu-durur miñnet ocağı *KAD*.

^{28a}Çanı Hüsrev çanı Kısra: Çanı Rüstem çanı Hüsrev

^{28b}nāmu nişānı: ucı bucağı *KAD*.

-Mec: Beğā yurdu degüldür ki beğasun

Fenā ehli tutar bunda otağı *KAD*.

-Mec: ‘Alāī Ğaybı bunda tekeye kılan

Hağkuñ fağlı durur ancağ tayağı *KAD*.

-Mec: Sözüni Kaygusuz ‘arife söyle

Ne bilsün şekkeri çana buzağı *KAD*.

^{29a}tevekkülden: dükeliden *CÖ*.

Ḳayḳusız Abdāluñ sözleri çoḑdur
Meger Ḥaḳdan olur fazlu ṭayāḡı

Tevḥīd

-19-*

müstef'ilün müstef'ilün

35^b

- I Derdüñ beni itdi helāk
İki cihānuñ serveri
‘İzzet sañadur bī-zevāl
İki cihānuñ serveri
- II Mūsā senüñ Ṭūrı senüñ
Cennet senüñ ḥūrı senüñ
Cümle cihān nūrı senüñ
İki cihānuñ serveri
- III ‘Arşı bezer seyrān saña
Güller ḳamu ḥayrān saña
Ḥaḳdan gelen Ḳur’an saña
İki cihānuñ serveri
- IV Ḥaḳdan dilerüz varavuz
Türbeñe yüzler sürevüz
Şol görklü yüzüñ görevüz
İki cihānuñ serveri

* Bu şiir divanlarda ve diğerk çalışmalarda bulunamamıştır.

Tevhîd

-20-*

müstef'îlün müstef'îlün

36^a

I Düşeyin 'aşkuñ baħrına
Ġavvaş olayın bir zemān
İsteyeyin Mevlām seni
Seyyāh olayın bir zemān

II Varayın her maħfile
Tersā dimeyem her dile
Senden ħaber virenlere
Miħmān olayın bir zemān

III Aķıdayım ķanlı yaşum
Arturayın baġrum başum
Yā bulunca ben naķķaşum
'Uryān olayın bir zemān

IV Benlügüm benden yuyayın
Senüñ ķoķuñı tıyayın
Gördüğüm seni şanayın
Ĥayrān olayın bir zemān

* *Dİ.* s.268.

^{Ia}düşeyin: Talayın *Dİ.*

^{Ic}Mevlām: dāyim *Dİ.*

^{Iib}Tersā: sırrum *Dİ.*

^{Iic}senden: sırdan *Dİ.*

^{IIIc}Yā bulunca ben naķķaşum: Tā ki bulunca naķķaşum *Dİ.*

^{IIIid}uryān olayın: Seyrān ideyin *Dİ.*

-Mec: Leylī ile Mecnūn olup Ferhād ile taşlar yonup

'Abdü'r-rezzāk gibi yanup giryān olayın bir zamān *Dİ.*

^{Vb}yuyayın: koyayın *Dİ.*

^{IVab}Gördüğüm seni şanayın/Ĥayrān olayın bir zemān: Bunca zamān ben ķul iken/Sultān olayın bir zaman *Dİ.*

-Mec: Ol dost bana benden yakın hikmet bilen bulur Hakk'ın

Okuyup hikmet 'ilmını Lokmān olayın bir zamān *Dİ.*

V Yoluñda Manşūr olayın
Ene'l-Haḫ ṭablin urayın
Aşılup vaşluñ dārına
Ber-dār olayın bir zemān

Ve Lehū Eyzan

36^b

-21-*

8'li hece ölçüsü

I Şöyle ḥayrān eyle beni
‘Aşkuñ oduna yanayın
Her ḳancarı baḳarısam
Gördüğüm seni şanayın

II ‘Aşkuñıla ṭoldur içüm
Senden yaña eyle göçüm
Luṭf eyle bağışla şuçum
Luṭfuñıla diñleneyin

III Senüñ ‘aşkuñ ṭuydı cānım
Terkini urdı cihānuñ
Bilmezem ḳande mekānuñ
Seni ḳande isteyeyin

^{vb}ṭablin: Demin *Dİ*.

-Mec: ‘İşkun odına yanayın derdün suyına kanayın
Gördüğüm seni sanayın ḥayrān olayın bir zamān *Dİ*.

-Mec: Miskīn Yūnus aç gözünü Hazret'e urgıl yüzünü
Mürşid-i kāmīl yolına kurbān olayın bir zamān *Dİ*.

* Mustafa TATÇI'ya göre bu şiir Yunus Emre'ye aittir.

-Mec: Beni okıdı sultānum uş gönüldi gider cānum
Elden bırakdı benligi bunda niçe egleneyin *Dİ*.

^{IIIa}‘aşkuñ: ḳoḥuñ *Dİ*.

^{IIIb}Terkini urdı cihānın: Terkin urdım bu cihānuñ *Dİ*.

^{IIIc} bilmezem ḳande: ‘aceb ḳandadır *Dİ*.

IV ʿİlm-i zāhir oquyanlar
ʿAşqdan fāriğdür anlar
Manşūr oldum yaķuñ beni
ʿĀlemlerde söyleneyin

37^a V Yidi ʿāmu didükleri
Ķatlanmaya bir āhuma
Sekiz cennet ʿarz olursa
Sensiz uçmağı neyleyin

Ve Lehū Eyzan

-22-*

8'li hece ölçüsü

I Şūrīde vü şeydā kılan
Yārūñ cemālidür beni
ʿĀlemlere rüsvā kılan
Yārūñ cemālidür beni

^{III}d seni ķānde isteyeyin: Yā ben ķānde isteyeyin *Dİ.*

-Mec: Dört mezhebün 'āşıkıyam yidi mezheb geçdi cānum
Kogıl beni söyletmegil bu yollarda uyanayın *Dİ.*

^{IV}a Zāhir: hikmet *Dİ.*

^{IV}b fāriğ durur: Fakīr-durur *Dİ.*

^{IV}c yaķuñ: asuñ *Dİ.*

^{IV}d ʿālemlerde: dillerde *Dİ.*

^Vc cennet: uçmağ, ʿarz olursa: eylemeye *Dİ.*

^Vd Sensiz uçmağı neyleyin: Bunda niye egleneyin *Dİ.*

-Mec: Sekiz Uçmak ʿarz olursa yitmiş bin Hūrī gelürse
Aldamaya bu cānumı bunda nite aldanayın *Dİ.*

-Mec: Dilde söylenür habertün hergiz bulunmaz eserün
Götür yüzünden perdeyi didāruna göyüneyin *Dİ.*

-Mec: Yūnus dimedi bu sözi cāna toldı dost āvāzı
Kördür münāfıkun gözi ya ben niçe göstereyin *Dİ.*

* *Dİ.*, s.803.

^{lb}yārūñ: ʿışķuñ *Dİ.*

^{ld} ʿışķuñ: Ķaķķuñ *Dİ.*

II Gönlümi gayriden kesen
Kendüye maḥşüş eyleyen
‘Aşka giriftār eyleyen
Yārūñ cemālidür beni

III Ol gözlerüm giryān iden
Hem cigertüm biryān iden
Ḥayrān u ser-gerdān iden
Yārūñ cemālidür beni

37^b IV ‘Aqlumı başumdan alan
Beni bu sevdāya şalan
Bir mürşīde bende kılan
Yārūñ cemālidür beni

V Ḳaddüm büküp yāy eyleyen
İşim gücüm vāy eyleyen
Bağrum delüp nāy eyleyen
Yārūñ cemālidür beni

^{IIb}kendüye maḥşüş eyleyen: Kendisine maḥşüş kılan *Dİ*.

^{IIc}yārūñ: Ḥaḳḳuñ *Dİ*.

^{IIIa}ol gözlerüm: gözlerümi *Dİ*.

^{IIIb}ḥayrān u: Yūnus’u *Dİ*.

^{IIIc}yārūñ: Ḥaḳḳuñ *Dİ*.

^{IVb}beni bu sevdāya: sevdālara *Dİ*.

^{IVc}yārūñ: Ḥaḳḳuñ *Dİ*.

^{Vc}Nāy: Yāy *Dİ*.

-Mec: ‘Aqlumı bī-ḥüş eyleyen

Hem bağrumı bāş eyleyen

‘Ālemde sarḥōş eyleyen

Ḥaḳḳuñ cemālidür beni *Dİ*.

^{Vd}yārūñ: Ḥaḳḳuñ *Dİ*.

-Mec: Dil mülkünü ābād eyleyen

Miskin göñlü şād eyleyen

Gayrı hevesle yād eyleyen

Ḥaḳḳuñ cemālidür beni *Dİ*.

-Mec: Varlıgımı elden alan

Yokluk maḳāmına salan

‘Işk denizine daldıran

Luṭfî Fermāyed

-23-*

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1 Yā ilāhī ḳomağıl sinümde sen tenhā beni
Yoldaş eyle ḥūtuñı sinümde yā mevlā meni

‘Arz-ı maḥşerde cigerler yanuban tūtuşıcak
Ol ḳıyāmet günlerinde ḳomağıl ‘aṭaşa meni

38^a

Nefs ile şeyṭān meni zencīre çeker Rabbenā
Fazluñile sen hidāyet ipine bağla meni

Niçün ağlarsın bugün ey gözlerüm evlādiçün
Bārī ağlarsañ benimçün dün [ü] gün ağla meni

5 Nāzenīn ‘ömri geçürdüm çüridüp sermāyeyi
Ānuñçün ağlayup direm seḥerde vā meni

Ḥizmetiçün virilen sermāye gitdi çün ‘abes
Mağbūn eyledi bu dünyāda ḳuru sevdā meni

38^b

Aç gözümi dār-ı dünyāda yürürken Yā Raḥīm
Ḳahruñile ḳılma maḥşerde çü nā-peydā meni

Ḳomağıl bu ḥāl ile gel ḥāle deñşür ḳālūmi
Tā şırāt-ı müstaḳīme ḳılmasın pīşvā meni

Ḥaḳḳuñ cemālidür beni *Dİ*.

-Mec: Dāim beni mahzūn eden

Dağa salıp Mecnūn eden

Hem ‘aşḳa müstağrak eden

Ḥaḳḳuñ cemālidür beni *Dİ*.

* Bu şiir divanda ve diğerk çalışmalarda bulunamamıştır.

Geldi kemter ullaruñ Lufi uluñ iyāni o
Rametüñden ılma marüm ubimün mevlā meni

Kemāl Ümmī

-24-*

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- 1 Ey dirīga bilmezem kim menzilüm rāhum anı
Kārübandan girü aldum zād u hem-rāhum anı

39^a

Mürşide uyup giderken uyhu almı gözümi
Ratımı arrār iletmi bār-ı bungāhum anı

arañu oldu amu ālem baña u yaluñuz
Dün gün añub inlerem güne ü māhum anı

Derd ile āh itdügümce yüregüm aynar aşar
Ol dükenmez hānumān u milket ü cāhum anı

- 5 İy aceb ben nie ulam kime ullu ıluram
Perdelerden gimezem kim görem āhum anı

ācizem yol varmaa aldı iüm yalvarmaa
Falunu ılsa ılavuz baña Allahum anı

* *KÜD*, s.691.

^{1a}menzilüm rāhum: menzil ü rāhim *KÜD*.

^{1b}zād u hem-rāhum: zād a hem-rāhum *KÜD*.

^{2b}bār-ı bungāhum anı: bār u bungāhum *KÜD*.

^{3b}añub inlerem: eydüp inlerem kim *KÜD*.

^{4b}Ol dükenmez hānumān u milket ü cāhum anı: Aqlaram aqlar gözümden yaıla āhum anı *KÜD*.

-Mec: Ben bu zindān ire mabus u arībem gey fakīr

Ol dükenmez hānumān u milket ü cāhum anı *KÜD*.

-Mec: Davī-yi bāıl ıluram ehl-i manīyem diyü

Bī-aber āfil yürürem Hā'dan āāhum anı *KÜD*.

39^b

anı dst u girtu sevmek hem amu dostlarını

Yā anuñ dşmenlerine buęz u ikrāhum anı

Geri ādumdur Kemāl Ūmmī velī noęsandur zm

Ad u hale göre hāl ü gāh u bī-gāhum anı

Kemāl Ūmmī

-25-*

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1 İy arundaşlar eger ābidlerise apıñuz
Māsivāullah oñ ol mabuduñuzdur apıñuz

apıñuz ulluęuñuz ğayrine bāııldur Hāuñ
n ki ānuñ apusında[n] yoğdur zge apıñuz

40^a

apıñuz bir hā naşıhat işidicek tiz utuñ
Cehdile şeytān apularını tizcek yapıñuz

Yapıñuz bnyāduñuz bu kpri üzre fānīdur
Gin andan Hā'a auñ himmet atun apıñuz

5 apıñuz uta ılıcı birle nefsñ boynunu
Ziyāde yoğdur andan artuğ yapışacak şapıñuz

^{8a}noğsandur: noğsan *KD*.

^{8b}hale gre hāl ü gāh u bī-gāhum anı: āle gre hāl-i gāh-i bīgāhum *KD*.

* *KD*, s.553.

^{1b}Mabudunuzdur: mabudunuza *KD*.

^{2b}apusında yoğdur zge apıñuz: apusundan zge yoğdur *KD*.

^{3b}şeytān apularını: şeytān-ı dşmen apuların *KD*.

^{5a}uta ılıcı: tevbe *KD*.

^{5b}ziyāde: zīrā *KD*.

Şapıñuz düşmen ilinden dōst iline girüñüz
Bu Kemāl Ümmī bigi ‘āciz degilse ıapıñuz

Kemāl Ümmī

-26-*

fā’ilātün fā’ilātün fā’ilātün fā’ilün

40^b 1 Yoqluğā döñşürdi cümle vārını dervīşler
Değmeye tıydurmadı esrārını dervīşler

‘Aşkı tıutup virdiler iki cihāna üç talāk
Ol birüñ çün sevdiler dīdārını dervīşler

Muştafā “el fakru faħrı” didügi çün i ‘azīz
Faħrile faħr itdi qodı ‘ārını dervīşler

Dün ü gündüz yol yarağın kıılmağa meşğül olup
Qodılar elden bu dünyā kārını dervīşler

41^a 5 Hāqķile bāzār iderler kim hezārān aşşı var
Kesdiler bu hāķkile bāzārını dervīşler

Yār şevķinden tıolupdur içleri anuñçün
Arturur günden güne āh u zārını dervīşler

^{6a}ilinden: yolından *KÜD*.

^{6b}Bu Kemāl Ümmī bigi ‘āciz degilse ıapıñuz: Andan artuğa dimeñ kim biz gulām-ı ıapıñuz *KÜD*.

-Mec: ıapıñuz imdi hemān nefsäni hazzı terk idüñ

Bu Kemāl Ümmī bigi ‘āciz degilse ıapıñuz *KÜD*.

* *KÜD*, s.542.

^{1a}döñşürdi: değşürdi *KÜD*.

^{1b}esrārını: esrārın *KÜD*.

^{2b}birüñ: Bir’ün, dīdārını: dīzārını *KÜD*.

^{3b}Faħr ıla faħr itdi qodı ‘ārını dervīşler: Terk ü tecrīd ırmağında dīni arı kııldılar *KÜD*.

^{5a}hezārān aşşı: hezār aşşısı *KÜD*.

^{6b}Arturur günden güne āh u zārını dervīşler: Artururlar dün ü gün āh u dervīşler *KÜD*.

Derdile bunlar hemîşe hasta-diller oldu kim
Ol tabîbüñ bulalar tîmârını dervîşler

Her ki bunlara yöneldi i'tikâd u şıdkîle
Her kime gösterdise envârını dervîşler

(İçini vü taşını ma'cûmür u pür-nûr itdiler)

İy 'aceb ne söyleyeydi kendüden Ümmî Kemâl
Ger aña öğretmese güftârını dervîşler

41^b

Kemâl Ümmî Fermâyed

-27-*

mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

1 Ne kim Hâqdan gelür el hükümü lillah
Niderse ol bilür el hükümü lillah

Ne kimseden utanur ol ne kôrkar
Ne dilerse kılur el hükümü lillah

Ölümden kimse kırtulmadı kaçup
Dağı ne kırtulur el hükümü lillah

Bilür cân emânetdür gümânsuz
Gerü viren ölür el hükümü lillah

^{8b}Her kime gösterdise envârını dervîşler: Kıldılar âsân her düşvârını dervîşler *KÜD*.

-Mec: İçini vü taşını ma'cûmur pür-nûr itdiler

Her kime gösterdise envârını dervîşler *KÜD*.

* *KÜD*, s.647.

^{3b}ne kırtulur: ne kırtuldu *KÜD*.

^{4a}bilür cân: bilürüz *KÜD*.

42^a

5 Çü toprağdan yaradıldı tenümüz
Girü toprağ olur el hükümü lillah

Bu dünyā kimseye qalmanı hergiz
Bu dünyā bize qalır el hükümü lillah

Her ulaşup sevişüp bilişenler
Şoñ ucı ayrılır el hükümü lillah

Gelen giçer qonan göçer hemişe
Dirilen tağılır el hükümü lillah

42^b

Cihānda māl u milkün manşibile^{5b}
Her artan eksilir el hükümü lillah

10 Yeşeren yaşayan şolar qocalır
Düzilen bozulır el hükümü lillah

Ecel rencine hergiz kimesne
Ne buldı bulısar el hükümü lillah

Kemāl Ümmī bu derde çāre şabr it
Çü her toğan ölür el hükümü lillah

^{5b}olur: alur *KÜD*.

^{6b}Bu dünyā: Ne hod *KÜD*.

-Mec: Qamu halk ol yaña añsuz u geñsiz
Gönili gönilir el hükümü lillah *KÜD*.

-Mec: Bu köpri üzre bünyād olmaz aħır
Yapılan yıqılır el hükümü lillah *KÜD*.

^{9a}māl ü mülkün: mülk ü *KÜD*.

^{11a}hergiz kimesne: kimse dermān *KÜD*.

^{11b}ne buldı: Ne bulur *KÜD*.

-Mec: Ezelden tā kıyāmet kamu dilde
Dinildi dinilir el hükümü lillah *KÜD*.

Kemāl Ümmī Fermāyed

-28-*

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1 İy gönül uyan ki uş irdi ölüm
Dünyede kime amān virdi ölüm

43^a

Yidi iklīme hüküm sürenlere
Tañrı emriyle hüküm sürdi ölüm

İy niçe şāhib-ķırān serverleri
Tahtın alup leşkerin ķırdı ölüm

İy niçe ser-keşleri ķıldı zebūn
Kim bize hiç gelmeye dirdi ölüm

5 Bağ u milk ü yir bizüm diyenleri
Yurtlarından gör nice ayırdı ölüm

İy nice bināları ķıldı ħarāp
Hem ısuз ķodı niçe yurdu ölüm

43^b

Ehl-i dünyā bunca yıllar yapduğın
Bir dem içre yıķdı yımırdı ölüm

Ṭon tāyın ķıldı ṭabut kefen
Hem serāyın sinine düşürdi ölüm

* *KÜD*, s.613.

^{3a}serverleri: serverleriñ *KÜD*.

^{5b}ayırdı: ırdı *KÜD*.

^{6a}bināları: şinlikleri *KÜD*.

-Mec: Şu kapu kim kapucılar varıdı

Hiç birine tañmadın girdi ölüm *KÜD*.

^{8a}Ṭon tāyın ķıldı ṭabut kefen: Ṭon u tāyın ķıldı ṭabut u kefen *KÜD*.

Niceleriñ yüzine güldi cihān
Niceleriñ defterin dürdi ölüm

Ve Lehū Eyzan

-29-*

mefā'ılün mefā'ılün fe'ülün

1 Cihān ehli nazār kıluñ cihāna
Görüñ kim nice ıon giydi zemāne

44^a

Yeşil cennet-şıfat bağlar ıururken
Ağaçlar rengi döndi za'ferāna

Şararmışlar bozarmışlar ıururken
Nazār kıluñ ağaçlarda ıazāna

Ecel rengi bulara ıon geyürmiş
Ağu şunmuş ıadehten ıana ıana

^{8b} sinine düşürdi: sine degşürdi *KÜD*.

Mecmuadaki bu şiirin geri kalanı eksik olup divanda şu şekilde geçmektedir:

^{11ab} Ne eyüye hürmet itmişdür felek

Ne bu halkun yatlusın yirdi ölüm

^{12ab} Cümle halkı yir henüz toymaz bu yir

Yiyiser her neyi kim yirdi ölüm

^{13ab} Günde yüz bin dürlü dirnek tagıdup

Birin ikin sinleye dirdi ölüm

^{14ab} Şazısın gam düğünün yas eyledi

Her kimün kim evine girdi ölüm

^{15ab} Yalunuz ancak bizi gözlemez ol

Niçe bizüm bigiler gördi ölüm

^{16ab} Komadı bir şahşı hiç aglatmaduk

'Alem içre kimi güldürdi ölüm

^{17ab} Kamu göyntüklüleri inleden ol

Dükeli dertlülerün derdi ölüm

^{18ab} Niçe evlādı atadan anadan

Niçe yarı yardan ayırdı ölüm

^{19ab} Tur Kemāl Ümmī eyü dirlik diril

Gafletile yatma kim irdi ölüm *Dİ*.

* Bu şiir divanlarda ve diğer çalışmalarda bulunamamıştır.

5 Eser yiller bular yollara düşer
Başarlar hiç dimezler kim uşana

Buları ğam deñizi ğarğa virmiş
Gedā-y-olmuş turur iken şahāne

44^b

Yazuñ rahtını kış bozdı temāmet
Çiçekler başladı şovukda yana

Benefşenüñ kanı gökçek cemāli
Kararıbanı dökülmüş yabana

Kanı nergisdeki mestāne gözler
Sözleri şoñ ucu düşdi girāna

10 Seherde bülbülü giryān iden gül
O dañı aşşısın virmiş ziyāna

Ki haytımı minber üzre vaʿz iderken
Uyumuşdur ʿaceb kaçan uyana

Çiçekler cümlesi mağbūn [u] giryān
Yüz urmuş topraĝa varmış nihāna

Bu kuşlar tersüzin söylemez olmuş
Meger diñledi irdi ol zebāna

Hakkuñ hikmetlerin añlar olursañ
Yaqañı yırtuban olĝıl divāne

15 Vārı yoꝓ eylese haꝓdur delil var
Yoꝓu vār eylemek geñez o hāna

45^a

‘Ömür vārına ey mağrūr olanlar
Kişi var mı ki dünyādan uşana

Cihāna gelenüñ gitmek işidür
Gözüñ aç kıl nażar dōst u dahāna

Ümīdüñ hażrete dutğıl iy şādık
Virür Haꝓ raħmetüñ dā'im umana

İlāhī dirliğümüz hāş eyle
Bizi erzānī kıl dīn ü imāna

20 Günāhkāram günāhlaruma yaꝓma
Baña raħmet kıl ey Haꝓy-i tüvānā

Süleymān Fermāyed

-30-

mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün

1 Tıtdı cihānı ser-te-ser envār-ı Muştafā
Çün kim belürdi dünyāda āşār-ı Muştafā

45^b

Uruldu cānda nevbeti şer'i Muħammedüñ
Tıtdı cihān cinānına ezhār-ı Muştafā

Tevhīd servi ravzā-ı imānda bitdi hūş
Aꝓdı çü 'ayn-ı hikmet-i esrār-ı Muştafā

Haq gūlŕeninde 6tdi giri Hıyyü bŕlbŕli
Raħmet gŕliydi bu gŕl-i gŕl-zār-ı Muŕtafā

5 Oldu meŕāim  aql u dil ũ cān mu a tar uŕ
A ıldı  un ki nāfe-i gŕftār-ı Muŕtafā

 almanı  adr u  ıymeti dŕr-i cevherŕn
Dŕrler ŕa dı lafz-ı dŕrer bār-ı Muŕtafā

46^a

Bāzār-ı kŕfr-i kŕbrā  alālet ħarāb olup
Hem ħŕŕ bezetti ŕer  ile bāzār-ı Muŕtafā

Dīnŕn  erāğı neydi vŕ neydi  amu oda
Kŕffār ehli hep ŕirik aĝyār-ı Muŕtafā

(Sen Muŕtafāyı cānile tekrār it kim)

Ger i ki yo -durur bu Sŕleymānda ħoŕ  amel
Nŕr arturur g6nŕllere envār-ı Muŕtafā

Haft Fermāyed

-31-*

fe'ilātŕn fe'ilātŕn fe'ilātŕn fe'ilŕn

I Nece bir  asile  āħ yu am elinden felegŕn
Yā nice bir ola dil-vār hem elinden felegŕn
46^b Bŕkŕlŕp  addŕm 6lŕpdŕr hem elinden felegŕn
Bilmezem ne  ılam nidem elinden felegŕn

* Bu ŕiir divanlarda ve diĝer  alıŕmalarda bulunamamıŕtır.

- II Her seher hañer-i tūrānını şevķile biler
Şerhā şerhā yüregüm yār bağrumı diler
Hañerine bulaşan kanı etegine siler
Bilmezem ne kılam nidem elinden felegüñ
- III ‘Ömrümüñ her gün ileyenin ki biçer taşın felek
Hırmenin anuñ ecel yili-y-ile şavursa gerek
Zehrem ol havfile çāk oldu vü yarıldı yürek
Bilmezem ne kılam nidem elinden felegüñ
- IV Gerçi kim naḥs egilür arasında zühāl
Olamaz līk nuḥüsetde sitāremle bedel
Ne belā gelse felek baña görür oldu maḥāl
Bilmezem ne kılam nidem elinden felegüñ
- V Yaradılmış bu cihān içre bilürem ne ki vār
Bu felek döne döne inledüb durur iy yār
Ben de bir gün eline el-esīr āḥiri kār
Bilmezem ne kılam nidem elinden felegüñ
- 47^a VI Ğurbete şaldı felek yine meni ḥāme gibi
Döñüben başını başı üzre koyup tāme gibi
Ortaya atdı götürüp altı hengāme gibi
Bilmezem ne kılam nidem elinden felegüñ
- VII Ey Ḥafī gayre baķup ḥālüme ger şükr iderem
Dilde ol şükrile Ḥaķķı dün ü gün zıkr iderem
Cem‘ idüp ‘akl u dili her netekim cem‘ iderem
Bilmezem ne kılam nidem elinden felegüñ

Temmet.

SONUÇ

Çalışmamızda İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı Muallim Cevdet Koleksiyonu Yazmalar Kısmı K0328 numaralı mecmua yazması ele alınmıştır. Çalışmanın ilk kısmında yapılan nüsha tavsifi ortaya konmuştur.

Ele aldığımız çalışmada öncelikle mecmualar ve MESTAP hakkında bilgi verilmeye çalışılmış, nüsha tanıtımı ve mecmua içindeki metinlerin yapı ve muhteva incelemeleri ve değerlendirmeleri ortaya konulmaya çalışılarak mecmua içindeki şiir türündeki metinlerin transkripsiyonu gerçekleştirilmiştir. Sonrasında bu metnin öncelikle farklı kategorilerde tabloları oluşturulmuş ardından “Mecmuaların Sistemik Tasnifi Projesi” (MESTAP) ’a göre incelemesi yapılmıştır.

Transkripsiyonu yapılan mecmua metni “Transkripsiyonlu Metin” başlığı altında verilmiştir. Bu kısım hazırlanırken mecmua içinde yer alan şiirlerin ilgili divanlarda ve yapılan çalışmalarda ilmi araştırmaları yapılmış ve farklılıklar dipnotlarda belirtilmeye çalışılmıştır. Bu esnada şiirlerin asıl kaynaklarına ulaşmakta zorluklar çekilmiştir. Zira bazı şiirler ne orijinal eserlerde ne de araştırmacılar tarafından yapılan çalışmalarda tespit edilememiştir. Bu şiirler ile ilgili de çalışmanın ilgili yerlerinde açıklamalar getirilmiştir.

Mecmuanın transkripsiyonlu metninin yazımı da tamamlandıktan sonra çalışma için akıllarda soru işareti oluşturabilecek kısımların netliğe kavuşabilmesi adına “Tıpkıbasım” kısmı da eklenmiştir

Bu çalışmada en fazla güçlük yaşanan noktalardan birisi bazı şiirlerin şairlerinin tespitinin mümkün olmayışı olmuştur. Öyle ki bu şairlere ait bilgiler ne şiirin kendisinden ne de başlıklarından elde edilemediği gibi

bu şiirlerde mahlaslar da bulunamamıştır. Bu da maalesef metinlerin mukayesesinde bazı boşlukların ortaya çıkmasına neden olmuştur.

Bir diğer husus ise bazı şiirlerin mahlası ve başlıkta verilen bilgisine uymamasıdır. Örneğin Muhyî'ye, Şair Muhammed'e ve diğer bazı şairlere ait olan şiirlerin başlık ve mahlaslarında Yûnus Emre veya diğer şairlere ait olduğunu çeşitli çalışmalardan öğrenmiş bulunmaktayız. Yaşanılan bu ve bunun gibi güçlüklerle çalışmanın ilgili bölümlerinde değinilmiştir.

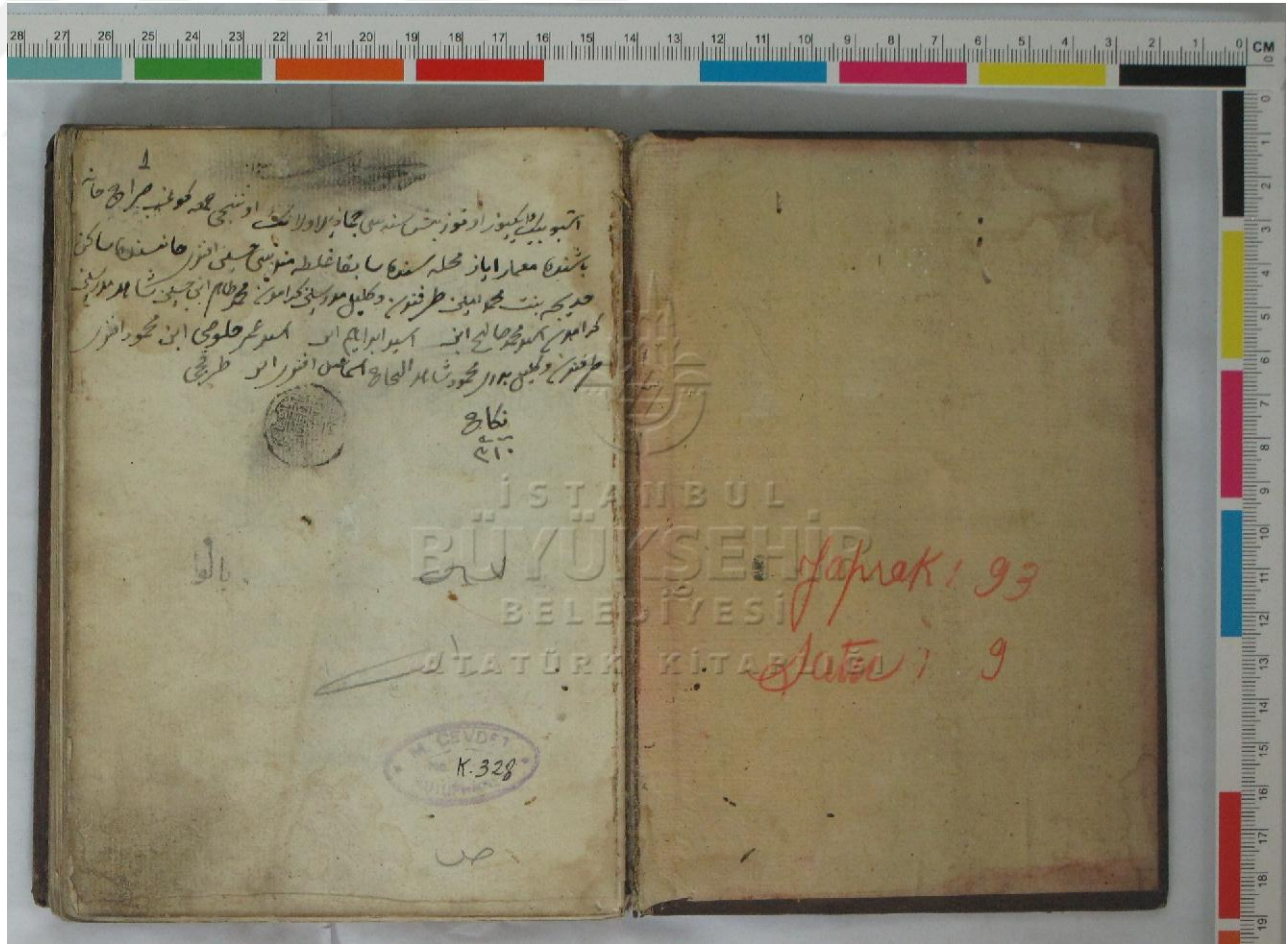
Birden fazla bölümden oluşan şiirlerin her bir başlığını şiir olarak almak yerine bunların tek bir başlık altında gösterilmesine önem gösterilmiştir.

Kolay ve zor yönleriyle ve belki de az-çok eksik ya da yanlışlarıyla bu çalışmanın yapılarak ilim ve edebiyat âlemine kazandırılması temel gaye idi. Çalışmamızın başta MESTAP için bir mesafe taşı olması sonraki çalışmalar için ise bir köprü olabilmesi umulur.

TIPKIBASIM

نصحت وعبرت من الدنيا

حمد لله فربّي قلدي آله اول سخن استندن پادشاه
 چو قضاوت چو سلام اولدن آگاه و نيلاره اولسون هم آگاه
 دنيه نك خالين ايدنه فرستكا شايه اوله قبله سن دعا بجا
 دنياك ايشلر نه بو عبرت نال قوتوشنك از و سن انصاف
 دنياك هم تراش عيبت در اول حفاك بزيكينه هلمه در
 دنياه لدايقه مغرور اولمفل دنيه دو قندن صفا الرافل
 ايشلر ايشلر نه نصيحت خوشي ذكر بسك قللكه قبله انز
 عشقله بدن بجا طوعل كور چو نصيحت لر اله بدن اوزك

چون بربدي خوقا لي عالمي عالمه اينده خصوصاً ادي
 عقيله و عليله قلدي كون جمله دن مناز ايدني هم اوزن
 كيم سينه و بر ايلك چون حيا كيم سينه قلدي ايدني حيا مات
 كيم قلدي شيبه اعر كدر زهر ايجون دهر اليندن فان
 كيم قلدي دنياه چوق نازله يدول ايجر كولب او پير سار اله
 كيم سينه و قلدي اينده زوقله پيشا ايجر خوش صفا و شور
 قل نظر بندوي طاري اتره فون طويجه سيد و كي اتره
 كيم قلدي فوجدي حور بلكه تيدغي اطلر لباس و شكوه
 كيم سينك فون اينده سم رز ايزد و كينه و بر ايدن اوزر

کورنجو در اینجندۀ نارعمہ کواقد در لوز بندن درد فدا
 کیمی بزوله محتاج آج بورز کیمی فزیخو بیجہ بر بورز
 کیمینک ایچ طلو رنج و عنا کیم بیس اجذوبی درد و باد
 کیم کوز در لوز لوز خوش لبا کیم بولمز آینه آله بلاش
 کیمینک عمزی کیم جراحی لعل آله کیم تر آله انک بزوله
 کیمی بولمز تبه اشک حصر کیمی کافورہ اولمش اسبر
 کیمی بولمز گد اشک کبه کیم اطلسدن ایدش جوق عنا
 کیمی سینه آه و فاه درد عم کیمی سینه بولمش اولمش درد
 کیمینک اولمش ارقابجی دلک ارقیندہ خرقیمی بولمش بولک

دینک ذوق سورجوش دینک ذوق سورجوش
 کیمک کورسه دراکا کلز نوح کیمک کورسه دراکا کلز نوح
 سکر پد پیدوبی هر کوز ای سکر پد پیدوبی هر کوز ای
 سکر بولورسک ویرہ د سکر بولورسک ویرہ د
 اولحقک نغمترین نثارسک اولحقک نغمترین نثارسک
 فویدہ سن با رجمہ اولمش فویدہ سن با رجمہ اولمش
بصیحة اخروی
 دنیہ حالیدن فلورسک ان دنیہ حالیدن فلورسک ان
 ایچطاط اطلطالو اولمش بلا ایچطاط اطلطالو اولمش بلا

كَيْمٌ أَوْلَسْنَا عَالَمًا مَشُورًا	خَلَقَهُ أَيْدٍ وَعَظْمٌ نَصَبٌ	كَيْسِيٌّ وَذَلِيلٌ مَطْلُومٌ أَوْلَكٌ	ظَلَمَ الْجَنَّةَ حَسْرَتٌ حَيْرَانٌ
كَيْمٌ أَوْلَسْنَا لِحْيَانًا بَوْلَدِي	كَيْمٌ أَوْلَسْنَا لِحْيَانًا بَوْلَدِي	نَصِيحَاتٍ أُخْرَى	
كَيْمٌ أَوْلَسْنَا لِحْيَانًا بَوْلَدِي	كَيْمٌ أَوْلَسْنَا لِحْيَانًا بَوْلَدِي	بِرِضِيحَةٍ دَائِمَةٍ أَيْ قِيَامًا	دَعَلِيحَةٍ جَانِكِي حَانَقِي
كَيْمٌ أَوْلَسْنَا لِحْيَانًا بَوْلَدِي	كَيْمٌ أَوْلَسْنَا لِحْيَانًا بَوْلَدِي	ذَنْبُهُ حَالٌ بَرْدِي سَوِيْلِي	نَيْحُهُ دَرْوَالٌ بِيَانٌ بِلِي
كَيْمٌ أَوْلَسْنَا لِحْيَانًا بَوْلَدِي	كَيْمٌ أَوْلَسْنَا لِحْيَانًا بَوْلَدِي	أَشْوَقُ خَلْقِكَ كَيْمٌ أَوْلَسْنَا لِحْيَانًا بَوْلَدِي	كَيْمٌ أَوْلَسْنَا لِحْيَانًا بَوْلَدِي
كَيْمٌ أَوْلَسْنَا لِحْيَانًا بَوْلَدِي	كَيْمٌ أَوْلَسْنَا لِحْيَانًا بَوْلَدِي	كَيْمٌ أَوْلَسْنَا لِحْيَانًا بَوْلَدِي	كَيْمٌ أَوْلَسْنَا لِحْيَانًا بَوْلَدِي
كَيْمٌ أَوْلَسْنَا لِحْيَانًا بَوْلَدِي	كَيْمٌ أَوْلَسْنَا لِحْيَانًا بَوْلَدِي	كَيْمٌ أَوْلَسْنَا لِحْيَانًا بَوْلَدِي	كَيْمٌ أَوْلَسْنَا لِحْيَانًا بَوْلَدِي
كَيْمٌ أَوْلَسْنَا لِحْيَانًا بَوْلَدِي	كَيْمٌ أَوْلَسْنَا لِحْيَانًا بَوْلَدِي	كَيْمٌ أَوْلَسْنَا لِحْيَانًا بَوْلَدِي	كَيْمٌ أَوْلَسْنَا لِحْيَانًا بَوْلَدِي
كَيْمٌ أَوْلَسْنَا لِحْيَانًا بَوْلَدِي	كَيْمٌ أَوْلَسْنَا لِحْيَانًا بَوْلَدِي	كَيْمٌ أَوْلَسْنَا لِحْيَانًا بَوْلَدِي	كَيْمٌ أَوْلَسْنَا لِحْيَانًا بَوْلَدِي
كَيْمٌ أَوْلَسْنَا لِحْيَانًا بَوْلَدِي	كَيْمٌ أَوْلَسْنَا لِحْيَانًا بَوْلَدِي	كَيْمٌ أَوْلَسْنَا لِحْيَانًا بَوْلَدِي	كَيْمٌ أَوْلَسْنَا لِحْيَانًا بَوْلَدِي
كَيْمٌ أَوْلَسْنَا لِحْيَانًا بَوْلَدِي	كَيْمٌ أَوْلَسْنَا لِحْيَانًا بَوْلَدِي	كَيْمٌ أَوْلَسْنَا لِحْيَانًا بَوْلَدِي	كَيْمٌ أَوْلَسْنَا لِحْيَانًا بَوْلَدِي

آخري
 ايدردى بهر برى چكلى و آينى كبه قلا ادي آدي و صافى
 اوله كله بى سوز قلا بى اوله كده نابوش اوزى و ندى هم اوله
 چارده دگر نمد ر بوا و كتر كيه مال و ميلك بوخت سركلر
 بى آخري قودى كيند چمجه نوله جهانك عاده دا بهر بويه
 برى قور كيد ر آينى بى كاوز بركى كون اودا احو قوق اوله
 دنيك خالچ كله ر بقرار صنه كرسن قبله سن بونده
 چكار كراي كالكدي كرى سنده اولور سن انلك اخير
 چمجه كراي سينه كوچدى اينسز اولدى قلاي انك سوي
 عبرت اكله جهانك ابي كشي بونده قن ار كل و اكر دى

الاصره حال مشك و رده هر كشي سكرسه ايلرد ننده
 غافل اولدر الله بندك سوتى آخري وارد بونك بركلى
 چكار بى طغلبوب كبر كلسي جهانك كوله كراي اغليسر
 كده بونده ايدو كوك بولسرين جهانك چنله كلوك كيد سرين
 طينه هر بوملك بقا به اسوندر ايننه بوقا به
 و بوسن جان اولما سون كانك بلورسن بوق و فاق بوجانك
 كرسن بونلر سى لالاسون اوغول و قير و مال ملكوك
 اخطا اخطا اخطا اخطا دنيه نك اينشه ليقد و رزو
 او زمش هر برى بخوش چخه بكر بشار بوجها نده

بجمله بجان عزيز و برتر
 او که آجيبني آخر کورس
 سده چي بيده مرفه اولم
 دنيك ايشينه مفرور اولم
 چون بلورس دنيه فکر نشيد
 او غلوه نيزك مال ملو ناله
 آخري بگله سکا جان الهي
 جانك الور جوف حفا لر جي
 بيد اچوب كولون نيا دقل
 اول كونه دكتر بوجه اشك
 بند دروسني بر شسوز انا
 اغلني فالور انا و هم انا
 التوبي فاره بيره و سكر
 سني نده و سبي بيده كن
 كوسه بلبه سنك هيج مالكي
 اول نلر اوده فان مالكي
 فاله او غلغفلك شيله دلبل
 بودد كلا و سكا بيتر دلبل

عاقليتك اكله اشوسون
 عاقل اولان كيشي غل كورسري
 دكله بزور لوكلام اچيل كورس
 دون قولون نيك بكا اچيل اولد
 جوف نصيحتلر كه قديم سكا
 واجار طوغا رسك اولد سكا
 در اولدك دور شر اوك نام از
 بلكل اميدي دنيه دكل با ايداز
 رحلت ايدوب آخري بوجسك
 بوقنا ملكن موب كلسك كرك
 كيكه كاري بوجه انه كيدس
 هم نوبالر شوبله فاني فالسدر
 كندك اول فاني ورف شيله
 آكه كوره بارعوب ايله كل
 كان اولمرد جاكر آخسه
 چونكه كندك خالان الله اولد

نصیحتی آخری

تا آمد شو به معذب قاله لری	جمله بیار حجه ابانه لری	نور سیه سول کشف زخبلو	کندک بول فاره کور زورولو
همه جبهه اهلینه اولمزه عدد	کسه سندن کسه اولمزه	عشقله هم طون قولا قندنگا	گردگرسک بار عین ایدم سکا
چنر شوی د بیکرای فاه واه	بیجه نیک بل اعلنا اهل کاه	دابیح کرایله اوله دلک	دخله ایدی بار عینی اول بولک
اوش جهنم اولدی بیرون	زیزه نیشور ای سلطان	صرا بدو حقدن کلن آجی	تله آله بیچی وار ای طون
النه انلری حجه اول کناه	ایق ائیر انلره هیچ اول کناه	تابع اولدی شرعیم حکیمه	سول فتنه اوبدی الله امرنه
اولدن اغلامق کک اصل کینه	اجی برین انلرک اغلامی	زی سعادت حال بولمه اوله	راضی اولدی حقه حقدن کلنه
بو کناه لروک اکوب نیشور	عاقلبک درمه اغله ای	جنده ویریم نغمه لرم	خو عالی دیر که اولد قولدم
اولر در هر جهنم برده بی	بونده کوزک باشناک بر طره	ایچ طایح اطلوه ب نورله	عیش عشرت قبله کفر حورله
اوسر در آخر نه خوش کینه	بونده نیشور نیشور ای کینی	کوزکه الله هم اکانا لرایده	سول فتنه کافر اولدی دنیده

جمعه

من كلام كمال يحيى

بلكه بنور الله وديك مصباح
هر سعا في جناتك مفاخر
هر كه اول اشده بنور الله وديه
جان كوكل بركه يا الله وديه
هر مردى بيزرك حاصل اول
هر نديك نور قل سبه قوت
اول بنو جبارده جو حمد و ثنا
كه بيزه در اجز و زميندن
تكري بدي بركه سوزه بركه
شروع كذا زنده كلدر بركه
مبتد علمد هبتي قوت
مصطفاناك سنته اولكم
چوق صلوات ايده كو بولون اكا
كه شفا عتده بزي بارك اكا
اول بنيدن بر جد بندي يحيى
داو فليند در روايت خوش ملين

بزد خاندان روايت قبله لم
نظر ادوب روشن جبار قبله
تا كه دريك بجه كبر سين
اول كو زدن الاروا اوله سز
دنيه ارزوس بولدن اوزه
اجرك امتي جان و لوكل ميني
كه كوزه كوز كوزه ايمان ميني
اول كوشك شش حفت بفرود
اولد و زده كو جهان معبود
مضطفا به كلدي بركون بركل
ردي كبر اي شاه مختار رسل
بالكه بزد سوز و زاي ميس
كه الومر ديكيم اندن كرو
بود عاقل كبر برك اولكم
مخستندن دنيه نك قوتليم
كرو سوزي كلدي شاه جبار
اولد دندي بندي يحيى فلان

اَرْمَعَانُكَ وَارْسِيَه اَوْلَمَكْ لَه
 اَنْدَاوَلْ اَرْمَعَانُكَ بَدْرُ لَحِيْبِ
 وَتَرْجِرْ اَوْلَا اَرْمَعَانُكَ رَدْنِ نَهْ
 يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ تُوْبْرَا اَيْشِدْ كَمْ
 مِصْطَفَى حُرْمَتِ كِرْ صَدَقَ اَعْرَابِ
 عَاوَلْ اَوْلَمَه عَقْلِيْ اَشْرَفْ
 اَيْدَاوَلْ اَرْمَعَانُكَ عَزْرَا اَيْلَه
 هُرْمَتِ اَوْلْ اَحْلَاكْ سَبِيْحَا
 سَاكَلَه مَنكُرَه نَبِيْرَه كَلْدُو كَيْمِ
 اَرْمَعَانُكَ كَرْدَرَا اَنْلَارَه وَهَمْرَه

اَيْدَا مَيْدِي كَرْمَلَرِ سُوْلَرْدِي كَمْ
 هَر كَلَه طَمَنْدِي طَمَغِي شَرْدِي اَوْلَر
 بَرْمُوْدَرْدِي كَمَلْتَرَه سَبِيْرَه
 اَوْلَسَا رُوْفَا لِكْر اَوْلْ حِيَالِكْ
 كَيْشِي بَه اَرْوَقْ كَلْدَرَا اَيْدَه
 بَوْل اَرْي اَيْدَه نَبُوْلَه كَرْمَتِكْ
 كَيْ بُو اَشْدَه نِ فَاوَعَاوَلْ اَحْلَاكْ
 تَا كَم اَوْلَه حَقْمَنْدَه بُوْرِي اَنْ
 كَارْتِكْ اَوْلَنْ مَنزَلَه دَرْدُوْلُوْرِي اَشْرَفْ

بَرْمَجَبِ سَنَه دَرْدِي كَلْ اَوْلَه
 سَن اَوْلَا مَارِيْنِ حِي سَا كَلُوْرِي
 بَرْمَجَبِ بَرْمُوْدَرْدِي نَفْسَلَر اَحْرَه
 حَقْمَنْ اَرْوَقْ نَشَلَر حِي اَهْلَاكْ
 هُوْتِي اَرْوَقْ سَمْرَه وِرْدَا اَوْلِي
 هَر بَر اَعْنِي اَنْكْ كَرْمَتِكْ كَرْمَتِكْ
 سَاكَلَه مَنهَيْدَر اَوْلَمَكْ مَيْلِكْ
 كَر اَمَكْ رِي سَكْ بُوْلَه اَبْلَا بَرِي
 بِيْر اَوْلَمُوْرِي بِلِيْنِ شَخْصَه عِيَانِ

کلامه ای که در عزرا اهل سوزن سونلیا که در کلامه برزنت سوزن
 سونک نصدده که کلور جا الغه روحی جسمکدن آسان لغه
 آکه اوله مده کر کدر آرمغان اول نه درت زایده هویلو عتقا
 بیر اولدر که کئی هر خصبی راضی اید ه سید و بیسه قصبی
 فلد بن دعوی جبر له عتاب نفسی صوریلد بن ابدن حسا
 غیب ایدیه حلال ایشو کک خلقه شول رسمه خالک بی کک
 هر بیسی ندانک داغ بیل هونه که یوجن و ریدیه و قیل
 نکر اتمدن نه کورین اولدیه فرض الحیر و قضا به قلدیه
 اودملا ر قلدیه سوم ندر کفارت عشر و سج و رکات

هر کت مبرانه داغی آرمغان که کله خبرک یوز غدن کران
 هر صراطه آرمغان در زمانک که کجا اذن ککارن تبرک
 هم بویوله عزه قبل سا لکه آرمغان در مان کر کدر مالک
 هر اول آگاه اولد رضوانک چی آرمغانی وارد رر آنک دچی
 هر کلد خیر نیله ای چی آرمغانکد بویوله قل هر وانچی
 هر کلد ر نور رسول الله خوش آرمغانلر که سکا وصف اتم اوش
 هر کلد در تعالی عظیم آرمغانلر که سکا نه اولد کیم
 خسته لر و کجمله شاهین صیقل و بی عفو ابدون خیمه قاید
جواب عزرا اهل

کلار

هم بر شوی و لم صفت در در
 اولم چون خوش برفتند
 اولدیزد ز لیک لرد رخصه
 قلمقد رقصی بر خطه فوت
 هم بری اولد ز لیک عشق و دو
 ذریه است و اولدیک شوقه
 چون بحب شتاق اولم جو
 طالب اولان بر شو مطلوبه
 چو نله عزای کلایه سولیک
 ارغمانلارین ندر شرح ایلیک

جواب تسین

دیکله هم سین ارغمانلاری
 حاضر اولد اولدی ز رسته
 بین اولد ز کوهین برک ایلیا
 یعنی قو قو لایع برک ایلیا
 هر بنی که کوره یا خور اینده
 آن ابد صقیلوب پنهان ابد

هم بری اولد ز لیک بولیدن اول
 صقیلبا یعنی بولدن کدور
 هم بولدن صقیلبا طونین
 اولد طایر عذابیندن آمین
 هم بری براند رسته کام
 یعنی قران اولمقد رضح مقام
 هر که بونده دور شه و ایله
 آند اینه پین اولد قز ایله
 هم بری دور زمانه رسنک
 عشقه قل کوهینت اولد سنک
 قو قو من اولد ز برک کور
 اول برک ایزدن بر اغویله کند
 چو نله قهرک ارغمانلاری
 نید و کیش شرح ایلیک اولدن

جواب منکر و تکبر

کلایک ابد شولری هم قایلک
 کور بری منکر در بری تکبر

هم بری اولد رکه اول الله اوج
 قله الجفون وکله کجا چون
 هر که خلقه با هم ز غزوه قله
 دینتک اوج بخشک بر قله
 هر که خلقه ما لجز الکرام اینه
 دینتک اوج بخشک کیمی کده

جواب میران

چونکه منکره نکر سورن نما
 سونلک هم از معان و السلام
 کاندک امدیکم و میرانده
 هر کونک درت ز معان ائده
 بر اولدر قله خالص عمل
 بی را و بی خطا و بی ذل
 طاعتنده هر ذک اولسه ریا
 اول عمل لاین دکلدر نکر با
 هر بری آنک صفتقد رینه
 شول فیلد نکر کمتنه لینه

هم کونک درت ز معان ائدن
 هم سینه کالیک ائدر سکا
 سونلیا کراغ اول الله ائده
 بر اولدر کله در کرجن سورن
 بونده و ائده اولایون عیبرا
 هر که سوره قصده لیا لفر
 هم سوزینه کسه قلم رغبتی
 ترک ابدن و سیمیه آدم این
 فارتقد رواج بهتان املت
 لیک عیبت سونلک اولم
 کور بادن بخش عیبت سونلک
 کور بادن توبه قیسه و زبولو
 هم بری اولد رکه و بی جی اول
 قلنا شول فعل کونا حوا اول
 حقدن از توبه کشتدن ائمنیه
 خلقه جقه سونلیا او شمییه

هر که ایستاده رحمت کند
 خلق او شنید که در سوز
 هر که اولد ز که اولد خورش
 خلقه آسود قله خان خوش
 لاجرم ای ملک بولور خلق آید
 الا با و ز خولیا وارد رفیو
 هم بری اولد ز که سبج آید بول
 یعنی سبحان الله خوف این اول
 پنجه نولم دله سبید ز
 من مینارنده اعرد و در علی

جواب صراط

چونکه دیک دیک ترانوی طای
 هر آکا درت ایمان احوالی
 کلاک ایندی هم صراطی کلک
 در دله تقصیر کیون کلک
 هر که درت ایمان آنده آکا
 که کشینک اینی اول بولده آکا

بیر سی فایده دین تو مقدر
 هر کسک صوچر معان مقدر
 هر که خلقک صوچی طور معان
 آله سوچر عفو آید خوی خلا
 سن غضب و کین خشم اوفه
 خلم و صبری بلیق لیک طوفیه
 هر بری بر هر بری مقدر تمام
 هر بری بر هر بری مقدر تمام
 که خلی ترک آید سه اول
 هر بری اولد که جماعت بولنه
 بالک اون هر که آسیده و له
 مصطفی دیدیکه اول شدن
 هر بری اولد ز که خوف طاعت
 طاعت او ز رطوره جو ساعت
 ناله

عَمْرٍو قَلِيلًا بِهٖ ضَاعَ بَرِيْفَسَنَ
حَيَّ بُولَدَهٗ اَرْثُوْرَهٗ دَاْبِرَهٗ

جَوَابِ مَالِك

جُوْرَ صِرَاطِكَ بِنْتِيْكَرِ اَكْرَمِكَ
اَرْمَعْنَ لَانِ اَسْبَدُ وِطْعِكَ
كَلْدُكَ اَمْدِيْ بِنْتِيْهِ مَالِكُ حَيْنِيْ
دِكْلَهٗ اَمْدِيْ فَرَاوَمْدُ رَسِيْحَهٗ
ظَاْمُوْرِكَ فَاَوْجِيْهِ دَاْوَلَمَلِكُ
هُرْكَرَدَهٗ رَاكَهٗ دَاْحِيْجِيْ دِنَالِكُ
بِيْرِيْ اَوْلَدُ رِكِهٖ جَانِ طَلْبِهٖ
حَيَّ بَعَالِيْ عُوْرَقِيْ نَدْنِ اَعْلِيْهِ
بَكْرُ ضَارِيْ وُكُوْرِيْ نِيْلُوْ اَوْلَهٗ
دَرْدَلَهٗ هُرْجِيْكَرِيْ نِيْلُوْ اَوْلَهٗ
جُوْرَكِهٖ فُوْلُ صُوْحِيْ نِيْلَهٗ فَيْلَهٗ اَهٗ
فُوْرِيْزَهٗ فُوْرُقُوْلَرِيْ نَدْنِ نِيْ شَاهِ
هُرْ بِيْرِيْ اَوْلَدُ رِكِهٖ دَرُوْبِيْزِيْ قُوْلَرَهٗ
سُوْرَهٗ خَيْرِ اَبِيْهِ حَيْوَلَرَهٗ

اَهْلَهٗ يَابِيْتَنَ وَاْرِيْدَنَ صَنَا
اَلَا وُزْدُوْكَرِيْ رِيَادَنَ طَاْفِيْنَا
تَاكِهٗ اَنْدَنَ هُرْ قَضَايِيْ قَهْلَهٗ
مَحْنَتُ وِرْحُوْبِيْلَايَهٗ اَوْلَهٗ سَنَدُ
هُرْ بِيْرِيْ اَوْلَدُ رِكِهٖ عِيْضَايِيْ فُوْرَهٗ
مُرْشِدُ وِتُوْفِيْهِ فُوْرَاْنَهٗ اَوْلَهٗ
مَعْصِيْمَلَرُ مَنَزَلِيْدَنَ تَرْجِيْهِ
ثَابِيْ اَوْلُوْبِيْ تُوْبَهٗ مِلْكِيْنَهٗ
يَا رَعْدَنَ تُوْسِيْهِ هُرْ كِهٖ كُوْلَرَهٗ
اَوْلُ كِتَابِيْهِ قَلَمِيْنِيْ كِيْ اَوْلُوْرَهٗ
هُرْ بِيْرِيْ اَوْلَدُ رِكِهٖ كِيْشِيْ وِسْنَدِهٗ
اَتِيْنَا وَاْنِيْهِ اَبَالِكُ اَبَدِنَ
اَنْلَرُ فَرَشُوْرِكُ اَنْ اِيْ دِيْمِيْهِ
يَا كَلُوْبُ صُكْرَهٗ بِيْ نِيْمَانِ بِيْمِهٖ
وَالِدِيْ خُوْرُوْمِيْ حَيْمَتِيْ
كَافُوْ اَوْلُوْرِيْ هٗ دَخِيْجِيْ نَقْلَهٗ

جَوَابِ رِضْوَان

اطلعه

جَوْنَلِهْ بِلْدِكْ وَصِفْ طَالِي مَا لِكُوْلُ
هَبْ سُوْرُوْلُوْلُوْدَهْ دُرْ هُوْرُوْلُوْلُوْلُوْكَ

دِيكْر

كَدَكْ اَمِدِي كِيُوْرُوْمِضُوَانْ كَا
بَعِيْ اَوْلْ جِنْتْ خَرَبَهْ دَايْنَهْ

هَمْرُكْ دُرْتْ اَرْمَا اَكَا دَجِي
اِسُوْسُوْرُوْلُوْحَقْدُرُوْرُوْمِضُوَانْ

بِيْرِي صَبْرًا بِلْدُرْ هُوْرُوْجَهْ
اَدِي سَكْ عَقْلَهْ اَوْيْ قِيْلُوْكَ

رِيُوْهْ نَفَهْ زُهْدُ طَاغُوْرُوْجُوْرُوْ
لِيْكَ فِقْ وَّمَعِيْصِيْبْ اِنَا اَوْلُوْرُوْ

صَبْرَهْ هُوْرُوْشِكْ اِلْشِ اَسَانْ
صَبْرَهْ هُوْرُوْدِرْ دِرْ هُوْرُوْشِكْ

هَمْرِي قَلْعِدُرْ زُهْرُوْ سِيْاَسْ
تَكْرِيْكَ نَمِيْاَرِيْهْ نِيْ قِيْاَسْ

قَوْلَهْ وَفِعْلَهْ شَاكْرًا وَا
سِرْهْ وَّجَهْرَهْ ذَاكْرًا وَا

هَمْرَهْ عَمْرُوْ اَلْبُرْسَهْ رُوْبِ الْعَالِيْنَ

هَمْرِي اَوْلُوْدُرْ لَهْ اَيْشِيْطْ خَالِي

كِيُوْبُوْلُوْدَهْ تَرَكْلَهْ طُوْرُسَهْ

حِيْ بُوْلِيْهْ وَا رِيْ قِلْسُوْنْ

هَمْرِي اَوْلُوْدُرْ لَهْ خَالِي وَا بِلَا

نَهْ اَمَانْتْ كَرْمَقْتَدَهْ وَا رِسَهْ

اَلْ اَبُوْ كُوْرُوْمِضُوَانْ وَا قَوْلُوْ قِرْنْ

اَرْتُوْرُوْرُوْ اَلْ كِيْ حِيْ اَمَانْتْ نَعْمَتِيْنَ

خَرَجْ اِيْدَهْ اَللّهُ بُوْلِيْهْ مَا رِيْ

خَرَقْتَدَهْ بِيْرًا وَا نَدْرًا وَا وِيْوِيْ

كِيُوْبُوْلُوْجَاتْ رِضُوْنْ سَلِيْلْ

كِيْ اَمِيْنْ اَوْلَا اَمَانْتْ صَفَلِيَا

صَفَلِيَا جَا بِيْ كِيْ وَا نَدْرًا رِسَهْ

هَبْ كَا حَقْدُرْ اَمَانْتْدُرْ

فَا مَوْجِيْ حَقْدُرْ اَوْلِيْبِرْ اَلْمَرُوْ

جَوَابِ جَبْرَائِيْلَ

كَلْمَا اَمِدِي جَبْرَائِيْلَهْ تَرَكْرُوْ

ازینک از سونک او او مکت
 قفقی آرمده که لارا اولور نیک
 هریری اولدر که استغفار ایده
 دایر استغفار چوق تکرا ایده
 شونکه هر کون بخت کون
 ایده چون سن دایر استغفار معرقت
 چون یزدی ارمان جبر ایل
 اول مکتلط او سیل جبل
 کدک اندی بزرگ و پیغمبر
 اول بیلدیشو اسی سوره
 روحیه نوز بیک حیان سلا
 زیره اندن مشرود را شوقلا
 هر کونک درت ارمان ایل
 کم شفاعت قبله اول ناکه
 هریری پیغمبری سونمکدر
 شرح یوز وریفه اول مکتدر
 هر کونک حان کوکدن سوه
 شرح یوزن وارمه دایره

ایشلا بدی اول کدر ایل
 ایشلا بدی اول کدر ایل
 چوق بکدن ایلنای ایلنای
 چوق بکدن ایلنای ایلنای
 چوق بکدن صاعله اولور
 چوق بکدن صاعله اولور
 لیک اشرف ایلدن سونک
 لیک اشرف ایلدن سونک
 عقلله یوز سوز سوز ایلنای
 عقلله یوز سوز سوز ایلنای
 چوق سوزک بار ایشو اولدر
 چوق سوزک بار ایشو اولدر
 اینه اولغیک سلا سندر سندر
 اینه اولغیک سلا سندر سندر
 بیجه بیجه او بقرای نفسه اولنای
 بیجه بیجه او بقرای نفسه اولنای
 کچه کرده نای اولمه نای اول
 کچه کرده نای اولمه نای اول

هر کونک درت ارمان ایل
 هر کونک درت ارمان ایل
 بیر اولدر که طهارت بیه از
 بیر اولدر که طهارت بیه از
 از بکدن خسته کربور سفا
 از بکدن خسته کربور سفا
 کچه لارن دید که سوزک
 کچه لارن دید که سوزک
 هریری اولدر که از سوز سوز
 هریری اولدر که از سوز سوز
 از او سوز بیه که ایلنای
 از او سوز بیه که ایلنای
 کونک ایشا سونک او نوظرت
 کونک ایشا سونک او نوظرت
 هریری اولدر که او نای
 هریری اولدر که او نای
 فام کونک درت دایر صان اول
 فام کونک درت دایر صان اول

اول شفاعت لنا واراد رامبد
 اوليه عن رحمتك يا ائمه
 هوري اولدركم انك ايدرت
 سني طوتندرانك ايجي
 هر كور اويسه بوفضلوسته
 طوبوله النوراني جنته
 هر پري سومكدرانك عشقه
 اهل بيت عيفا دوصدقه
 انلري سومك ميا ابدركي
 جمله سني سومكه هنج بوفند
 هر كه بيز سومبه جوفله
 اول هيدر طشه فالقوله
 هر پري ايجاي سومكدر
 دو كل اجاي سومكدر
 الهی اثناعی دورت باربی
 هر فخر سوره بار بار لاری

جمله

جمله سن سومك كدر خا
 سومين كدر فاضي صايله
 چون خبر و بزرگ بيم دن باكه
 هر ايشيدك ار معان اي عيز
 كلدك اميد باوشكرو اول خالقه
 اول سوره باد شاه و رازقه
 هر كرك درت ار معان اكا الو
 اوز سكر نيك عالم اندن ططلو
 كره انك ار معانه طالي بوي
 زايكان جشائش انعام چي
 التوبه جنته كوشكي بوجور
 ليك درت در لوان اكا هو
 بوي اولدركه ديزا و نيت
 ام معروف المكدور و رجب
 يعنى خلقه نلهرين بلدره
 بليانه قليا نه قلد ره

ارمعان باري تعالی

كلور

عالم عاين كرك شخصك اوزا كذا افريله انك خلقه سور
 عليه ايمان واسلام اوكرده هم صلوت شرع احكام اوكرده
 هر نصبت كهر قراي ر قلند كند وكبره اولدن اول بويون
 بويجي ايشيجه ايجسون بويجي فاجن اولورا اري بيتر
 بريم اولد ره بر كمسيه رحمت ابد يعني كهر اتركه
 هر نه كورمان سه كند و طاره ابرغه دايجي كرك اتي صبه
 بلكه شفقت ايلور اماند درر عادن بنه اوكه خوش خنده
 قامو خطيبه زخم ايله كهر ساكه رحمت قبله رحمت ارحيم
 بوحديش او شده تام اوليجا هر بلندي جمله اول فرق اركنا

ابره عرف اوله دايم نيشه خلق اخنده خيال اوله ابد
 باطل ايشدن حقه ولا اوليه اكر بولدن طهر بوله اوليه
 جدوسق قلوبجي في الله الا بي عرض هر سه طمع الله اوله
 هر برسي اوسكردر انك خلق اخنده دولت ايفيلند
 يعنى بيلندوره اول هر كيشي باور ايشدن اركلي وديني
 كوج شيدجه ايله دنره به دلي ايله ديب بيلندره
 اكه دايجي كوج بين سه بنه كوك ايله دنر و نوسكرد
 حقيقول سومنر صا دقلر حقيون بر سكر وفا سفاردي
 هر برى جلعده اولت و بره كدر انوكيله حالقه ايركدر

جَوْنَهُ وَرَدُّكَ زَا بَحَا بِرَهْ جَا
 رَحْمَتِكَ دَا جِي رُو زَا بِنَا بِي كَا
 بَرْمُونِ كِه سَا كِه لِانِ اَرْ مَعَا
 اَلْتَرِ جُونِ بِي نَوَا بُو زَا نَوَا
 مِصْطَفَا وَ مَحْبِي وَ مَقْدِي
 اِي غِي رَحْمَتِ نَوَا بِي جَمِ
 اِي قُوِي سُلْطَانِ وَ هَا رَكِي
 اَوَّلِ حَيْدِ كَرْمِي جُونِ يَا فَا
 فَضْلِ اَطْفَالِكِ نَبِي قَلْبِهْ جَا
 بُو جِيهَا اَفَا يَنْدِر رَهْ كَرْمِي كَا
 مِثْلِ اَيْدِر سَهْ دَوَلِ اَوْ كَلْمِي كَا

اول جهان بايد در ره كرمي كا

عزم ايدرسه از ميا ايشي او كا

میت

اَيْنَبِ كَر جَلْمِ رُو حَقْدَر
 اِي رِي كَا كَر بِي اَوَّلِ حَضْرَهْ
 عَقْلِي تَهْ كَجِي جَمِ اَهْ اَهْ
 بُولِ جَنِكِ اَوَّلِ بَقِي مَتْرِي اَرَا
 جُو عَضِيَانِ بُو كَا اَمْبِدَهْ
 عَجْرِي سِي هُو اِنْسَانِ خَطَا
 قَا مَوْلَا اَلْبَيْتِكِ اَنْدَهْ اَرْ مَعَا
 اَيْنَبِ كَر جَلْمِ رُو حَقْدَر
 اِي رِي كَا كَر بِي اَوَّلِ حَضْرَهْ
 عَقْلِي تَهْ كَجِي جَمِ اَهْ اَهْ
 بُولِ جَنِكِ اَوَّلِ بَقِي مَتْرِي اَرَا
 جُو عَضِيَانِ بُو كَا اَمْبِدَهْ
 عَجْرِي سِي هُو اِنْسَانِ خَطَا
 قَا مَوْلَا اَلْبَيْتِكِ اَنْدَهْ اَرْ مَعَا

اي نبي بعدن و از ايدون ايردن

سن لور نوپرد لاري اردن

جونيكا

یا نه که تا خاک کله بکسان اولنجه یانه که
 کیشوز جان و کولکده حقه اقرار ایشوز
 هرنه که حقدن جدا در جمله اینکار ایشوز
 ببولک افتاده یوز بر یوله انکار ایشوز
 یانه که میرا قیله که عشق آتشینه یانه که
 یانه که تا خاک کله بکسان اولنجه یانه که
 ایشوز خا مینا عشق مخور اولمز
 دکمه بر نادان سوزنیه داغی مهرور اولمز
 بو قدر اچلیق اولدی سستور اولمز

خمیس

جمع اولک درویشار بر وانه که روز یانه که
 آتشی عشقیله چون دیوانه که روز یانه که
 باش و جان ترک اورد مر دانه که روز یانه که
 یانه که میرا قیله که عشق آتشینه یانه که
 یانه که تا خاک کله بکسان اولنجه یانه که
 شجر شمعینه قشور بال و بر ترک اید
 بال و بر نه سنه در زجان سرت ترک اید
 رشتنه نو خدیجان شمعینه خوش بر کیده
 یانه که میرا قیله که عشق آتشینه یانه که

یانه که

لَطْفَهُ إِحْسَانَهُ قَلْبِهِ مِنْ سَدَن دِلَارَمِ أَمْتَمِ

جوابیاری تعالی

لَطْفِ ایدون ایدرخدا باغشلمم استکین

بودم آکا قلم عطا باغشلمم استکین

امتی نیدن دلک همت قلمین بلدک

مستلق احسان دلک باغشلمم استکین

دوشه یوزی فرشته قلد ریشک بوغشلمم

کل اندی سن طور فرشته باغشلمم استکین

قلدر باشکی ای حبیب دزلو لوره سنس طیب

استر چون کیشم همت بوجه قلیشه

نه ملک جانه قلیشم سدن دِلارمِ اَمْتَمِ

باشی بی اورم فایکده طوغری طورم

شکرانه جانورم سدن دِلارمِ اَمْتَمِ

اولدم باشم قلدرم کورم بیشیکه طولدرم

اهم جانه بویندرم سدن دِلارمِ اَمْتَمِ

انرا تم التزم اولد کومه عم میزرم

استر الدن قورم سدن دِلارمِ اَمْتَمِ

آدم محمد قلیه سن دردم ینه سن بله سن

لطفه

بِرَأْجُوبِ شَمْعِ حَلَالِهِ جَمْعُ أَوْلُوْبِ بِنْتِ كَرَكْ .
 يَا نَهْ يَا نَهْ طَاكْ أَوْلُوْبِ وَبِنْتِ كَيْهْ بِنْتِ كَرَكْ .
 شَيْخِيْنَ شَمْعِ جَمَالِهِ جُوْبِكْهُ مَطْهَرُ دَرْ بِنْمِ .
 نَالْ بِرْ تَرْ كَيْهْ وَدَلَنْ سَعِيْنُ وَارْدَرْ بِنْمِ .
 رِيْشَهْ سَزْ لَوْحِيْدِ حَقَّهْ ذَنْبِ الْكَبِيْرِ دَرْ بِنْمِ .
 بِرَأْجُوبِ شَمْعِ جَمَالِهِ جَمْعُ أَوْلُوْبِ بِنْتِ كَرَكْ .
 يَا نَهْ يَا نَهْ طَاكْ أَوْلُوْبِ وَبِنْتِ كَيْهْ بِنْتِ كَرَكْ .
 جُوْبِكْهُ بِرْ جَمِيْنِ الْمَدَّهْ تَوْحِيْدِ اَنْشُوْرَهْ .
 اَوْلُ شَبَهْ لَوَاكْهُ مَا بَعْدِي تَرْ دِيْدِ اَنْشُوْرَهْ .

اَمْتُوْكْ اِسْتَمِيْمِ غَرِيْبِ .
 اَمْتُوْكْ جَسْمَلَهْ كُوْجُوْمِ .
 كُوْتُرْ شَرَا بِنِ اِبْجُوْرَمِ .
 لُطْفِ اَيْدِيْ وَبِنِ اَيْدِيْ .
 اَبُوْرَمَا زَيْ سَعِيْمِ بَرِي .
 بَاغِيْشَلَهْ مَرَا مَتِيْ كِي .
 جُوْبِكْهُ اَنْدَاكْ اَهْلِ حَقَّهْ اَقْدَا بِنْتِ كَرَكْ .
 اَنْشِ عِيْشُوْ حُدَا دِيْ اَيْنْدَا بِنْتِ كَرَكْ .
 تَابُوْلُوْحَهْ ذَا رِيْحَقَّهْ اِنْتِيْ بِنْتِ كَرَكْ .

یاره کراور بار لاور زره بیرنه بیگ اوله جن .
 جوز ادک علی ازلده حلوقی ایلدی جن .
 بر اجوب شمع جلاله جمع اولب بنوق کرک .
 یانه یانه خاک اولدو و بنب سینه بنوق کرک .
 صور سلردک کوزی سیدار حقده باقوز .
 هر بریز نا ابد جایی طهوره ساقوز .
 ماسوانه قطب اولان شیخ خیرالدین .
 بر اجوب شمع جلاله جمع اولب بنوق کرک .
 یانه یانه خاک اولدو و بنب سینه بنوق کرک .

برخه بچاره نوز اول عهد مجد بدانشوز .
 بر اجوب شمع جلاله جمع اولب بنوق کرک .
 یانه یانه خاک اولدو و بنب سینه بنوق کرک .
 آل آله نور جمالت باده سینی آله نوش .
 اولکه حقدن بی خبر در کشته ن طریمه کوش .
 بحر و بش طل بحر حقه در عشقی آله ناش .
 بر اجوب شمع جلاله جمع اولب بنوق کرک .
 یانه یانه خاک اولدو و بنب سینه بنوق کرک .
 منت و شیدا اولن سن ادک ابد آله دن .

بازده

بزم کربار کا بھی عالمہ اولدی بی بی

التمنا سبب دامنینه انخاذا فکل ایل

طالب یسک جزبه حق دره سینه ای علی

بر اوجب شمع جلاله جمع اولب یتوق کماله

یا نه یانه خاک اولب دونه سینه یتوق کماله

روشنی فرما بد

چون طوع غیظو ندی جهان یوزنی خند کینی

کدر اولاسومیه بو وجهله سن ماه ونی

توک کرد و عجبی هیند بلور بون که سن

هاشی سن عینی شرم مد بندش و شعی

سنس ای پشت پناهی ملک و ضامن و بی

ایمانک کوزی سوکلی خورخونی

سن ایبره قول اولن هرنه قدر مد برسه

بند مقبل اولور مثل بلا ای جیشی

بر مغندن اقدوب اب روان بخش روان

بچه یوز بیک کینی دن دفع اید سن عطفی

دین حکمتده بشوردی چرسک سوکوی جن

جبریل اولسه نوله مطبخک خیمه کینی

فیلوز عرفا بوجہل کی آبر او لور

سن ابوالقاسم لہ ہر کہ طو تر سہ کور پی

بر لور بندہ دعوی فوت اولہ کدم دیو کو کہ

بغلدک بیلو کہ ای نور بلا سایہ طیبی

والضحی وری کی واللیل او فور سنبلکہ

رو نبی وزد بود ز کل عدات و عیبی

اشرف زاده

بی وجودم عشق او دی لشم ندر بندر

یا نور کی کل اولدم بر دخی بندر

آہ آیدد بر نفس فریاد اریشور کو کلر

هفت کردون ربع مسکونہ در ہر بندر

شعہ بر پو واندہ دشنسہ فاش اولور عالم کر

معشوقان عشقی بے کور کو نہ آپسور بندر

بر عاشق معشوقون یا ندر راجسا منی

میم حی و میم ذال جانی مسکسل بندر

شکایت عن احوال النفس

دریاہ ابلہ ای سلطانہ قور تر پی بوسودان

در بالرا اولدی کما ہر قور پی بوسودان

شکایت عن احوال النقیس

دکله اندیجا بر بنامش بی بر لغایه آخرنده حسن سینه
 جوق هوا و نظریه بد منتم قو کنا هلد در کینه طلیس
 جچی خجیکار دلدی عمر مک طوریون خریط در کولک
 عار اولان زرق و ریادین اول نیاز
 هر نه دکور هد طاعن فلور آره سنده وار ریایی سلور
 حوضله طول ملد ره ستم دیبر اوند و مجله ارتکون
 دنیك بیفیلر بی باهر کچه کوند زنده سونشیم
 قصدا ایدارتم که فکاک نلغه جفین طوعری بوی اریغ

دشد عیاجمه بر فراف اولدم در کا هلدن ازان
 عینایت نظر بیه باقی قور تر بی بو سودادن
 بر سودا به دشم نینه دیوانه اولدم دیوانه
 یوز طونشم در کا هله قور تر بی بو سودادن
 در کا هلد جوق در صبح کنا هله بیز ایچر
 اول جیبک خرمینچون قور تر بی بو سودادن
 بو سن اکن احوال لنی عرض لبر دوسته حال
 اوش طوبه م بر شد الی
 قور تر بی بو سودادن

دکله

جوفد روجه كناه يا آله
 الله رحمانكدر زيبت بناه
 روجه اشكر كناه اي جيب
 الله سندن قياورم صومج
 رحمتكدر نيم خورم انكل
 بن بگا انكدر و مجي انكل

سَاجَاتِ وَتَضَرُّعِ

يا الهي عزتک جفاي چون
 جمله مرسل انبيا صديقي
 و زير تو نه و توفيق يولي بي
 زهد طاعت ذکر تسبیح خالده
 قلروله لطف ايد و لطف اشله
 بئر لارک جرمي باغشله
 صقله غل ناريت بن انايمز
 اموله آله موافق حاله
 حضرت کوله طو نور شولدم و
 رحمتک دیکر نه طلدر و ري

که نهي بوندي جا ويزر امان
 الله نقتم باوز ازردها همان
 عقله بول ويزر اولدي نقتم
 او کوردم کورم اولدم اي که واه
 و اني کر بيلغرسه پار شاه
 الراحمان تکدن ارتق بقيدور
 کچه کند ز بدم اچدم تا يما
 با خود اولور و يوعنه بيمدم
 ذکر تسبیح اول حقه آه اندم
 کوندر بن نفس بولسنيه بورد
 الله بوددر نجالين ريدي
 کچه کرد با بتاني و بدم
 بونکنا هلام اکوبه اندم
 بكون اکوب صومجی غلامدم
 نفسه و بدم دلاکين دا يما

يا الهي سادك معلوم خاليز	وزمكل شيئا نه بوا يا بوس	يا الهي ضد الم او شي شيكا	لطف ايدت توبه ولو فويو بتر
بتر شيئا ان الدما سون ابي	طالح حق اولنه ويز كل طلب	روز قبل جنسده هم ديد اركي	قل جلي هو صفات ذاتي
رحمتك بر لغنا غل يا غني	يا كبره ويا لطيف يا ولي	او مره لطفك دكبرن يا الله	جسغون ايدنه نيت شاه
بمئل وار سوليز اني دلم	صوفي بيكده بودد را اولم	يا الهي فعل الله ذليل	انده ابا نبي ورسول هم ليل
صوفي بيك نبي زدا بگل	حضرتك ان صولي سوسور	جنسده ايدنه سن بيزم طرف	بندكهر انلاز اوله انده راف
يا الهي جمله خلقه رحمتي	جنسده جمله سنه غريف	يا الهي قولك وركه رحمت است	بوعلى قولك داخي سله ايت
اي كبريا رحمتك ز جيب	آخزده قلبه انلا عتاب	مستجاب ايت بود عامر يا الله	وز بزه جنسوكي ابي با و شاه
اوله نسيه كر عتاب سندن	حضرتك وار سوزد رالي بون	جمله سون مؤمنات سئلا	
پر مرتونا غمز اوله جبر	اخذ كوز صوا ولا ما و حميد	قل جلي انك ابي يا ك ذات	

در دلك داخي چوقدر جانده كوله كوكل اغله يوري
 اعلد كركوملدرك شود نياده فلما ذرك
 هب كتدرك كدرك كوله كوكل اغله يوري
 ابوكير اولدروپه بيغمرك اولو يار
 قاني محمد عثمان علي كوله كوكل اغله يوري
 شود نيا فلدي وفا اوكا دخي قلدي جفا
 قاني محمد مصطفى كوله كوكل اغله يوري
 فنادر شود نيا فنا قاني انا قابني انا
 عبرت يتر اكلينه كوله كوكل اغله يوري

من كلام محبي

مدد قل در دمه در زمانه كه سنس جانم جانانه الله
 قو مخلوق سكا يلو ارب ولند شي سجا فر الله
 تيار ايله بكار زلو اولدم كه يلو ارب سلطان فر الله
 يورم فرا سينه نهمه الهي بعثله صومچي غفر فر الله
 صومچم بدم بكون كدم قوله اومارم رحمتك رحمان فر الله
 حبيلدن ابرمه كوكلوزي يله حشر ايله كل حيا فر الله
 ايمانيله كوچر محي قلوبكي كديچك ديندن بوجانم الله
وله ايضا
 بزغريش كلكه سو كوله كوكل اغله يوري

بِرُفُونِ الْوُفِيَانِ اَوْلَه
 اِيْحَن طاشِك بُرْغان اَوْلَه
 طِرْفَن دوشك بُورغان اَوْلَه
 كوله كوكل اَغله بُورِي

وله ايضا

مَسْعُول اَوْلَكْ ذِكْرُ اللهِ
 بَلِكِه وِطْنِ تَرْكِ اِيْدِه وُزْ
 دَكْ بِلْوَه كِه لَمْ اللهُ
 بَلِكِه وِطْنِ تَرْكِ اِيْدِه وُزْ
 اللهُ اِدِي دَلْوَه يَكِي
 بَلْبَل اَوْشورِ كَلِه يَكِي
 اَغله وُضْعَتْ اَلَكْ يَكِي
 بَلِكِه وِطْنِ تَرْكِ اِيْدِه وُزْ
 اُولْب اَوْدَلْب يَتُوبْ
 اَوْسَمَزْدَه اَوْنَلرِ يَتُوبْ
 قَه يَزْدَه وِطْنِ طُوْتَبْ
 بَلِكِه وِطْنِ تَرْكِ اِيْدِه وُزْ

بِرُفُونِ كِسْرِسْتَه
 كِهِي بُرْفَزَه لَوْرِيْشَه
 دُوشْتَدَن يَكَا سَفَرِدَه
 بَلِكِه وِطْنِ تَرْكِ اِيْدِه وُزْ
 مَشْكَبِن اَدَم اَوْبُرْجَانَكْ
 قُوْبُوْدِنِيَا دِي كِي صَانَكْ
 اَسِرِنِي طُوْت اَوْسَلْطَانَكْ
 بَلِكِه وِطْنِ تَرْكِ اِيْدِه وُزْ

منك لایم جمالی

كُوْطِي شَامِ حَمْدِ دَرْدَكِه خَيْرَان اَبَلِه دُوشْت
 كَه اِيْ صَيْفِ شِنَا عَشَقَكَلَه سَكْرَان اَبَلِه دُوشْت
 دَسْتِ اَلْفَكَلَه صَوْبِنِ حَامِ حَمَا لَكْدَن قَدَحْ
 بُوْدِلِ دِيوَانِي حَمْدِن كِ مَسْتَانِ اَبَلِه دُوشْت

بن غریب اشقته کذا رحمتک یارینه

هر سخن کسب کی سوز بیه نالان ایله دوست

یا قهر جان و چراغی خسته پروانه وار

گو کلبی شمع رُخوک بر منده بران ایله دوست

جانود لدن عاشقم رسوائ عشقک اولغاک

صل منده سینه شو قوی احسان ایله دوست

درد کونک درد بیه در مانده اولمشد روک

دردمند که رینه درد کله در میان ایله دوست

سن شها قلبی بفر توک جمالی ضعیفه

نفس دشمن رعیننه منزلین آسان ایله دوست

محتدمه مایه

کوز منیشلوا ایلدک آه ندلوم اولم یی

بفرموز بشلوا ایلدک آه ندلوم اولم یی

آردن دی ایلر وک زاری اود اولدی آنلری

چوق فراق قوددی هریری آه ندلوم اولم یی

پروانه اغدی جانلری گوکلر حقدی اونلری

دوکلدی قلبی طونلری آه ندلوم اولم یی

بربره دکدر برسوز کلدر عالمه دبدز

آه نیکووم اولدوسین
 آه نیکووم اولدوسین
 آه نیکووم اولدوسین
 آه نیکووم اولدوسین

یونس فرماید

ای دجی کونش دجی
 نوردن محمدک
 دامندن محمدک
 امت قیدین بدی
 قبری محمدک
 مارن میلکن تونک ایدر

واروب زیارت ایدر
 اول مریم اوغلی علی
 یوزبک عیسی سزگردان
 اولیا لڑک کلدیر
 جانلر فدا فیله لیر
 محمد بزد کزد
 اولیا اورد کزد
 اقصقلو فوجلر
 بارن یله فونه لسن

قبرنی محمدک
 سیزله اغدی کوکا
 و مینده محمدک
 صف صفا اولوب طوردیر
 یولنده محمدک
 عالمکرده دپن دز
 کولنده محمدک
 فلسه طاعت کجلا
 ضافندن محمدک

ای یونس امره مسکین
 میزسک محروم من
 آسکی بر بحر من
 خونین محمدک

قیوسوز ابدال

سوال اندم بؤکوه طولا به
 اکلدن دلیندی رتلوغره
 چون بفرک دلوکدر کوزلوک
 قارک یوکیه لند زوزن
 ایف فدی بوقلش جنکه
 کوزک باشی روان اولمش خولک
 چون دایه سورس یوز ترا به
 قفانلدن چگرد ویدی کبابه
 سببه رصنشدک بو عفا به
 صبرسن درتلو کوزدن خون
 اکلدی دویوشش ببابه
 کلمه ورمدک بر خطه خایه

نه جراتی سکا بوخ غدار
 دنولدن بونیدی کوله کوزک
 که دردک دتوی جنه حسا
 قراقلدن قرا بزرگه آبه

جواب طلب

طلابت ایدر ایا کورم چرابی
 بنووسر کد شتوی سورسک
 کچمشدم ترادن کوزکرو
 او تودی طویله هری و طراح
 هر اعمی موس باغین کوزکن
 قضاوش سکردهستی قدردن
 ایشمالده جرابو اراج قولاچی
 که من نیلاردم بزوجه طاب
 ارشدردم ترنایه بدایچی
 کچردک بزمان بورشه چا
 عمق شینک اولمش طرابی
 که بر شخص ابرینوبله بدایچی

بدرستی در کتب و در کتب
 و در کتب و در کتب و در کتب
 و در کتب و در کتب و در کتب

نه جور

سَلِمَا نَكُو سُو رُو رِي تَجِي بِل وَ اَطْبِرَا غَه اُو زَمِي دِي كِي اِي
 سَكْدَرَم جَانِي فَا فَرَا وَ طُو بِي حَكِي مِلَه سُو رُو سَكْدَرَم
 كَرِي ظَلَمَدَه اِي تَرَكِي خِي لِي طُو زَهْرَه طُو بِي دِي لِي صُو سَا
 بِي خِي رُو فِ تِي كِي سِي فِي سَام بَلُو رِي سِي نِي كِ نَام رِي شِي فَا
 صَبِي رِي سِي جَا دَه سِي اَلِي شَه صِلِي ش نُو قَلَدَن قُو شِي شِي دَرَم فَا اِي
 جِهَانِك نَا كِه اُو مِي وَ مِي جِي بَلُو رُو دِي دَر رِي حِي تِ اُو جِي اِي
 قِي مُو سُو زَا بِل كِ سُو زِي مَكْر حَقْدَن اُو لُو رِ فِضْل طِي اِي
توحسب
 دَر دِي كِ سِي اِنْدِي هَلَا كِ اِي كِي جِهَانِكِ سَرُو رِي

سَرُو نُو بَرِ طُو لَدَم هَر صِفَا اِي دَلُو بَرِ نُو تِي هَطَقِي كِي سِي دِي
 كَلِي كِي اُو رُو رُو دِي اِي اِي صُو قَلَدَرَم نِي حَه مَدَتِ نُو مَه
 قِضَا دِي سِي لَه حَر حَكِ حُو رِي نَا دَر مَحَلِ طُو قُو دِي اُو رُو كُو مَه
 دُو رُو دِي بِلَه لَو اِي بِي جُو نِ رِي اِي دَر كِي اِي كِي دَر اُو دَر وِي نِ
 جِكْر فَا اِي نِ دُو كُو رُو مِ فَا اِي يِي اِي اُو بِي وَ شِ غَرُو مِي قُو رُو نِكِ
 كُو رُو مِ بَا شِي صُو لُو نُو سَا نِ اِي اِي كِي لَانِمِ نِي دَر اِي نِ دُو سَتِ دِي نِ
 كِه صُكْرَه وَ نُو مِي دِي طَا سِي لَه قَا نِ اِي مِه طُو دَر دِي بَرِ فِشُو بَا لِ
 كِه اُو لَمَا دِي اِي كِه صُكْرَه بَا اِي كِه دُو سَتِ اُو لَدِي وَ زَانِ بُو حَا
 مَكْسِ دَا رِي كِ بُو اُو رُو رِي صُرِي اِي بَكَا حُو جُو نِي هَ عَن كِي بُو تِ دَر

سليم

استیئین مولام بینی
 سناہ اولاین بز زمان
 وارین هر محفله
 ترسا دمید هر دله
 سندن خبر و بر نلره
 منهمان اولاین بز زمان
 اقدیر قتلو بيشم
 ار توره بن بفرمیشم
 نابولجده بن نقاشم
 عزیزان اولاین بز زمان
 بنلوکر بندن بویه بن
 سنک قوکی طوبه بن
 کورد کومر سنا بن
 خیران اولاین بز زمان
 بولکده منصور اولین
 اناحق طبیل اوره بن
 اصلب وصلک دارنه
 بردار اولاین بز زمان

عزت بیگم دُر بی روال
 ایکی جهانک سرور
 موسی سنک طوری سنک
 جنت سنک حوری سنک
 جمله جهان نوری سنک
 ایکی جهانک سروری
 عرش بز سیران سکا
 کلر قمو خیران سکا
 حقدن کلن قران سکا
 ایکی جهانک سروری
 حقدن دلا ز زواره وز
 تور بکه بوز لر سوره وز
 سول کور کلو بوزک کوره
 ایکی جهانک سروری
توجیه
 دوشین عشقک بجر نه
 غواص اولاین بز زمان

بیدی طامود د کدری قلنیه براه بومه
سکرخت عرض اورسه ستر او چاغی بیلین

وله ایضا

شوریده و شیدا قلن یارک جمالیدر بی
عالمکره رسوا قلن یارک جمالیدر بی
کوکلی غبردن کسن کدوبه مخصوص آیلین
عشقه کرفار آیلین یارک جمالیدر بی
اول کوزلرم کربان آیدن هم حکمران آیدن
حیران سرگردان آیدن یارک جمالیدر بی

وله ایضا

شولیه حیران آبله بی عشقک او دینه یاسین
هر قنجی باقارینم کورد کمرستی صنایین
عشق کبله طولدر ایچم سدن بیگا آبله کوجیم
لطف آبله باغشله صومج لطفکله دکلانین
سک عشقک طوبیدیجا ترکی اوردی جهانتک
بلمز مرقنده مکانک سنی قنده آسته یین
علم ظاهر او قینلر عشقک فارعذر آندر
منصور اولدم باؤک بی عالمکره سولینین

نَفْسَلَه شَيْطَانِ سَيِّئِ خَيْرَه جَكَرَتَه نَبَا .
 فَضْلِكَيْلَه سَن هِدَايَتِ اِيْنِه بَغْلَا سَي
 بِيْچُون اَغْلَرَسَن بَكُون اِي كُوْرَلَرُم اَوْلَا بِيْچُون
 ، بَارَا غْلَرَسَن بِيْچُون دُون لُون اَغْلَا سَي
 نَا زِيْنِيْن عَمْرُؤُوم جُوْرَدِيْن سَرْمَا يَه .
 ، اِيْچُون اَغْلُوْب دِيْرُم سَحْرَه وَا مِي
 خِد سِيْچُون دِيْرِيْن سَرْمَا يَه لَدِيْچُون
 ، مَغْبُوْن اَبْلَا دِي بُوْد نَبَا دَه فُو سُو دَا مِي
 اَج كُوْرُوْجِي اَر دِنْبَا دَه بُوْرُوْر كُن يَار جِيْم .

عَقْلُوْجِي اَبْتَمَدْن اَلْن بِي بُو سُو دَا يَه صَلْن
 بَرْمُرْتِيْدَه بِنْدَه قَلْن يَارُك جَمَّا لِيْدُن بِي
 قَدْمُ بُوْكُ نَا يِي اِيْلِيْن اِيْتَر كُوْرَجْم وَا يِي اِيْلِيْن
 بَرْمُرْد لُوْب نَا يِي اِيْلِيْن يَارُك جَمَّا لِيْدُر سَيْنِي

مَالِطِي فُو مِعْل سِيْنْدَه سَن نَهَا بِي
 ، بُوْلْدَش اِيْلَه حُوْبِكُ سِيْنْدَه يَامُوْلَا مِي
 عَرَضِ مَحْرَبَه جَكَرَلَر يَانُوْبِيْن طُوْتِيْجِي
 ، اَوْل قِيَامَت كُوْنَلَر نِدَه قَلْمِعْل عَطْشَا مِي

قهر کبيله قبله محشر ده جوانا بیدار

فومغل بوخالله کل حاله دکشور فالوچی

ناضرا اوستنقبیه قبله سن پشوامنی

کلدی همتر قولدوک لطفی قولک عیضانی چو

رحمکندن قبله محرم حی چون مولا

کمال اویچی

ای در بیایلیتم کوریتنم زده هوقنی

کاروبانندن کیر و قلدیم زاده هوقنی

مهنده اویب کدرکن ایچو ایشورچی

رختی طرار ایشور باروینکا هوقنی

قاره کواولدی قوموعا کیمگا اوثر بالکوز

دون کون اکوب کلزم کونش و ما هم

در دله آه اندکجه بورکم قینر طسیر

اولد و کمنر حانما نوا میلکتو جا همز

ای عجب نینجه قولم کیمه قولن قیلورم

پرده کون کاجما زمر کورم شاهوقنی

عاجزم نول وارمنغه قلدی ایشور بلورمنغه

فضلی قلبسه فلاوز ناکه اللهم قنی

رختی

قَابِكُورُ بِرَحْمَتِ نَبِيِّكَ تَزُولُ نَارُكَ .
 . جَهْدُكَ لَهْ شَيْطَانُ قَبُولِ رَيْبِي تَزَجُّكَ يَا بَكُورُ
 . يَا بَكُورُ نَبِيَا كُورُ بُو كُورِي لُورُ قَائِدُ .
 . كَيْجُوكْ أَنْدُكْ حَقُّهُ قَاجُكْ هَمَّتْ أَنْ جَابُكُورُ
 . جَابُكُورُ تَوْبَهُ قَلْبِي تَوَلَّهْ نَفْسُكَ بُونِي .
 . زَبْدَهْ يَوْفَدُرْ أَنْدُكْ أَرْتُقْ يَا پِشَا جِي ضَابُكُورُ
 . صَابُكُورُ دَشْمَانُ اِلْمِيدَنْ دُوسْتِ اِلْمِينَهْ كُورُ .
 . بُو كَالِ اِي كِي عَاجِزْ دَكْسَلَهْ طَابُكُورُ
كَالِ اِي كِي

قَابِي دُوسْتِي كُرُوسُومَكْ هُو دُوسْتِ لَارِي .
 . يَا أَنْكْ دَشْمَانِ رَيْبَهْ بَعْضُ وَا كِرَا هَمْرِي فِي
 . كَرِيخِهْ اَدْمَدُرْ كَالِ اِي وَي نَقْضَانُ اُوزِدُ .
 . اَدُو حَالَا كُورَهْ حَالُوكْ اَهْ وَي كَا هَمْرِي فِي
كَالِ اِي كِي
 . اِي قَرِينْدَا سَلَرَا كَرَا بَدَلِ رَيْبَهْ طَابُكُورُ .
 . مَا سِوَا اِللهِ قَوْلُ اَوْلُ مَعْبُودُ كُورُ دُرُطَابُكُورُ
 . طَابُكُورُ لَوْلُو عَكُورُ غَيْرِي بَهْ يَا طَلْدُرْ حَقُّكَ .
 . جُونَكْهْ اَنْكْ قَابُوسِنْدَهْ يَقْدُرْ اُوزَكْهْ قَابُكُورُ

جوطېر فدن برادې تومنز
 كړو و پېراغ اولور الحكمة لله
 بودنيا كسبه قلما دي هرگز
 بودنيا پېره قالور الحكمة لله
 هر اولاشون سويش بيشنلر
 صولك اوچي ايرلور الحكمة لله
 كلن كچر قون كوچو هميشه
 درين طاعلور الحكمة لله
 جهانده مال وملك مسئيله

گمال انجی فرمايد

نك حقدن كلور الحكمة لله
 ندرسه اول بلور الحكمة لله
 نه كسادن اوتانور اول نه قوز
 نه ديكسه فلور الحكمة لله
 اولمدن كسه قوزلادي قانچ
 دخی قور تلور الحكمة لله
 بلورجان امانتدر كومانسوز
 كړو و پېران اولور الحكمة لله

یدی اقلیده حکم سورنلره تنگ امله حکم سوریدی اولم
 ای چجه صاحبه ان سرورن تختن الوب لشکرین قودی اولم
 ای چجه کتلی قلدی زبون
 کیم بزه هیچ کلیمه دردی اولم
 باغ بلیک بیزیم دینلری
 بوزنلرندن کوزجه ایردی اولم
 ای چجه بیسارلی قلدی حراب
 هم اسوز قودی چجه یوردی اولم
 اهل دنیا بو چجه بللر باید وعین

هزارتن احساور الحکم الله
 یشارن یاشین سورلرغا لور
 دوزیلن بوزلور الحکم الله
 اجل رنجینه هرگز کیمسته
 نه بولدی بولسور الحکم الله
 کمال اوچی بودرده چاره صبرایت
 چو هر طوغان اولور الحکم الله
 کاله ای فرماید
 ای کوکل اونیکه اوشا زدی دینه کیمه امان وردی اولم

۱۶
 اعجل رنك دوندي ر عيفر آنه •
 صرد مشلر بورر مشلر طور رزن •
 نظر قبلك اعجلرود خزانه •
 اجل رنكي بولاره طورن كيور مشر •
 اغوصوش قدهدن قانه قانه •
 اسز يليلر بولار بوللاره دوشر •
 بصر كر هيچ ديمر كر كره اوشانه •
 نلاري عتمر دكيدني عرفه وير مشر •
 كد اي اولمش طور رين شمانه •

بزدم اجيره يقدي ميردي اولمه •
 طون طابن قيدي تابوت كفن •
 هم ستر اين سبنه دكر ايبي اولمه •
 نجالر ورك بوزنه كلدي جهان •
 نجلر ورك دفتنك دردي اولمه •
 وكه ايضا •
 جهان اهلي نظر قبلك جهان •
 كورنك كره نيجه طورن كيبي زمانه •
 يشل حبت صيفت بغلر طور رزن •

عمر و آینه ای هم روز اولنگر کش و از سیکه و بنا کن و صا^{نه}
 جهان تو کالک کماک اشدر کوزک آج فل نظر دست ودها^{نه}
 امیدک حضرته دتغل ای صا^{نه} ویر و حرمین را اول و ما^{نه}
 الهی ز لکومر خاص آله بزجارتان قله بنو ایما^{نه}
 کونهارم لنگار و صفا بکار رحمت فل ای حی و آ^{نه}

سَلَامَةُ فَرَمَائِدُ

طوبی جهان سرتش انوار مصطفی .
 خونکم بلور دی دنده انا ر مصطفی
 اولدی جانده نوبت شرعی محمد .

چکل بشله ی صوو قده کانه
 قرابانی و کلن بنا نه
 سوزلد صوک اوچی شندی
 او داخضت سوزن زبانه
 اومسدر عجب قاجان و بانه
 یوز اوزش طریقه و آرش نه
 مگرد کلا دی بر دی اولدی نه
 یقاکل زنون اولغل دیوانه
 یغی زار ابلن کالار اوخانه

بزک زنجیری قیش بوزدی قضا
 بنفشانک فی کونکج جمالی
 قه زکشد بی مشانه کوزلر
 سوره بلبل کربان بیدن کل
 لک خیمه سیر اوزره و غطا بدر
 چکلر جله بی منبول کربان
 بو قوشلر تر موزن سوبلاسر
 حقل حکتلربن اکلر اولرسنک
 ویری قالمسه حقدرد لک یار

بازار کفر کبری ضلالت خراب اولوب **بیت**
 هم خوش برندی شرعله بازار مصطفی
 دینک جراحی نیدی و نیدی قواوده
 کفار اهل هب شکر اغیار مصطفی
 کجه که یوقدر بو سلیمانده خوش عمل
 نور از نور کولکله انوار مصطفی
حقی و مایه
 چجه نرطاسکه فاه یوطر النده فلکوت
 به چجه تراوله دل و زخم الندن فلکوت

در این کتاب
 در این کتاب
 در این کتاب

تولدی جهان جنانه ازها مصطفی
 لوحید سروی روضه امانده بتدی خوش
 اقدی جو عزیز جگت اسرار مصطفی
 خوگ لشننده اوئدی کورچی بسلی
 رحمت کلیدی بوکل کلنار مصطفی
 اولدی مشام عقل و دل و جان معطر
 آلهدی چنکه نانه کفتار مصطفی
 قلنادی قدر و قیمتی در جواهرات
 در لر خیزی لفظ در بار مصطفی

بازار

بَلَوْتُ قَلْبِي أَوْلَدْتُ هَمَّ الدِّدْنِ فَلَكُوكُ •
 بَلَزِمَ نَقْلَمَ نَبْدَمَ الدِّدْنِ فَلَكُوكُ •
 هَرَجَ حَجْرِي بَرَانِي شَوْقِي بَلَزِمَ •
 شَرَحَهُ شَرَحَهُ يَوْمَ كَرَامِي بَعْرُومِي دِرْ •
 خَجِرِي نِي لَوْلِي فَا بِي أَنَا كَيْنِي سَلَمَ •
 بَلَزِمَ نَهَ قَلَمَ نَبْدَمَ الدِّدْنِ فَلَكُوكُ •
 بَرَدِي بَرَدِي بَرَدِي بَرَدِي بَرَدِي بَرَدِي •
 بَرَدِي بَرَدِي بَرَدِي بَرَدِي بَرَدِي بَرَدِي •
 بَرَدِي بَرَدِي بَرَدِي بَرَدِي بَرَدِي بَرَدِي •
 بَلَزِمَ نَقْلَمَ نَبْدَمَ الدِّدْنِ فَلَكُوكُ •

بَلَوْتُ قَلْبِي أَوْلَدْتُ هَمَّ الدِّدْنِ فَلَكُوكُ •
 بَلَزِمَ نَقْلَمَ نَبْدَمَ الدِّدْنِ فَلَكُوكُ •
 هَرَجَ حَجْرِي بَرَانِي شَوْقِي بَلَزِمَ •
 شَرَحَهُ شَرَحَهُ يَوْمَ كَرَامِي بَعْرُومِي دِرْ •
 خَجِرِي نِي لَوْلِي فَا بِي أَنَا كَيْنِي سَلَمَ •
 بَلَزِمَ نَهَ قَلَمَ نَبْدَمَ الدِّدْنِ فَلَكُوكُ •
 عَمْرَمَكْ هَرَكُونِ كَيْبِي كَيْبِي بَرَدِي •
 حَرَمِي أَنْتَ بِلَلِي صَاوِرِي سَكْرَتِ •
 زَهْرَمَ أَوْلَ حَوْقِي جَاكْ أَوْلَدِي بَارِدِي •

KAYNAKLAR

- Arslan, Mustafa. “Muhyî Hayatı, Edebî Kişiliği ve Dîvânı”. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, 2006.
- Aydemir, Yaşar. “Şiir Mecmuaları ve Metin Teşkilinde Mecmuaların Rolü”, *Bilig*, 19, (2001):53.
- Canım, Rıdvan (hızl.). *Latîfi, Tezkiretü’ş-Şu’arâ ve Tabsıratü’n-Nuzamâ (İnceleme-Metin)*. Ankara: AKM Yayınları, 2000.
- Canpolat, Mustafa. *Mecmû’âtü’n-Nezâir*, Ankara:TDK Yayınları, 1995.
- Çetinkaya, Ülkü. “Bir Şiir Mecmuası Üzerine İnceleme ve Değerlendirmeler”. Yüksek Lisans Tezi, 2001.
- Devellioğlu, Ferit. *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*. Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları, 2010.
- Dilçin, Cem, *Yeni Tarama Sözlüğü*. Ankara: TDK Yayınları, 1983.
- Ece, Selami, *Klasik Türk Edebiyatı Araştırma Yöntemleri*. Erzurum: Fenomen Yayınları, 2007.
- Elçin, Şükrü. *Halk Edebiyatı Araştırmaları 1*. Ankara: Akçağ Yayınları, 1997.
- Erpik, Arzu. “Süleymaniye Kütüphanesi Fatih 3849 Numarada Kayıtlı Mecmû’a-i Eş’âr’ın 40b-80a Yapraklarının Tenkitli Metni”. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, 2009.
- Ersoy, Ersen. “Fatih Devrinde Cinas Ustası Bir Şair: Haff”, *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, 11, (2013).
- Fâik Reşâd. *Târîh-i Edebiyât-ı Osmâniye*. c. I. İstanbul.
- Güler, Ömer Faruk. “Millî Kütüphane 06 Mil Yz A 3810 Numaralı Şiir Mecmuasının ‘Mecmuaların Sistemik Tasnifi Projesi’ne (MESTAP) Göre Tasnifi.” Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi, 2015.
- Güneş, Kadir. *Arapça-Türkçe Sözlük*. İstanbul: Mektep Yayınları, 2010.
- Güneş, Mustafa. *İznikli Eşrefoğlu Rûmî’nin Hayatı- Eserleri ve Dîvânı*. İstanbul: Sahaflar Kitap Sarayı, 2006.

- Gürbüz, Mehmet. “Biyografik Değer Olarak Şiir Mecmuaları”, Prof. Dr. Mustafa İsen Adına Uluslararası Klâsik Türk Edebiyatında Biyografi Sempozyumu- Bildiriler, Nevşehir Üniversitesi, 6-8 Mayıs 2010, Nevşehir. Ankara: AKM Yayını, (2011): 315-328.
- Gürbüz, Mehmet. “Osmanlı Şiirinin Hazineleri: Mecmualar ve Cönkler Çalıştayı”, *Turkish Studies*, Vol. 8 / 1 (Winter 2013): 2709-2909.
- Gürbüz, Mehmet. “Şiir Mecmûaları Üzerine Bir Tasnif Denemesi”, Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII, Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı, İstanbul: Turkuaz Yayınları, (2012):97-113.
- Horata, Osman. “Cemâlî'nin Hayatı ve Eserleri”. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi* (8), (1991): 51-83.
- Horata, Osman. “Cemâlî”. *Türk Dünyası Edebiyatçılar Ansiklopedisi*. c. 2. Ankara: AKM Yayınları, (2002):429-432.
- İz, Fahir, Kut Günay. “XV. Yüzyıl Dîvân Nazım ve Nesri”. *Büyük Türk Klâsikleri*. c. 2. Ankara: Ötüken-Söğüt Yayınları, (1985): 235-239.
- Kanar, Mehmet. *Büyük Farsça-Türkçe Sözlük*. İstanbul: Birim Yayıncılık, 1993.
- Kaya, Emir. “Mecmua-i Eş'âr, [University of Michigan Isl. Ms. 416] (Metin-İnceleme)”. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Kültür Üniversitesi, 2013.
- Köksal, M. Fatih. “Edirneli Nazmî, Mecma'ü'n-Nezâir (İnceleme-Tenkitli Metin)”. Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, 2001.
- Köksal, M. Fatih. *Şiir Mecmualarının Önemi ve Mecmuaların Sistemik Tasnifi Projesi*, *Eski Türk Edebiyatında Tenkit ve Teori*. İstanbul: Kesit Yayınları, 2012.
- Köprülü, Fuad. *Eski Şairlerimiz Dîvan Edebiyatı Antolojisi*. İstanbul, 1934.
- Kurt, Yahya, “Atatürk Üniversitesi Merkez Kütüphanesi Asl 582 - Mc 40 numarada kayıtlı Mecmû'anın Mecmû'aların Sistemik Tasnifi Projesine (MESTAP) göre tasnifi (174a - 243a) (inceleme - metin)”. Yüksek Lisans Tezi, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, 2015.
- Kut, Günay. “Mecmû'alar”, *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi*. (1986):170.
- Levend, Agah Sırrı. *Türk Edebiyatı Târîhi*. Ankara: Türk Dil Kurumu Basımevi, 1984.
- Mengi, Mine. “Bir Şiir Mecmuası Hakkında”, *Türkoloji Dergisi*, S. 7, (1977): 73-78.
- Öztürk, Dursun. “Kemal Ümmi Divanı (Metin ve İndeks)”. Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, 1991.

- Mutlu, Serpil. “Milli Kütüphane 06 Hk 578, 06 Hk 951 Numaralarında Kayıtlı Mecmuaların ‘Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi’ne (MESTAP) Göre Tasnifi”. Yüksek Lisans Tezi, Ahi Evran Üniversitesi, 2014.
- Parlatır, İsmail. *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*. Ankara: Yargı Yayınevi, 2009.
- Sami, Şemseddin. *Kâmûs-ı Türkî*. İstanbul: Çağrı Yayınları, 2004.
- Sever, Mustafa. *Dîvân- ı Kaygusuz Abdâl*, Ankara: Halka Yayıncılık, 2016.
- Şentürk, Ahmet Atillâ, Kartal Ahmet. *Üniversiteler İçin Eski Türk Edebiyatı Tarihi*. İstanbul: Dergâh Yayınları, 2004.
- Tatçı, Mustafa. *Yûnus Emre, Dîvân-ı İlâhiyât*. İstanbul: h yayınları, 2014.
- Tarlan, Ali Nihad. “Eski Mecmualar Arasında”, *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, c. 1, (1946):137.
- Tavukçu, Orhan Kemâl. *Dede Ömer Rûşenî Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Dîvânının Tenkidli Metni*.
- Uzun, Mustafa. “Mecmua”, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, c. 29, (2003): 265-268.
- Yavuzer, Hayati. “Kemâl Ümmî Dîvânı İnceleme-Metin” Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, 1997.
- Yazıcı, Cennet Sevilay. “Atatürk Üniversitesi Merkez Kütüphanesi Asl 551 (Mc:9 Sa 172-10) Numarada Kayıtlı Mecmuanın Transkripsiyonlu, Metni”. Yüksek Lisans Tezi, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, 2016.
- Zülfe, Ömer. “Biyografik Bilgiler Açısından İki Nazire Mecmuası”, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, c.4, S. 18, (2011):151-169.

ÖZ GEÇMİŞ

Adı, Soyadı	Ahmed Mücahid MİLİÇ		
Doğum Yeri ve Yılı	Samsun - 05.10.1993		
Medeni Durumu	Bekar		
Bildiği Yabancı Diller ve Düzeyi	İngilizce A1-A2 Almanca A1-A2		
Öğrenim Durumu	Başlama - Bitirme Yılı	Kurum Adı	
Lisans	2011	2015	İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi
Yüksek Lisans	2015		Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
Doktora			
Çalıştığı Kurum (/lar)		Başlama - Ayrılma Yılı	
1.			
2.			
3.			
Üye Olduğu Bilimsel ve Mesleki Kuruluşlar			
Katıldığı Proje ve Toplantılar			
Yayımlar			
Aldığı Ödüller			
Diğer			
İletişim (eposta)	ahmet.mucahit.milic@gmail.com		